

ନିହା ମାୟା

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୦

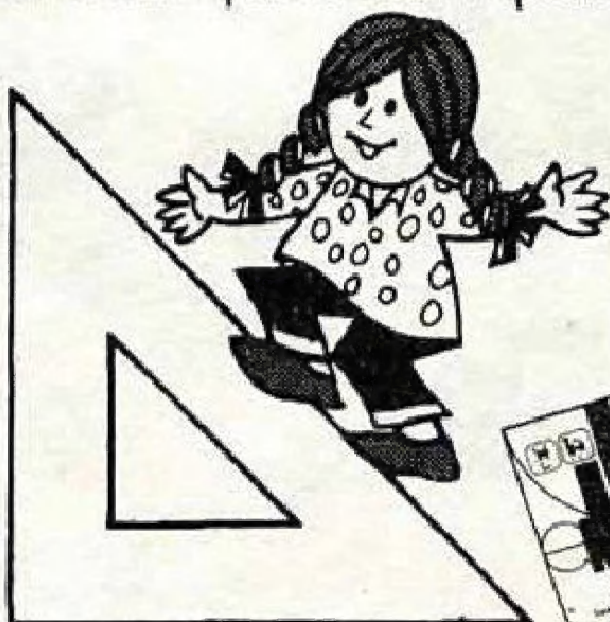

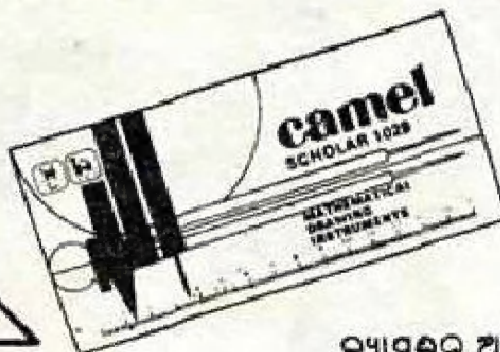
ମୀନା ଜ୍ୟାମିତି କି ସୁଖ କରୁଥିଲା

ସୁଜାତା ଶୁଣୁଥିଲା ଛୁ, ଜ୍ୟାମିତିଟା କି କାନ୍ଥକର,
କି ବିରକ୍ତକର !
ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲଲଗୁ ନ ଥିଲା ସେ ପଢ଼ୁ ଆକୃଷ୍ଟ,
ଅବଶ୍ୟସ କୋଣ ପାରାଲେଲୋଗ୍ରାମ, ହେକ୍ଟାଗନ ।
ପତରେ ସୁଜାତା କାହିଁଲି ହେଇଯାଉଥିଲା !
ପରେ ଗୋଟିଏ ମଜା କଥା ଘଟିଲା: ତାର ଭାଇ ବାବୁ ତା
ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ହଲଦିଆ, ନାରଙ୍ଗୀ ରଙ୍ଗର
ରୂପାଉଳି ଚକଚକ ବଡ଼ିଆ କମ୍ପାସ ଆଣିଦେଲେ ।
କମ୍ପାସ ବଳୁ ଓ ତାର ଭିତରର ଉପକରଣ ଦେଖି ମୀନାର
କି ଖୁସି ! ସେ ଦିନ ରାତିରେ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲା ସେ
ସେପରି ଟ୍ରାଙ୍ଗଲର ଶୀର୍ଷ ଉପରକୁ ଚଢ଼ୁଛି, ପକଲି ମଝିରେ
ଘୁରୁଛି, ସ୍କେଲରେ ଭାରସାମ୍ୟ ରଖୁଛି । କି ସେ ମଜା !
ବର୍ତ୍ତମାନ ଜ୍ୟାମିତି, ହେକ୍ଟାଗନ, ପାରାଲେଲୋଗ୍ରାମ ସବୁ ଭଲ
ଲଗୁଛି । ଏମିତି ମୀନା ଜ୍ୟାମିତିକୁ ଭଲ ପାଇଲା ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା — ନୁହେଁ-କି ?

କ୍ୟାମେଲ ଇନଷ୍ଟ୍ରୁମେଣ୍ଟ୍ସ ବକ୍

କ୍ୟାମେଲ
ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲି.
ଆର୍ଟ୍ ମ୍ୟାଟେରିୟାଲ୍
ଡିଭିଜନ
ଜେ. ବି. ନଗର
ବମ୍ବେ-୪୦୦ ୦୫୯

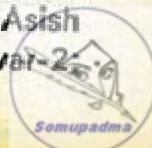
କ୍ୟାମେଲ ଅଭିଜ୍ଞା ଶିକ୍ଷକ
ହର୍ମିତାଜ ପଣ୍ଡା

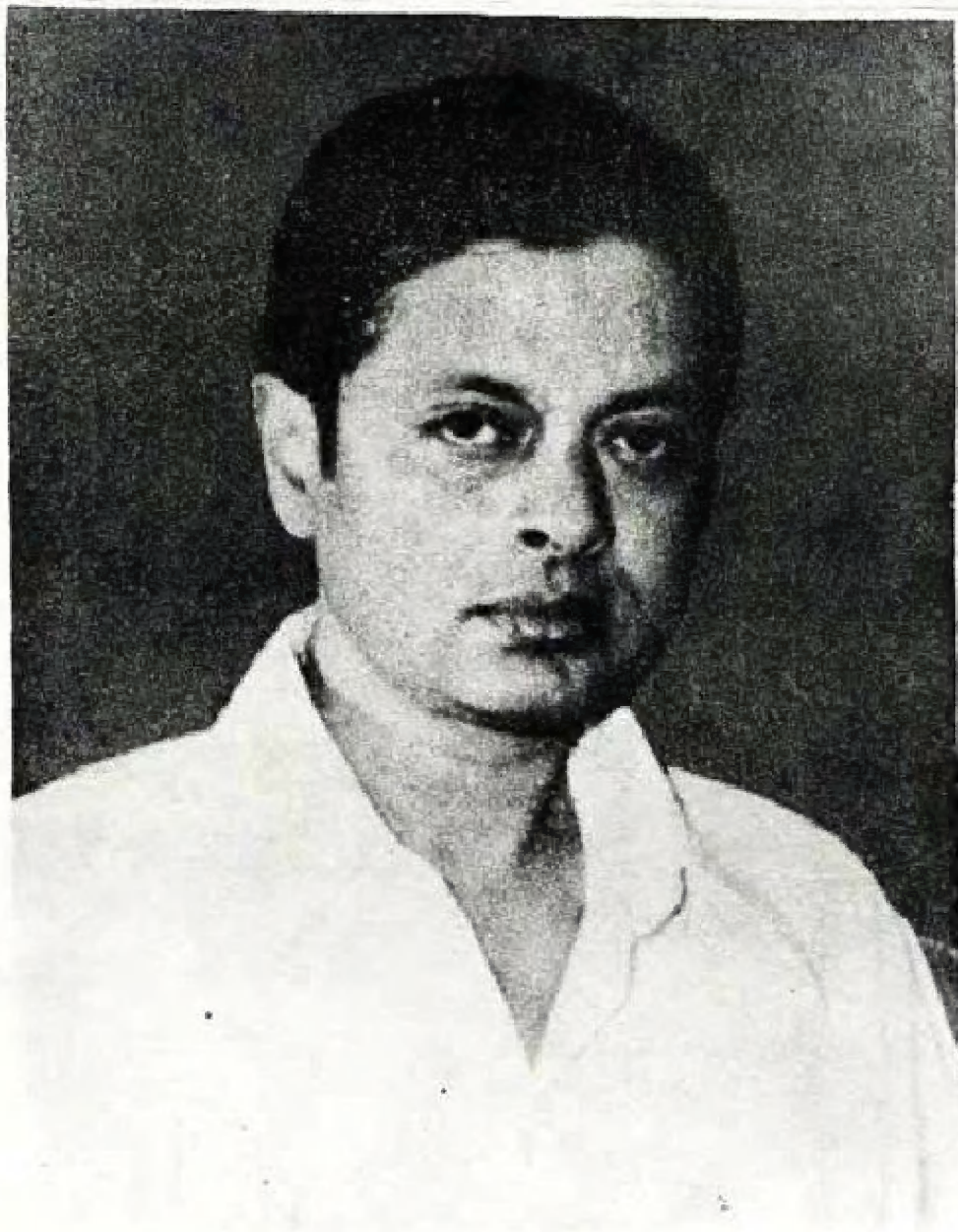
VISION 794 ORI

Results of Chandamama—Camlin Colouring Contest No. 14 (Oriya)

1st Prize: Satyanarayan Kar, Bhubaneswar-4. 2nd Prize: Master Ramakrishna Sahoo, Bhubaneswar-751 006. 3rd Prize: Rajendra Panigrahi, Sundargarh. Consolation Prizes: Asish Kri Das, Alabol; Rajib Kumar Rath, Cuttack-1; Tushar Kanti Acharya, Bhubaneswar-2; Mani K., Vizianagaram-2; Sunita Dash, Rourkela-5.

ଶ୍ରୀ ବି. ଏଲ୍. ଏନ୍. ପ୍ରସାଦ

ଜନ୍ମ : ୧୭-୧୧-୧୯୩୪ :: ମୃତ୍ୟୁ : ୩୧-୫-୧୯୮୦

ତଦ୍ଦାମାମା ପ୍ରକାଶନୀୟ ପୁସ୍ତକାଳୟ ଶ୍ରୀ ବି. ନାଗିରେଡ଼୍ଡୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଯିଏ ଆସିଥିଲା, ସିଏ ତାଙ୍କୁ କର୍ମୋତ୍ସାହର ଏକ ଉତ୍ସ ରୂପେ ଜାଣିଥିଲା । ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ସହ ନମ୍ରତାର କଉଳ ସୁନ୍ଦର ସମାବେଶ ହୋଇପାରେ, ସେ ଥିଲେ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ମାତ୍ର ପଞ୍ଚାଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ଅକସ୍ମାତ୍ ପରଲୋକ ଗମନ କଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଆମ ଭିତରେ ଚିରସବୁଜ ହୋଇ ରହିବ ।

—ପ୍ରକାଶକ

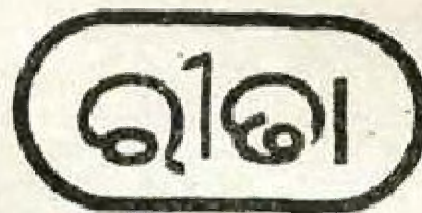

ଆପଣଙ୍କ କେଶ
ଆକର୍ଷକ କରେ

ରୀତାର ଯନ୍ତ୍ର

ସ୍ୱାତୀ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କେଶ
ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଅତ୍ୟଧିକ ମାତ୍ରାରେ
ନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ମନମତାଣିଆ
ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଏହା ବିଳାସମୟୀ
ପ୍ରାକୃତିକ କେଶ ବଢ଼ାଇବା ଓ
ମସ୍ତକ ଉପରେ ବସିବା ନିଶ୍ଚିତ ।
ସ୍ୱାତୀ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ଉଭୟଙ୍କ
ପାଇଁ ଏକ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସାଧନ
ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ସ୍ୱାତୀ ମନୋହର କେଶ ବଢ଼ାଏ
ଅତି ଏକ ବୋତଲ କଣକୁ
ସରୁଠାରେ କଣିକାକୁ ମିଳୁଛି

ଭେଟୋ କୋଃ, ବମ୍ବେ * ଜଲିକତା * ମାନ୍ୟତା

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସଂସ୍କାରକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି'
ସଂସ୍କାରକ : ନାଗିରେଡ଼ିଆ

ଏ ସଂସାର ବେତାଳକଥା ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ । ଅନେକ
ସମୟରେ ଜଣକର ବ୍ୟବହାର ଉପରକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର
ଦେଖାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ତା'ର ମତିଗତି ଭିନ୍ନ
ହୋଇପାରେ । ଯଥା - କଥୁତ ରାଜାଙ୍କ ପାଳିତପୁଅ ।

ଅମରବାଣୀ

ପରାପବାଦେ ବଧୂରଃ ପରଜିହ୍ଵେଷ୍ଠଲୋଚନଃ ।

ପଞ୍ଜୁଃ କର୍ମସୁନାୟେଷୁ ଦୁଃସ୍ଵପ୍ନକଳ୍ପେଷ୍ଠଚେତନଃ ॥

ଯିଏ ଅନ୍ୟର ଅପବାଦ ଶୁଣିବାକୁ ହେଲେ ବଧୂର ଚୁଲ୍ଲ ହୁଏ,
ଅନ୍ୟର ଛିଦ୍ରାନ୍ଵେଷଣ ଦିଗରେ ଅଛି, ଦୁଷ୍ଟର୍ମ କରବା ବେଳେ ପଞ୍ଜୁ,
ମନକୁ ପାଶୁବା ବେଳେ ଚୁର୍ଚ୍ଚିତ୍ତ ଭଳି ହୁଏ, ସେହି ଏକା
ଚେତନାବାନ୍ ମଣିଷ ।

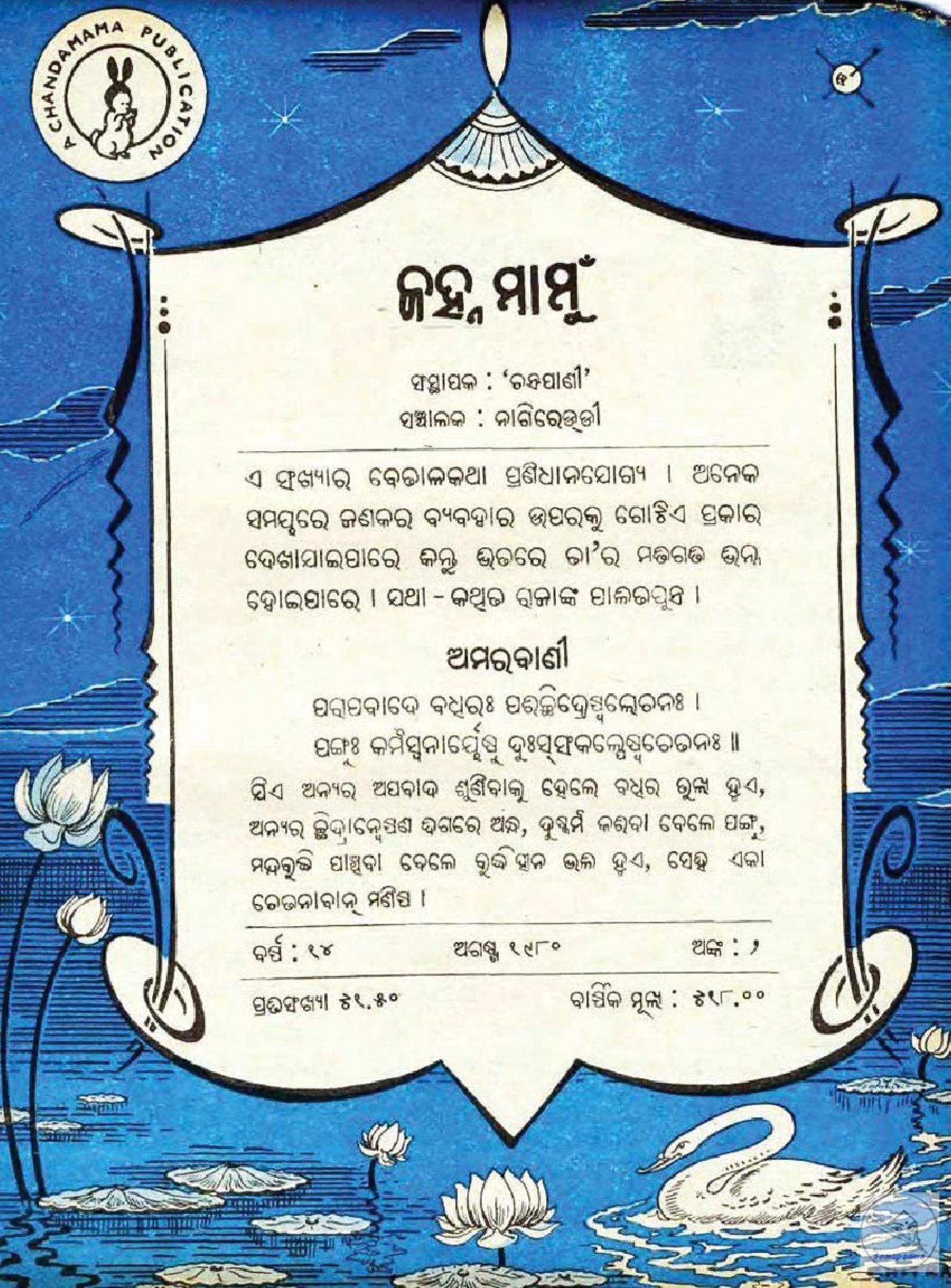
ବର୍ଷ : ୧୪

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୦

ଅଙ୍କ : ୨

ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା ଟ ୧.୫୦

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୧୮.୦୦

ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର

ପ୍ରଶ୍ନ : ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜଣକର ହୃଦୟିଣ୍ଡ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦେହରେ ଥାପନା କରାହୋଇଛି । ଜଣକର ମୁଣ୍ଡକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦେହରେ ଥାପନା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା କଥା ଶୁଣାଯାଉଛି । ଏସବୁ ଘଟଣା ପରମ୍ପରାଗତ ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସରେ କିଛି ଆଞ୍ଚ ଆଣିବ ନାହିଁ ?

ଉତ୍ତର : ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ସାଧାରଣତଃ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଧି-ବିଧାନ କୁହାଯାଏ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଗଢ଼ା ହୋଇଥାଏ । କହୁବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଧର୍ମର ପ୍ରକୃତ ସଙ୍ଗଠାରୁ ଏହା ବହୁ ଦୂରରେ । ଏହି ଧରଣର ତଥାକଥିତ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀ ଲୋକେ ପରାପ୍ରକାର ନୂଆତତ୍ତ୍ୱ ବା ଆବିଷ୍କାରକୁ ବିରୋଧ କରିଥାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁଭୂତି ଭିତରୁ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦୀ, ସେମାନେ ଏ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଲୀଳାକ୍ଷେତ୍ର ରୂପେ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂଆତତ୍ତ୍ୱ ବା ଆବିଷ୍କାର ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଭଗବାନଙ୍କରହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋପନ ଶିଖରୀର ଆସ୍ତପ୍ରକାଶ । ଏହି ଧରଣର ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀମାନେ ଯେକୌଣସି ନୂତନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥାନ୍ତି ।

ତେବେ ହୃଦୟ ମୁଣ୍ଡ ବଦଳ କଲୁ ଭଳି ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦକ୍ଷେପକୁ ରକ୍ଷଣଶୀଳମାନେ ବି ନାପସନ୍ଦ କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଗଣପତିଙ୍କ ମୌଳିକ ମୁଣ୍ଡ ସ୍ଥାନରେ ହାତୀ ମୁଣ୍ଡ ଆସିବାର ପୌରାଣିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି । ପୁଣି ମୂଳ ବେତାଳ ପଞ୍ଚବିଂଶତିରେ ଗୋଟିଏ ଗଳ୍ପ ଅଛି : ଜଣେ ଯୁବକର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭାଇ ଘଟଣା କ୍ରମେ ନିଜ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ କାଟି ପକାଇଛନ୍ତି ! ଦେବୀ କାଳୀଙ୍କ ନିଦେଶରେ ଯୁବକଟି ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଓ ଦେହମାନ ଏକତ୍ର କରିଛି ଓ ଦେବୀ ପ୍ରାଣସଞ୍ଚାର କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯୁବକଟି ଭୁଲ୍ କ୍ରମେ ଭାଇ ଦେହରେ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେହରେ ଭାଇର ମୁଣ୍ଡ ଆସିଛି । ବେତାଳର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା କାହାକୁ ଯୁବକଟି ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବ ? ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଉତ୍ତର ହେଲା—ଯେଉଁ ଦେହରେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡ ରହିଛି । କାରଣ ମସ୍ତିଷ୍କଟି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପରିଚୟ ।

ପଞ୍ଚତରୁ

ଦୁଷ୍ଟ ବଲେଇ ଯୋଗୁ କପରି ଗୁପ୍ତର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା, କାଉ ସେ କଥା ହରିଣକୁ ଗପିସାରି କହିଲା, “ତେଣୁ ନ ବୁଝି ନ ବରୁଣ କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ଜୀବକୁ ଆଶ୍ରା ଦେବା ଅନୁଚିତ ।”

ଏ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣି ଶୁଗାଳ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା ତୁମ ସହ ଯେବେ ହରିଣର ବନ୍ଧୁତା ହେଲା, ସେତେବେଳେ କ’ଣ ହରିଣ ତୁମର ବଣ, ଗୋସ୍ତ, ଇତିହାସ, ସବୁ ଜାଣିଥିଲା ? କଦାପି ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମେ ପରିଚୟ ହେବା ଉତ୍ତରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ ହୋଇଛି । ଯାହାର ମନ ହିତେଷ ମନ୍ଦୁ ନୁହେଁ, ସେହି ସିନା ଇସି ମୋ ନିଜର, ସିଏ ପରି, ଏମିତି କଥାମାନ ଶ୍ରାବେ, ସିଏ ମନ୍ଦୁ, ତା’ ପାଇଁ ସାର ବଣ ତା’ ପରିବାର । ଯେଉଁଠାରେ ବଡ଼ ଗଛ ନାହିଁ, ସେଠାରେ ଗବ ହିଁ ମହାରୁଦ୍ର

ବୋଲାଏ । ସେମିତି ଅଜ୍ଞାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଳ୍ପଜ୍ଞାନ ନେତା ବୋଲାଏ । ଗୁଡ଼ । ଜାଣିରଖ, ମୁଁ ତୁମକୁ ବି ମୋର ବନ୍ଧୁ ଭଳି ଦେଖୁଛି ।”

ହରିଣ କହିଲା, “ଆହା, ଯୁକ୍ତିତର୍କରୁ କ’ଣ ମିଳିବ ? ସତ୍ତ୍ୱେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିବା । କେହି କାହାର ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନ ଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ଜଣାପଡ଼େ ।”

“ବେଗ୍, ତାହାହିଁ ହେଉ ।” କାଉ କହିଲା । ଭିନହେଁ ସେଇଠୁ ଏକସ ରହିଲେ ।

ଦିନେ ଶୁଗାଳ ହରିଣକୁ ଏକାନ୍ତରେ କହିଲା, “କଣ୍ଠର ମଣିମ ମୀମାରେ ତୁମ ଆହାର ଉପ-
କଣ୍ଠର ପଶୁମ ସୀମାରେ ତୁମ ଆହାର ଉପ-
ଯୋଗୀ ସବୁଜ କ୍ଷେତ ଭରିରହିଛି । ବୁଲ, ତୁମକୁ ଦେଖାଇଦେ ।”

ହରିଣ ଶୁଗାଳ ସହ ଯାଇ ସେ କ୍ଷେତ

ଦେଖିଲ ଏବଂ ସବୁଦିନେ ଯାଇ ଫସଲ ଖାଇଲ ।
କ୍ଷେତର ମାଲିକ ହୁଇ ହୋଇ ଦିନେ ଜାଲ
ବିଛାଇଲ । ହରିଣ ସେଥିରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

“ଏ ବିପଦରୁ ବନ୍ଧୁ ଛଡ଼ା ମୋତେ କିଏ
ରକ୍ଷା କରିବ ?” ହରିଣ ଏହା ଭାବ ଶୁଗାଳକୁ
ଅପେକ୍ଷା କଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଶୁଗାଳ
ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ହରିଣକୁ ସେ ଅବସ୍ଥାରେ
ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସୀ ହୋଇଗଲା ।

“କ୍ଷେତ ମାଲିକ ହରିଣକୁ ମାର ମାଂସ
ଖାଇବ । ସେ ଯେତେକ ଅଂଶ ଫୋପାଡ଼ିଦେବ,
ସେତେକ ମୋ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।” ସେ
ନିଜକୁ କହିଲା ।

ହରିଣ ଶୁଗାଳକୁ ଡାକ କହିଲା, “ଗୁହଁରୁ

କ’ଣ ? ଜାଲ କାଟି ମୋତେ ମୁକୁଳାଅ ।
ବିପଦ ବେଳେ ମିତ୍ରର ମୂଲ୍ୟ, ଲଢ଼େଇ ବେଳେ
ଯୋଦ୍ଧାର, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବେଳେ ପତ୍ନୀର ମୂଲ୍ୟ
ବୁଝାପଡ଼େ । ଆନନ୍ଦ ବେଳେ, ଦୁଃଖ ବେଳେ,
ଅକାଳ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ବେଳେ ତଥା ରାଜଦ୍ରାବ
ଏବଂ ଶୁଣାନରେ ଯିଏ ସାଥରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି-
ଥାଏ, ତାକୁହିଁ ବନ୍ଧୁ କୁହାଯାଏ ।”

ଶୁଗାଳ ଯାଇ ଜାଲ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ବୁଝିଲା
ସେ ତାହା ବେଶ୍ ଶକ୍ତ; ହରିଣ ଖସିଯାଇ
ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ତା’ପରେ କହିଲା, “ମିତ୍ର !
ଏ ଜାଲ କୌଣସି ଜୀବର ତନ୍ତ୍ରରେ ତଥାରି
ହୋଇଛି । ଆଜି ପବନ ରବିବାରରେ ଏଥିରେ

ଦାନ୍ତ ବସାଇବ କିପରି ? ତୁମେ କିଛି ମନେ

କର ନାହିଁ । କାଲି ଖୁବ୍ ସକାଳେ ଆସି ତୁମକୁ ଜାଲମୁକ୍ତ କରିବ ।”

ଏହା କହି ହରିଣର ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଶୁଗାଳ ପଳାଇଯାଇ ଗୋଟିଏ ବୁଦା ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା । ହରିଣ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନକୁ ନ ଫେରିବାର ଦେଖି କାଉ ଏଣେତେଣେ ତାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ଶେଷରେ ଜାଲବନ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲା ।

“ତୁମର ଏ ଦଶା ହେଲା କେମିତି ?” କାଉ ପଚାରିଲା ।

“ଆରେ ଭାଇ, ମୋର ଦଶା ତୁମ ପରି- ମର୍ତ୍ତ ନ ମାନବାର ଫଳ । ଯିଏ ହିତୈଷୀ

ବନ୍ଧୁର କଥା ନ ଶୁଣେ, ତାକୁ ବହୁ ଯାତନା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ ।” ହରିଣ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଗାଳ ଗଲା କୁଆଡ଼େ ?” କାଉ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

“ମୋ ମାଂସ ଆଶାରେ ଏଇଠି କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ।” ହରିଣ କହିଲା ।

“ମୁଁ ମୂଳରୁ ତୁମକୁ ଏଇ ଚେତାବନୀ ଦେଇ- ଥିଲି କି ଦୁଷ୍ଟକୁ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ଆମେ ଭଲ ବୋଲି ଆମ ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ଭଲ ଆଚରଣ କରିବେ, ଏମିତି ଭାବିବା ନିହାତି ଭୁଲ କଥା ।” କାଉ କହିଲା ।

ତା’ପରେ ଏଣେତେଣେ ଅନାଇ କାଉ ପୁଣି କହିଲା, “ଆରେ ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଗାଳ ! ଏ ନିଶ୍ଚୟ

ହରିଣ-ବନ୍ଧୁ ଚିରୁକରେ ଏମିତି ଚହାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ତୋର ବବେକ ବାଧା ଦେଲା ନାହିଁ କିପରି ? ଭଣ୍ଡ ! ତୁ ଭାବକୁ କର୍ମଫଳ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ ?”

କାଉ ଟିକିଏ ରହିଯାଇ ପୁଣି କହିଲା, “ହେ ଧରଣୀ ମାତା ! ଏ ଶୃଗାଳ ଭଳି ପାପୀକୁ ତୁମେ ସହ୍ୟ କରୁଛ କିପରି ?”

ତା’ପରେ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କାଉ ହରିଣକୁ କହିଲା, “ବନ୍ଧୁ, ଏ ଜାଲ କାଟିଲା ଭଳି ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଭଲ କୌଶଳ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଗଛ ଉପରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଥିବି । କ୍ଷେତ ମାଲିକ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ଦେବ । ତୁମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୃତ ଭଳି ପଡ଼ିରହିବାର ଅଭିନୟ କରିବ । ପୁଣି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଶବ୍ଦ, ତୁମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ିପଳାଇବ ।”

ଘୋର ବେଳକୁ କ୍ଷେତ ମାଲିକ ଆସୁଥିବାର ଚଢ଼ାର କାଉ ଶୁଣିପାରିଲା ।

ଦେଖି କାଉ ଶବ୍ଦ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହରିଣ ଚତୁପଟାଙ୍ଗ ମାରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଲୋକଟି ପାଖକୁ ଆସି ହରିଣର ସେ ଦଶା ଦେଖି କହିଲା, “ବଳେବଳେ ମରିଯାଇଛି ଦେଖୁଛି ! ବେଶ୍, ଭଲ କଥା ।”

ଏହା କହି ସେ ହରିଣକୁ ଜାଲରୁ ଅଲଗା କରିଦେଇ ଜାଲ ଗୋଟାଇବାରେ ମନ ଦେଲା । ଚତୁଷଶାତ୍ର କାଉ ଦ୍ଵିତୀୟଥର ପାଇଁ ଶବ୍ଦ । ହରିଣ ଲମ୍ଫଦେଇ ଉଠିପଡ଼ି ଦେଲା ପ୍ରାଣମୁକ୍ତି ଦୌଡ଼ି ।

କ୍ଷେତ ମାଲିକ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଶକ୍ତି ଲାଗି ଥିଲା । ସେ ନିଜର ସମସ୍ତ ବଳ ଲଗାଇ ଲାଠି ହରିଣ ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ହରିଣ ଦେହରେ ନ ବାଜି ବୁଦା ଭିତରେ ଲୁଚିଥିବା ଶୃଗାଳ ଦେହରେ ବାଜିଲା । ଶୃଗାଳର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ଶୃଗାଳର ମରଣାର୍ତ୍ତ ଚଢ଼ାର କାଉ ଶୁଣିପାରିଲା ।

[୨]

[କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦ୍ଵୀପର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଜନପ୍ରିୟ ହେବା ଲଳସାରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ନରକ୍ଷର ଅଧା କମାଇ ଦେଲେ । ଫଳରେ ଶୀଘ୍ର ରଜକୋଷ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ସେନାପତି ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଧନ-ସମ୍ପଦ ଲୁଟି ଆଣିବାର ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ନୌବାହନ ଯାହାରମ୍ଭ କରିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆକାଶରେ ଦେଖାଦେଲା ଗୋଟିଏ ଧୂମକେତୁ । ତାପରେ...

ପୋତମାନେ ଡମ୍ପେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ବହମାନ ଥାଏ । ଯୋତମାନଙ୍କ ଗତି ବଢ଼ିଗଲା । ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ସୈନିକମାନେ ଉତ୍ସାହରେ ବସିଥା'ନ୍ତି ଓ ସମୁଦ୍ର ଶାନ୍ତ ଥିଲା । ପବନ ଅନୁକୂଳ ଭାବରେ ନୌକାମାନ ଡମ୍ପେ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ବହମାନ ହେଉଥିଲା । ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେନାପତି

ଧୀରେ ଧୀରେ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦ୍ଵୀପର ଉପକୂଳ ସମରସେନ ତାଙ୍କ ଆସନରେ ବସି ଦକ୍ଷିଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ଦିଗରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଧୂମକେତୁଟି ଆଡ଼କୁ ପବନ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶୀଘ୍ର ଭାବରେ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇସାର କହିଲେ, “ଆମ ଦ୍ଵୀପର ଦେବା କୁଣ୍ଡଳିନୀଙ୍କର କୃପା ଯଦି ଥିବ, ତେବେ ପ୍ରକୃତ ଯଥା ଶୀଘ୍ର ଶାନ୍ତ ହେବ । ତୁମେ ଯାଇ ଶୁଭ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହସ ଦିଅ । କୁହ, ସେନାପତି ତୁମମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଶୀ ବୁଝନ୍ତି । ତୁମେମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ ।”

ମାଝିସର୍ଦ୍ଦାର ଚାଲିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦଣ୍ଡା ଅଗାଧ ହେବା ସତ୍ତ୍ଵେ ଅବସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାର କୌଣସି ସୂଚନା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଝଡ଼ତୋଫାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ।

ସେନାପତି ବାରଂବାର ଆକାଶକୁ ଅନାଉ-ଆନ୍ତି ଓ ପୋତମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ହଲାଇ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥା’ନ୍ତି ଯେ ଏ ଝଡ଼ରେ ଉତ୍ସର କାରଣ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ପୋତମାନ ଆଉ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଦେଖାଗଲେ ନାହିଁ ।

ହମେ ତୋଫାନ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରୂପ ନେଲା । ସୈନିକମାନେ ସାହସ ହରାଇଲେ । ଏଣେତେଣେ ଯିଏ ଯାହା ପାଇଲା ତାକୁ ଆବୋର ଧରି ସେ ସ୍ଥିର ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ଅନ୍ଧକାର ଗାଡ଼ ହେବାରୁ ନାବିକମାନେ କିଛି ଦେଖିପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ନୌକାମାନ ବି ସେମାନଙ୍କ ଆୟତ୍ତରେ ରହୁ ନ ଥାନ୍ତି । ପରସ୍ପର ଧକ୍କାଧକ୍କି ହେଉଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସମର-

ବୁହୁଁ ବୁହୁଁ ଶକ୍ତିଏ କଳାମେଘ ଦ୍ଵାରା ଧୂମକେତୁ ଭାଙ୍ଗିହୋଇଗଲା । ହମେ ସାରା ଆକାଶ ମେଘାଛନ୍ନ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ପବନର ଗତି ଖାବୁ ହେଲା । ସମୁଦ୍ର ଆଲୋଡ଼ିତ ହେଲା । ଦେଖାଦେଲା ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗମାଳା ।

ନୌକାଚାଳକମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ମାଝିସର୍ଦ୍ଦାର ସେନାପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସି କହିଲା, “ମହା-ମହିମ ସେନାପତି ! ସୈନ୍ୟମାନେ ଆତଙ୍କିତ ହେଲେଣି । କେହି କେହି କହୁଛନ୍ତି ଦ୍ଵୀପକୁ ଫେରିଯିବା ଉଚିତ ହେବ । ଆପଣଙ୍କ ମତ କ’ଣ ?”

ସମରସେନ ଥରେ ଆକାଶକୁ ଓ ଥରେ

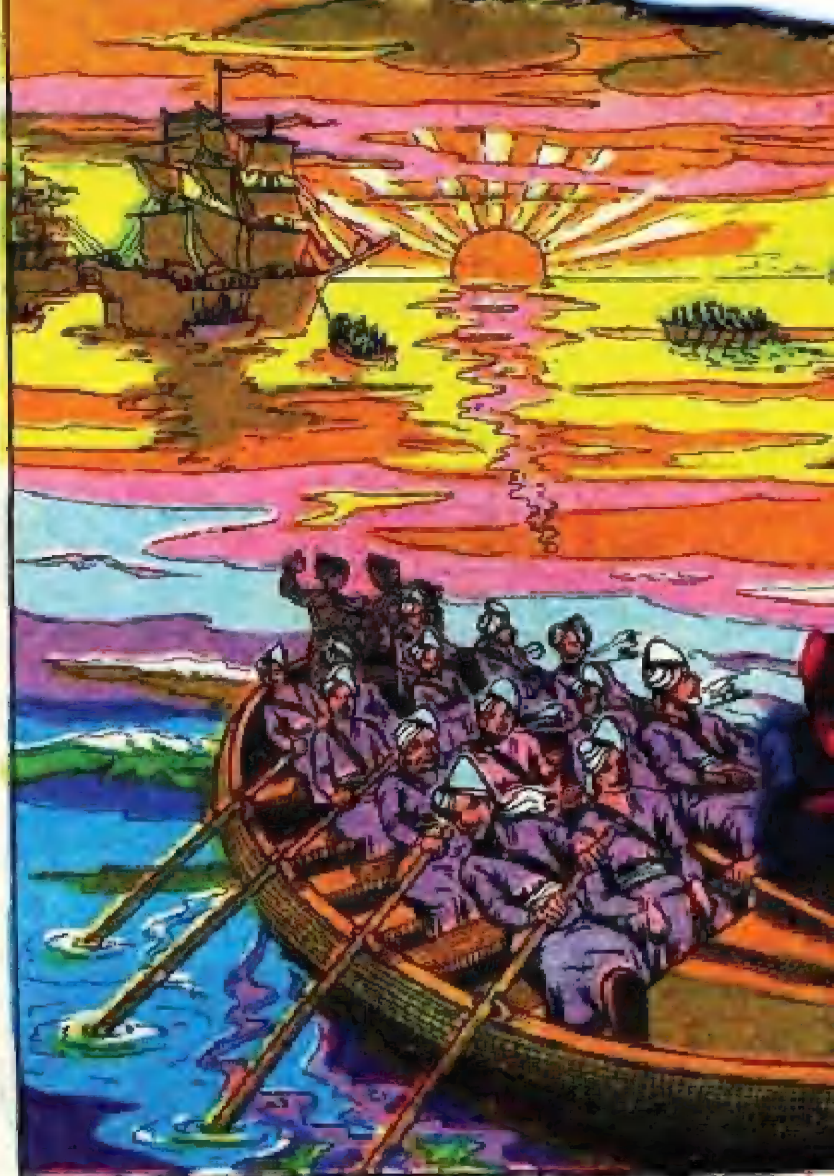
ସେନ ସେଉଁ ନୌକାରେ ବସିଥିଲେ, ତାହା ଖୁବ୍ ମଝବୁତ । ଅନ୍ୟ ନୌକାମାନ ସେଥିରେ ଧକ୍କା ଦେଲେ ବି ତା'ର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେଉ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତହିଁ ଭିତରକୁ ହାବୁକା ହାବୁକା ପାଣି ପଶିଆସୁଥିଲା ।

ସମରସେନ ଯଥା ସମ୍ଭବ ନିଜ ମନୋରାଜ ଗୋପନ କରି ବାହାରକୁ ଦୃଢ଼ ଦିଶୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି କିଏ !

ସମରସେନ ନିଜ ପୋତରେ ଥିବା କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦେଶାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡି ଆଗରେ ହାତଯୋଡ଼ି ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାନ୍ତି । କେତୋଟି ନୌକା ଡୁବି-ଲେଣି, କେତେ ସୈନିକ ମଲେଣି, ସେସବୁ ଝଡ଼ି ନ ଥିବା ଯାଏ ଏବଂ ସକାଳ ନ ହେବା ଯାଏ ବୁଝିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ସକାଳ ହେବା ବେଳକୁ ଝଡ଼ବର୍ଷା ଥମି-ଯାଇଥାଏ । ସମରସେନ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶା-ମୁଣ୍ଡି ଆଗରେ ବସିଥା'ନ୍ତି । ସୈନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଡାକି କହୁଲେ, “ସେନାପତି ମହୋଦୟ, ଏଥର ପ୍ରକୃତି ଶାନ୍ତ ହେଲାଣି । ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମପତ୍ରା ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ ।”

ସମରସେନ ଠିଆ ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଏଣେତେଣେ ଅନାଇଲେ । ପ୍ରାୟ ଅଧାଅଧ ନୌକା ସେ ଡୁବିଯାଇଛି, ତାହା ସେ ଅନୁମାନ କରିପାରିଲେ । ଯେତେକନୌକା ବଞ୍ଚିରହିଥିଲେ,

ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଣେତେଣେ ପରସ୍ପର ଚିତ୍ତିନ ହୋଇ ଗସୁଥିଲେ ।

ସେନାପତି ବୁଝିଲେ, ଅନେକ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ସଲିଳସମାଧି ଘଟିଛି । ଯେଉଁମାନେ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ଏବଂ ଭୟଭୀତ ହୋଇଯାଇ-ଥିବା ସ୍ବାଭାବିକ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକସ କରି ସେମାନଙ୍କ ମନୋବଳ ଫେରାଇଆଣିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ସେ ବୁଝିଲେ । ଛୋଟ ନୌକା-ମାନ ପଠାଇ ଦୂରରେ ଦୂରରେ ଗସୁଥିବା ଯେତେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପୋତ ପାଖକୁ ଡିଆଁଇ-ଆଣିଲେ । ସୈନିକମାନେ ତାଙ୍କ ପୋତକୁ ଆସି ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ମାରବରେ

ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେଲେ ।

ସେନାପତି ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ । ସମସ୍ତେ ଅବସନ୍ନ ଦିଶୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବାହାରିବାର ଆଳୁ ସମୟ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ହେଲା, ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କେତେଦୂର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇପାରିବ, ତାହା ସନ୍ଦେହଜନକ ବୋଲି ସେ ବୁଝିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସେ ବୁଝିଲେ କି ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହିବାର ପକ୍ଷପାତୀ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାଖରେ ସ୍ଥଳଭାଗ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଝଡ଼ି ସେମାନଙ୍କୁ କେଉଁ ଦିଗକୁ ଠେଲି ନେଇଯାଇଛି, ସେ କଥା ସେନାପତି ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ସୈନିକକୁ ମାୟୁଲ ଆରୋହଣ କରି ଦୂରରେ କୌଣସି ଦ୍ଵୀପ ବା ଦେଶର ଭୁଲ୍ଲଗ ଦିଶୁଛି କି ନା ଦେଖିବାକୁ କହିଲେ ।

ସୈନିକଟି ମାୟୁଲ ଆରୋହଣ କଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ତାହା ଉପରେ ନିବନ୍ଧ ହୋଇ- ଥାଏ । ସେ କିଛିକ୍ଷଣ ଉତ୍ତର କହିଲା, “ଆଖ- ପାଖରେ ଭୁଲ୍ଲଗ ଦିଶୁନାହିଁ, ତେବେ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ କେତୋଟି ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖି- ପାରୁଛି ।”

“କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦେବୀଙ୍କର ଜୟ !” ସେନାପତି
ସୈନିକର କଥା ଶୁଣି ଉତ୍ସାହରେ କହିଲେ ।
ସୈନ୍ୟଦଳ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ସହ ତାଳ ରଖି
ସେହିଭଳି ଧ୍ବନି ଦେଲେ ।

ସେନାପତି ପୂର୍ବଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ପାଇଁ
ସବୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇ-
ପ୍ରହର ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ କାହିଁ କୌଣସି ଉପକୂଳ
ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସୈନିକମାନଙ୍କର
ଉତ୍ସାହରେ ପୁଣି ଭଟ୍ଟା ପଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ତା’ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ଯେତେକ ଯେତେକ
ନିକଟତର ହେଲା, ସୈନିକମାନଙ୍କର ଆତଙ୍କ
ସେତେକ ସେତେକ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ଧକାର
ହେବା ବେଳକୁ ପୁଣି କାଳେ ଝଡ଼ ଆସିବ,
ଏହାହିଁ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ଆତଙ୍କର କାରଣ ।

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ପୁଣି ମାୟୁଲ ଉପରକୁ ଉଠି-
ଥିବା ସୈନିକଟି ପାଟି କରି କହିଲା, “ହେଇଟି
ଉପକୂଳ ଦିଶୁଛି । ବେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ ।”

ସମସ୍ତେ କରତାଳି ଦେଲେ ।

ନାହିକମାନେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ବେଗରେ ପ୍ରୋତ୍ସା-
ହନ କଲାଇଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ
ପରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଉପକୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ସମରସେନ ଅନୁମାନ କରିନେଲେ ଯେ
ତାହା ଏକ ଦ୍ୱୀପ । ସୈନିକମାନେ ଜାହାଜ
ଛାଡ଼ି ଉପକୂଳକୁ ଯିବା ସକାଶେ ବ୍ୟଗ୍ର ହେଉ-

ଥା’ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମରସେନ କଠୋର କଣ୍ଠରେ
ଶୁଣାଇ ଦେଲେ, “ସ୍ୱାବଧାନ ! ମୋ ଅନୁମତି
ବିନା କେହି କୂଳକୁ ଯିବେ ନାହିଁ ।”

ଦ୍ୱୀପଟି ଥାଏ ପାହାଡ଼ପର୍ବତ ଓ ଅରଣ୍ୟରେ
ଭରା । ସମରସେନ ଯେମିତି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ
କେତେକ ଶ୍ରେଣୀ ଜୀବଜନ୍ତୁ ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖି-
ପାରିଲେ । ଯଥେଷ୍ଟ ପତକ ନ ହୋଇ ସେ
ଦ୍ୱୀପ ଉତ୍ତରକୁ ଯିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ
ବୋଲି ସେ ବୁଝିଲେ ।

ସେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦଳରେ ଭାଗ କରି
ଗୋଟିଏ ଦଳକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ନୌକା ଦ୍ୱାରା
ପ୍ରୋତ୍ସାହନ କୂଳକୁ ପଠାଇ ଅବସ୍ଥା ଅନୁଧ୍ୟାନ

କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ଅବସ୍ଥା ଅନୁକୂଳ ହୋଇ-
ଥିଲେ ତେଣିକି ସବୁ ସୈନିକ ଯାଇପାରିବେ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା ପ୍ରଥମେ ଦ୍ରୀପକୁ ଯିବ
କିଏ ? ପୂରା ଅପରିଚିତ ଦ୍ରୀପକୁ ଯାଇ
ସେଠାକାର ଅବସ୍ଥା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି, ଦରକାର
ହେଲେ ବିପଦ ଏଡ଼ାଇ ପୁଣି ଗୋତକୁ ଫେରି
ଆସିବା ସକାଶେ ଖାଲି ସାହସ ଓ ପରାକ୍ରମ
ନୁହେଁ, ଯଥେଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ସିପ୍ରତା ଥିବା
ଆବଶ୍ୟକ ।

ସମରସେନ ଦେଖିଲେ ସେ ନିଜେ ଯିବାକୁ
ସବୁଠାରୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ । ସେ କେତେଜଣ
ଅଭିଜ୍ଞ ଓ ସାହସୀ ସୈନିକଙ୍କୁ ସାଥରେ ଧରି

ଦ୍ରୀପ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ
ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ନୌକା ଦ୍ରୀପରେ ଲାଗିଲା ।

ଉପକୂଳ ନିର୍ଜନ । କୌଣସି ମଣିଷ ଆଖ-
ପାଖରେ ଥିବା ଭଳି ମନେ ହେଉ ନ ଥାଏ ।
ତଥାପି ସମରସେନ ତରବାଣ କୋଷମୁକ୍ତ କରି
ଧରିଆନ୍ତି ଓ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥାନ୍ତି ।
କେହି ଗଛଲତା ଭିତରେ ଲୁଚିରହି ହଠାତ୍
ଆକ୍ରମଣ କରିବା କ'ଣ ଅସମ୍ଭବ ?

ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ବିକଟ ଗର୍ଜନ ସେମାନଙ୍କ
ଜାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ଠିଆହୋଇ
ରହିଲେ । ସମରସେନଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଚର
କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା ! ଏଭଳି ବିକଟ ଉତ୍ସାବହ ରଡ଼ି
ମୁଁ କାହିଁ କେବେ ଶୁଣି ନ ଥିଲି । ଏହା ମଣିଷର
ନା କୌଣସି ଅଭୂତ ଜାନ୍ତୁଆରର, ତାହା
କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।”

“ଭୟ ନାହିଁ । ମୋତେ ଅନୁସରଣ କର ।”
କହିଲେ ସମରସେନ । ତରବାଣ ଉଦ୍ୟତ ରଖି
ସେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସମସ୍ତେ
ଆସି ଗୋଟିଏ ହ୍ରଦକୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ସେଠାରେ ବଣ ବେଶ୍ ନିବିଡ଼ । ହ୍ରଦକୂଳରେ
ସେମାନେ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ପ୍ରମୁଦ-
ଭୂତ ଭାବରେ ଠିଆହୋଇ ରହିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ
ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ଦୁଇଟି ଭାଷଣାକୃତି ଜୀବ ପରସ୍ପର ଲଢ଼ୁ-

ଥାନ୍ତି । ଅଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆଉ କେତୋଟି ଜୀବ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ପାଣ୍ଡୁ-ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗଛ ଉପରେ ବସି ତନୋଟି ନରକାନର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ସେ ବିଷୟରେ ନିଜ ଭାଷାରେ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ରହିଥାଏ ପଥର ନିର୍ମିତ ଅସ୍ତ୍ର ।

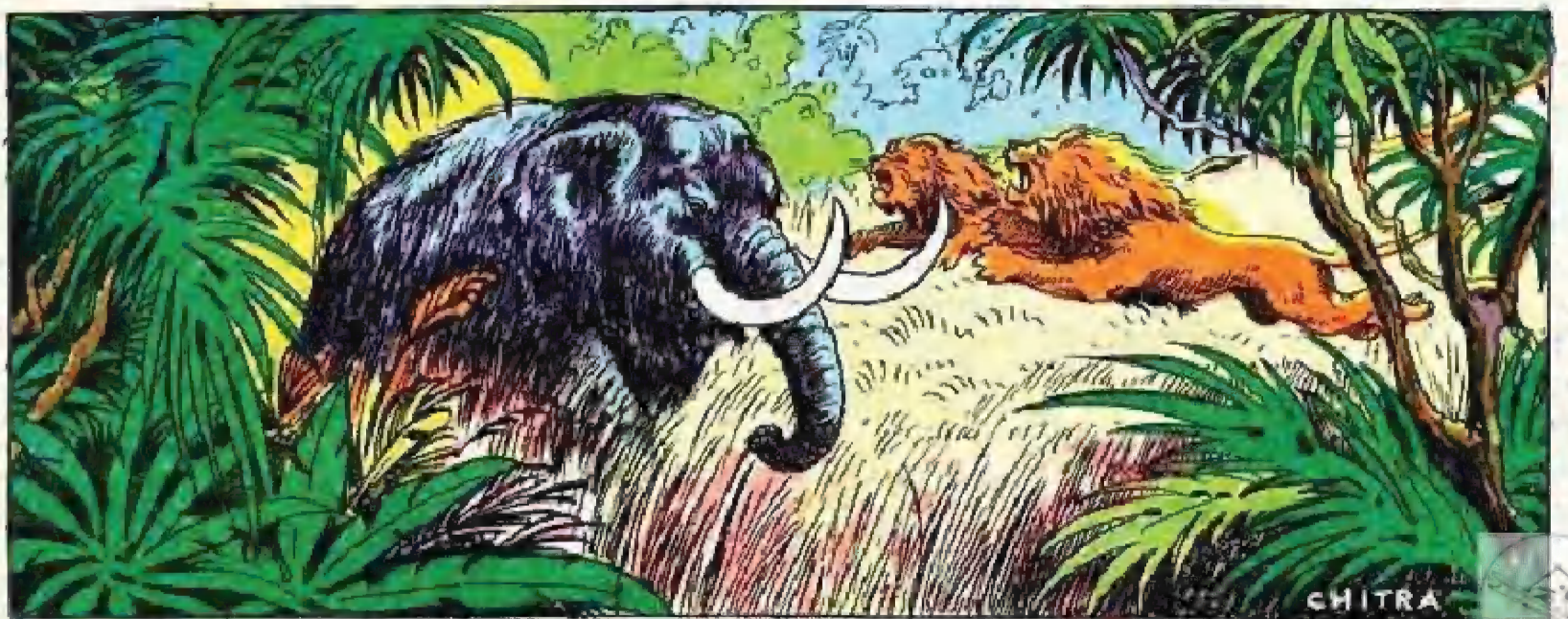
ସମରସେନ ନିଜ ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏଭଳି ଜୀବ ବହୁ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ତଳେ ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣାଯାଏ । ଏମାନେ ପୂରା ପଶୁ ନୁହନ୍ତି । ମଣିଷର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାଣୀ ।”

ଅନୁଚରମାନେ ସେନାପତି ସମରସେନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି କ୍ବୀପକୁ ଆସି ଲାଭ କ’ଣ ହେଲା, ସେ କଥା ସେମାନେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥା’ନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରୁ ଧନ-ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବା ଆଶାରେ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏ କ୍ବୀପରେ ଅଛି କ’ଣ ?

ସମରସେନ ଯେ ସେହି ଧରଣର ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ପୀଡ଼ିତ ନ ଥିଲେ, ତାହା ନୁହେଁ । ତେବେ ସେ ମନକଥା ପ୍ରକାଶ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଧନ-ସମ୍ପଦ ବିନା ସ୍ବଦେଶକୁ ଗଲେ ସମସ୍ତେ ହସିବେ । ଏଣେ ପୁଣି ଅଧା ସୈନିକଙ୍କୁ ସମୁଦ୍ରରେ ବିସର୍ଜନ ଦିଆହୋଇଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ’ଣ ?

ଦୁଇ ଜୀବଙ୍କ ଲଢ଼େଇ ଓ ଆତ୍ମିନାଦ ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର ହେଲା । ହାତୀସୁଥଟିଏ ଡରିଯାଇ ଏଣେତେଣେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ତହିଁଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ହାତୀ ସେନା-ପତିଙ୍କ ଦଳ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ସେନାପତି ଯଥା ସମୟରେ ନିଜ ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ ଗଛ ଚଢ଼ିଯିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ, ଦୁଇଟି ଭୟଙ୍କର ସିଂହ ହାତୀ ଉପରକୁ କୁଦିପଡ଼ିଲେ ।
(ଚମତ୍ତ)

ବିଚାର-ବିଭ୍ରାଟ ?

ରାଜା ବିଷ୍ଣୁମାର୍କ ପୁନଃବାର ଶୁଣାନସ୍ଥିତ ଚୂଷଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟିଆସିଲେ । ସେହି ନିର୍ଜନ ବର୍ଷାମୁଖର ରାତିରେ ଅଗଣାଗଣମାନଙ୍କ ଅଛନ୍ତାସ୍ୟ ଏବଂ ଘନ ଘନ ବଜ୍ରପାତ ପ୍ରତି ଭ୍ରଷେଷ ନ କରି ସେ ପୁଣି ବୃକ୍ଷାଭେଦଣ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତ୍ତାରି ଆଣି କାନ୍ଥରେ ପକାଇ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଶୁଣାନପଥ ଅବହସନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା ! ରାଜମାତା ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମର ଧାରଣା ଯଥେଷ୍ଟ ପାକଳ ହୋଇଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟବଳ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଥରେ ଜଣେ ଜଣେ ରାଜାଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ବଡ଼ ରହସ୍ୟମୟ ମନେ ହୁଏ । ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର କଥା ଧର । କହୁଛି ସେ କଥା, ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମସ୍ତର ଲାଭକ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ରାଜ-ବଂଶୀୟ ଯୁବକ । ସେ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ହୋଇ ସୋମପୁରର ରାଜା ରାଜଶେଖରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ

ବେତାଳ କଥା

ବନ୍ଦୋହ କରି ତାଙ୍କୁ ହରାଇଦେଲେ । ରାଜା କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ
ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାଣ ଦେଲେ । ରାଣୀ ରାଜାଙ୍କ ନିଜ କନ୍ୟା ଓ ବିଜୟକୁ ଏକା ଆଖିରେ
ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପାଇ ତେଜା ହରାଇଲେ । ତେଜା ଦେଖୁଥାନ୍ତି ।

ଆଉ ଫେରିଲା ନାହିଁ । ରାଜଦମ୍ପତିଙ୍କର ଗୋଟିଏ
ବୋଲି ଶିଶୁସନ୍ତାନ ଥିଲା । ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ରାଜା
ହୋଇ ସେ ଶିଶୁକୁ ନିଜ ପୁଅ ଭଳି ପାଳିଲେ ।
ତା'ର ନାମ ଦେଲେ ବିଜୟ ।

ସେତେବେଳେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନିଜର ସନ୍ତାନ-
ସନ୍ତତି ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ପରେ ତାଙ୍କର
ଗୋଟିଏ କନ୍ୟାସନ୍ତାନ ଜାତ ହେଲା । ଲେକେ
ଭାବିଲେ ତେଣିକି ରାଜା ବିଜୟ ପ୍ରତି ତାଙ୍କୁ
ଭାବ ଦେଖାଇବେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ହେଲା ନାହିଁ ।
ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିଜୟ ପ୍ରତି ମନୋଭାବରେ

ନିମ୍ନେ ଦୁଇ ଶିଶୁ ବଢ଼ି ହେଲେ । ରାଜ-
କନ୍ୟାଙ୍କ ବିବାହବୟସ ହେବାରୁ ରାଜା ତାଙ୍କ
ସ୍ୱୟଂବରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଘୋଷଣା କଲେ କି
ଯିଏ ତାଙ୍କ ଜାମାତା ହେବ ସେ ରାଜ୍ୟରୁ
ଅଧା ପାଇବ ।

ଏ ଘୋଷଣାରେ ବିଜୟ ମନରେ କୌଣସି
ମନ୍ଦ ପ୍ରତିଦ୍ୱିଧା ହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେତେ-
ବେଳେ ନୂଆ କରି ସେନାପତି ବନଥିବା ଭୂପତି
ବିଜୟକୁ ଡାକି ଏକାନ୍ତରେ କହିଲା, “ବନ୍ଧୁ!
ତୁମର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଦେଖି ମୋତେ ବହୁତ ଦୁଃଖ

ଲଗୁଛି ।” ବିଜୟ ପଚାରିଲେ, “ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବୋଲିଲେ ?” ଭୂପତି ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ନୁହେଁ ? ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ରାଜା ତୁମ ପାଇଁ ପୂରା ରାଜ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଯେତେ ହେଲେ ଏ ରାଜ୍ୟ ତୁମ ପିତାଙ୍କର ଥିଲା । ଆଜି ଅଧା ରାଜ୍ୟ ସେ ଜାମାତାକୁ ଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । କାଲି ହୁଏତ ବାକି ଅଧକ ବି ଆଉ କାହାକୁ ଦେଇଦେବେ । ତୁମେ ବଲବଲ ଅନାଇଥିବ ।”

“ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତେବେ କ’ଣ ?” ବିଜୟ ପଚାରିଲେ । କଣ୍ଠସ୍ପର ନମ୍ନ କରି ଭୂପତି ତାକୁ କହିଲେ, “ଟିକିଏ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି କାମ କଲେ ପୂରା ରାଜ୍ୟ ତୁମର ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ତୁମକୁ ସବୁମନ୍ତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ

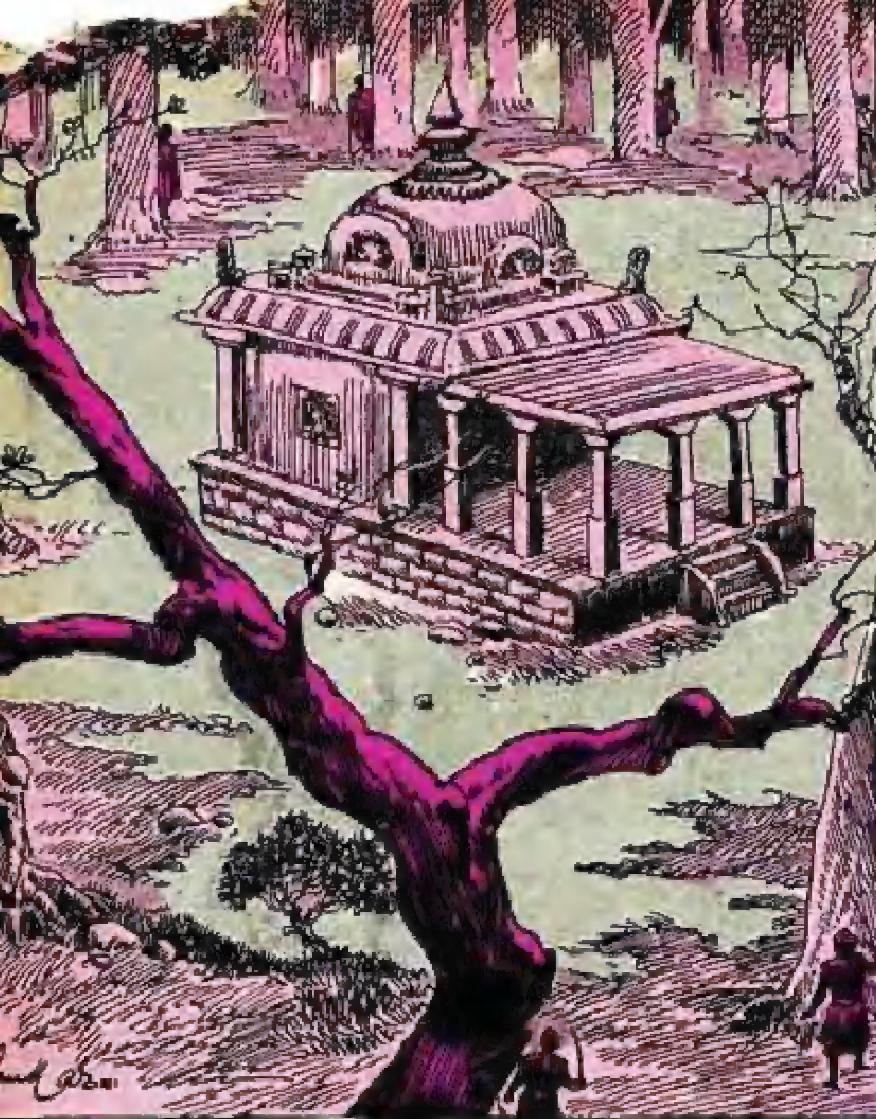
ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ତା’ପରେ ସେନାପତି ଭୂପତି ନିଜ ଯୋଜନା ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ ।

ବିଜୟ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଆମ ସତ୍ତାଧିକାରୀ ସହ ଜଣା ପଡ଼ିଯାଏ ?” ଭୂପତି ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ତେବେ ଆମେ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ଗୋପାଳପୁରକୁ ପଳାଇଯିବୁ । ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ମଣିଷିଂହ ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଘୋର ଶତ୍ରୁ । ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଆମେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଜବଦ କରିବା ।”

“ଏହା ବେଶ୍ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ । ନଅର ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋପନ ସୂତ୍ରଙ୍କ ପଥ ବଣ ଭିତରୁ ଯାଇଛି । ଆମେ ସେହି ପଥରେ ପଳାଇଯିବା ।” ବିଜୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

ଭୂପତି ଶୁଣି ହୋଇ କହିଲେ, “ସାବାସ୍ !”

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ରାଜା ଉଦ୍ୟାନରେ ପଦ-
ରୁରଣା କରୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ କପୋତ
ଆସି ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ବସିଗଲା । ତାହା
ନଅରୁର ପାଳତ କପୋତ । ତା’ ଗୋଡ଼ରେ
ଛୋଟ ଚଠିଟିଏ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା । ରାଜା
ତାକୁ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲେ, “ସାବଧାନ । ଆଜି
ରାତି ବିପଜ୍ଜନକ ।”

ରାଜା ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ଅନ୍ତଃପୁର ଯାଇ ନିଜ
ଦେହରକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲେ । କହିବା
ବାହୁଲ୍ୟ, ନିଜେ ନିଦର ଛଳନା କରି ସେ
ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିଲେ । ମଝିରାତି ବେଳକୁ
ଲୁଚିରହିଥିବା ଘାତକ ନିଜ କାମ କରିବା
ସକାଶେ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇ ଧରାପଡ଼ିଗଲା । ଧମକ

ଶାଈ ସେ କହିଲା ସେ ତାକୁ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିଲେ
ସେନାପତି ଭୂପତି ତଥା ରାଜାଙ୍କ ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର
ବିଜୟ ।

ଭୂପତି ଓ ବିଜୟକୁ ଖୋଜା ହେଲା ।
କିନ୍ତୁ ସେ ଦୁହେଁ ମିଳିଲେ ନାହିଁ । ସେତେ-
ବେଳକୁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ପଥରେ ଦୁହେଁ ପଳାଇଥିଲେ ।

ସୁଡ଼ଙ୍ଗପଥ ଯାଇ ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ
ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ
ବାହାରି ଦୁହେଁ ଗୋପାଳପୁର ପଳାଇଲେ ।
ରାଜା ମଣିଷିଂହ ସହ ଭୂପତିଙ୍କର ପୂର୍ବରୁ ଯୋଗ-
ସୂତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଭୂପତି
ମଣିଷିଂହଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ବିଜୟଙ୍କୁ
କାରୁଣ୍ୟ କରାଯାଉ । କାରଣ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆଉ
କୌଣସି ଲୁଭର ଆଶା ନ ଥିଲା ।

ଏହା ପରେ ଭୂପତି ଏବଂ ମଣିଷିଂହ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର
କରି ପରୁଣଜଣ ଦକ୍ଷ ସୈନିକ ସହ ଭୂପତି
ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ପଥରେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ
ଗଲିଲେ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ନ କରି ହଠାତ୍
ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କୁ ବଧ କରି ବିଭ୍ରାଟ
ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ଥରେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା
ପରେ ଆଉ ସେମାନେ ବାହାରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ଦୁଇ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ରାଜା
ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ।

ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ଅନ୍ଧଜଳ ବିନା ଭୂପତି
ଓ ତା’ ଅନୁଚରମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଖୋଟମାୟୁ
ହେବା ପରେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗପଥ ଖୋଲୁଗଲା । ସେ-

ମାନେ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଆମ୍ବସମର୍ପଣ କଲେ ।

ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ଗୋପାଳପୁର ଆକ୍ରମଣ କରି ମଣିସିଂହକୁ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ମଣିସିଂହ ଓ ଭୂପତି ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡାଦେଶ ହେଲା ।

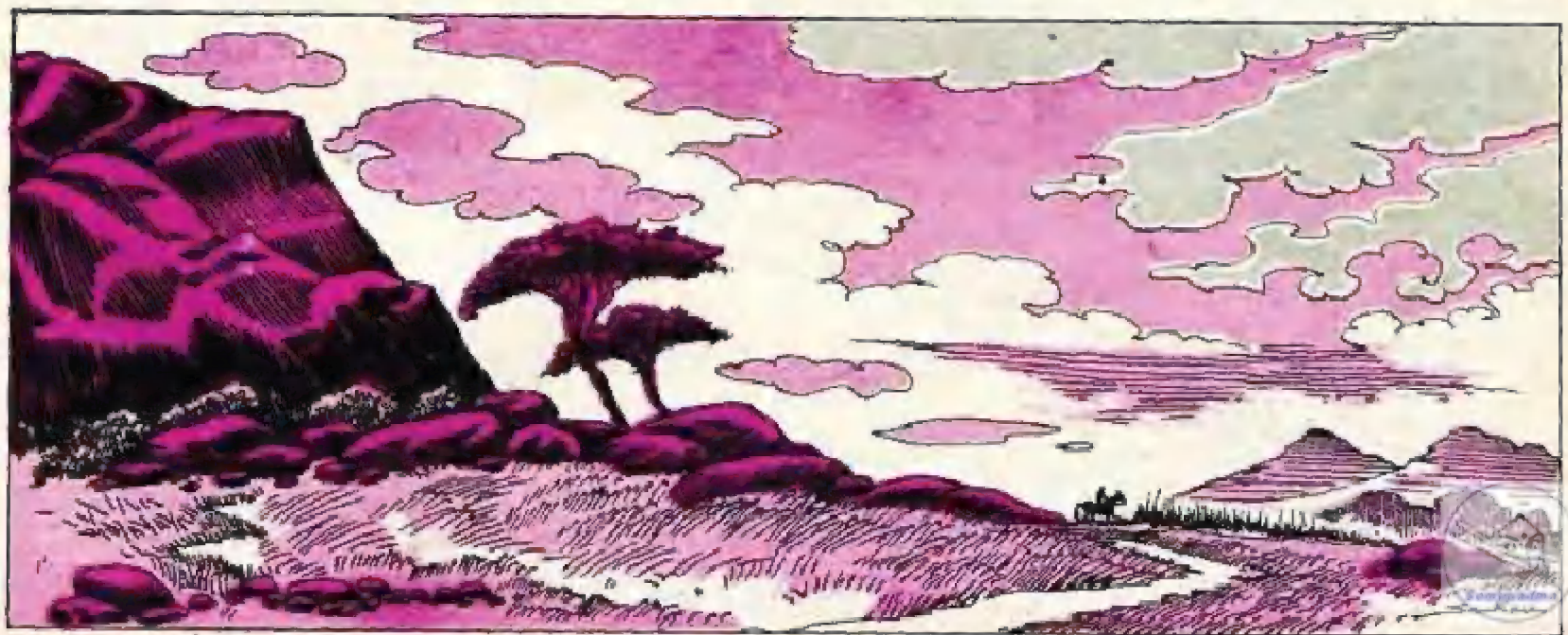
କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ଯେ ବିଜୟକୁ କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋପାଳପୁରର ରାଜା କଲେ, ତାହା ନୁହେଁ, ନିଜ ଜାମାତାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ରାଜ୍ୟ ଦେଇସାରି ସୋମପୁରର ବାକି ଅର୍ଦ୍ଧେକ ମଧ୍ୟ ସେ ବିଜୟକୁ ଦେଇଦେଲେ ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ରହି ତା'ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା : “ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହା କିପରି ହେଲା ? ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀ ଭୂପତିକୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେବା ସ୍ଥଳେ ଅନ୍ୟଜଣକୁ କିପରି ଦୁଇଥର ପୁରସ୍କୃତ କଲେ ? ଏହା ବାସ୍ତବ୍ୟର ପରିଚୟ ନା ବୋକାମି ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ମାରବ ରହିବ, ତେବେ ତୁମ ଶିର ହେବ ସ୍ବଚ୍ଛଦ ।”

ରାଜା ବିଚମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ ନ ପଡ଼ିଲା ।

କରି କହିଲେ, “ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ବିଜୟ ପ୍ରତି ଯାହା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଜଣେ ବିବେକବାନ୍ର କାମ । ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ବିଜୟ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ହେଲା । ସତ୍ତ୍ୱେ କଥା ବିଜୟ ଓ ଭୂପତି ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିଲା । ଅତଏବ ବିଜୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ କପୋତ ଦ୍ୱାରା ବାଣୀ ପଠାଇପାରିଥାନ୍ତା ? ବିଜୟ ରାଜାକୁ ମାରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଭୂପତିର ସାହାଯ୍ୟ ବିନାହିଁ ତାହା କରିପାରିଥାନ୍ତେ । ପୁଣି ବିଜୟ ଭୂପତିକୁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗମାର୍ଗର ସନ୍ତାନ ଦେବା ପଛରେ ତାକୁ କାରୁ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହିଁ ଥିଲା । ରାଜା ସୋମପୁର ରାଜ୍ୟର ଅଧେ ବିଜୟକୁ ଦେବାର କାରଣ, ବିଜୟଙ୍କୁ ସେ ପୁଅ ପରି ଦେଖୁଥିଲେ । ନିଜ ହିଅ ଏବଂ ବିଜୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ସେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କଲେ । ଗୋପାଳପୁର ସିଂହାସନରେ ତାକୁ ବସାଇବାର କାରଣ ତା' ଯୋଗୁ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଓ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ହେଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ବେତାଳ ଶସିପାଲ ପୁଣି ବୃକ୍ଷତାଳରେ ଝୁଲି-
(କଳ୍ପିତ)

ବିଧିର ଦାନ !

ରାମଦାସ ଜଣେ ସାଧୁପ୍ରକୃତର ଲୋକ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । କେବେ ମିଛ କହେ ନାହିଁ କି ଛଳନା କରେ ନାହିଁ ।

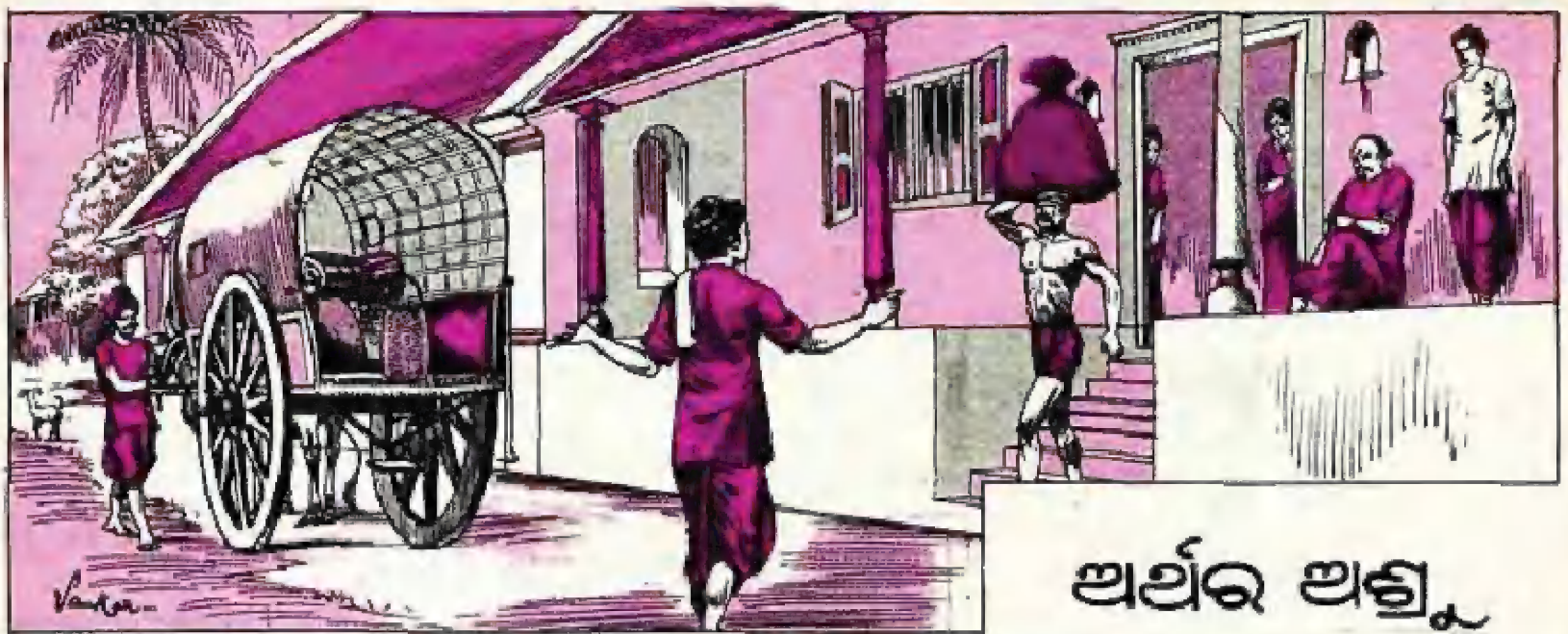
ଦିନେ ହଠାତ୍ ରାମଦାସ ଘରେ ଶ୍ୱେତ ପଣି ତା'ର ସାମାନ୍ୟ ଧନ-ସମ୍ପଦ ନେଇଗଲା । ସକାଳେ ରାମଦାସ ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଖି ଗାଁଲୋକେ ଗୁମା କର ତା'ର କ୍ଷତପୁରଣ କରିଦେଲେ ।

ଜଗୁରାଓ ଗାଁର ଜଣେ ଧନୀ କୃଷକ । ରାମଦାସର କ୍ଷତ ଲୋକେ ପୁରଣ କରିଦେବାର ଦେଖି ତା'ର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧା ହେଲା । ଦିନେ ରାତିରେ ସେ ନିଜର ସବୁ ଧନ-ସମ୍ପଦ ନେଇ ଗାଁ ବାହାରେ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ପୋତିଦେଲା ଓ ସକାଳେ ରଡ଼ିବୋବାଳି ପକାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ଡାକିଆଣି ତା'ର ସବୁ ଶ୍ୱେତ ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ଦେଖାଇଦେଲା । ଲୋକେ ଆହା ଚୁ ଚୁ କଲେ । କିନ୍ତୁ ତାହାଠାରୁ ବେଶୀ କିଛି ନୁହେଁ । ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପ୍ରଶ୍ନ କେହି ଜଣେ ହେଲେ ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ ।

ଅମାବାସ୍ୟା ରାତିକୁ ପୋଖରୀ ପାଖରୁ ଜନସମୂହ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଜଗୁରାଓ ଅଗତ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା କଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦିନ ପରେ ମନ୍ଦିର ତୋଳିବା ପାଇଁ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ଜମି ସମତଳ କରିବା କାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଜମିଦାର । ଜଗୁରାଓର ସମ୍ପଦ ବାହାରିଲା । “ଏହା ବିଧିର ଦାନ । ମନ୍ଦିର କାମରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ।” ଜମିଦାର କହିଲେ ।

ଅର୍ଥର ଅଶ୍ରୁ

ଗଙ୍ଗାରାମ ନାମରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଥାଏ ।
ତା'ର ଚାନ୍ଦି ପୁଅ । ଲୋକେ କୁହନ୍ତି ସତରେ
ଗଙ୍ଗାରାମ ଶ୍ରାବ୍ୟବାନ୍ । ସେ ମଧ୍ୟ ସେୟା ଶ୍ରବ
ଶୁବ୍ ଶୁସୀ ଥାଏ ।

ପୁଅମାନେ ଧନେ ବଡ଼ ହେଲେ । ଅରେ
ଜଣେ ଧନିଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଙ୍ଗାରାମକୁ
କହିଲେ, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅଟିକୁ ଘର-
ଜୋଇଁଆ କରି ନେବାକୁ ଚାହେଁ । ରାଜା ତ ? ”

ଧନ ପାଇଁ ସବୁ କିଛି ଡାଗ କରିପାରନ୍ତି
ଗଙ୍ଗାରାମ । ଧନ ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ସେ ପଚାରି
ହଜାର ଟଙ୍କା ସମୁଦାୟ ରଖି ବଡ଼ପୁଅକୁ
ବିବାହ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ପଠାଇଦେଲେ ।

ିକ୍ ସେହିଭଳି ଭାବରେ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର
ଟଙ୍କା ଆଉ ଜଣେ ଧନବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଦାବି
ରଖି ଦୁଇପୁଅଟିକୁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଇଚ୍ଛା

ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିବାହ ଦେଇ ଶୁଶୁର ଘରକୁ
ପଠାଇଦେଲେ ।

ତୁଣ୍ଡପୁ ପୁଅର ବିବାହ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଧନୀର
ହିଅ ସହିତ ହେଲା । ସେଠାରୁ ଗଙ୍ଗାରାମ
କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇଲେ । କିନ୍ତୁ
ତୁଣ୍ଡପୁ ବୋହୂଟି ବୁଢ଼ାର ଏ ଲୋଭ ଦେଖି
ତା' ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନେଇ ଅଲଗା ଘର କରି ରହିଲା ।

ଏହିପରି ଜଣେ ପରେ ଜଣେ ପୁଅ ତା'ଠାରୁ
ଦୁରେଇଗଲେ, ହେଲେ ଗଙ୍ଗାରାମର ଚିନ୍ତା
ନାହିଁ । ସବୁ ଟଙ୍କା ଏକାଠି କରି ଧନ ହୋଇ
ବସିଛି । ଏବେ ପାଳି ପଡ଼ିଲା ଚତୁର୍ଥ ପୁଅର ।

ପ୍ରଥମରୁହିଁ ପୁଅ ମନା କରି ଦେଲା ଯୌତୁକ
ବା ଦାବି ଟଙ୍କା ନେଇ ସେ କଦାପି ବିବାହ
କରିବ ନାହିଁ । ଗଙ୍ଗାରାମ ପୁଅକୁ ଶୁବ୍
ବୁଝାଇଲା । ହେଲେ ପୁଅ ନିଜ କଥାରେ

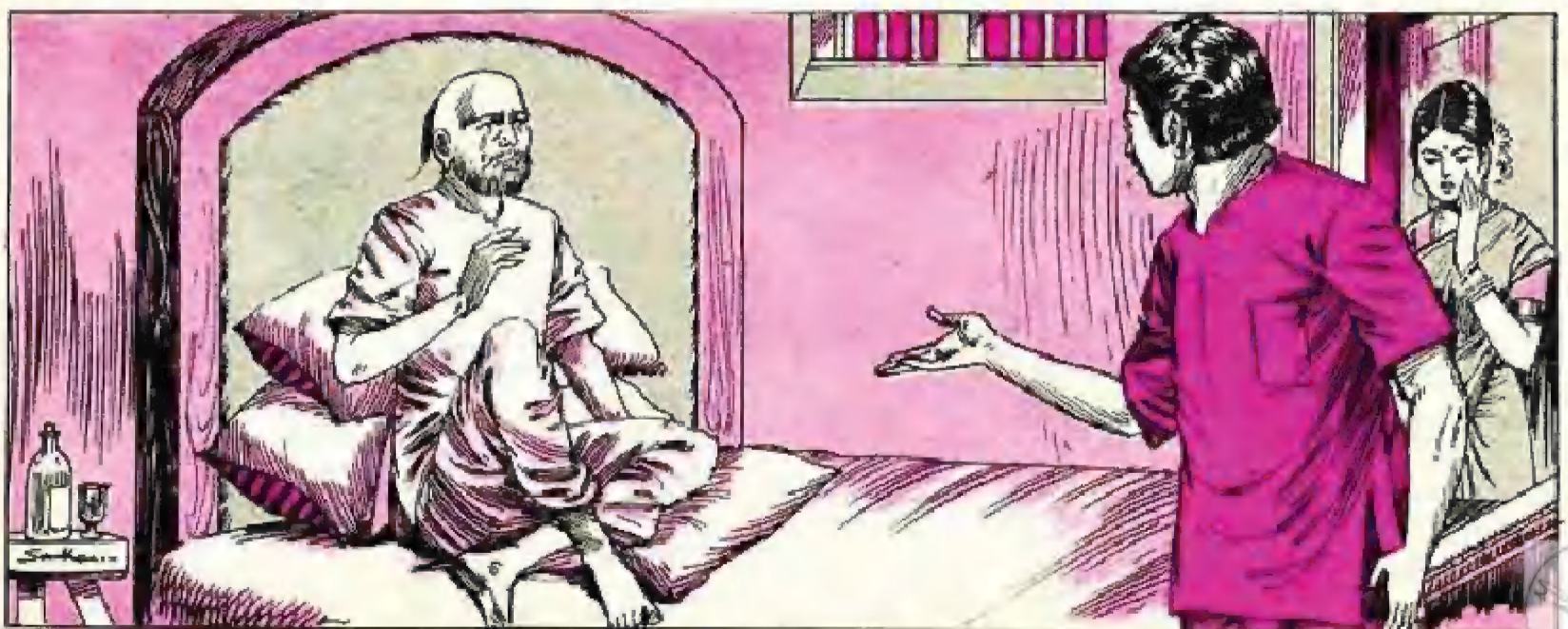
ଅଟଳ । ତା'ପରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ପୁଅକୁ ବୁଝାଇଲା, “ଆରେ ପୁଅ, ଆମେ ଯୌତୁକ ନେବା ନାହିଁ ସିନା, ଉପହାର ତ ନେବା !”

“ଯୌତୁକ ବା ଉପହାର ମୁଁ କନ୍ୟା-ପିତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ନେବି ନାହିଁ ।” ଏକଥା କହି ଚତୁର୍ଥପୁଅଟି ନିଜ ପସନ୍ଦ ଅନୁସାରେ ଝିଅଟିଏ ଠିକ୍ କରି ତା' ସହିତ ଫୁଲଦାର ବଦଳ କରି ବିବାହ କଲା । ଗଙ୍ଗାରାମ ପୁଅବୋହୁଙ୍କୁ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲା ।

କେତେବର୍ଷ ପରେ ଗଙ୍ଗାରାମ ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ତ ଆଗରୁ ମରିଯାଇଥିଲା । ପୁଅମାନେ ସବୁ ଦୂରରେ । ଏକୁଟିଆ ରହି ଚିନ୍ତା କରି କରି ବେମାର ହେଲା ଓ ସେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଦରମା ଦେଇ ଚାକର ରଖିଲେ କାଳେ ଚାକର ତା ତରଫି ଚାପି ମାରିଦେବ ଓ ସବୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ପଳାଇବ, ସେଥିପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାକର ରଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ବାପାଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଶବ୍ଦ ପାଇ ଚତୁର୍ଥପୁଅ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ବୁଢ଼ା ପଶ୍ଚାତ୍ତପ କରି ଖୁବ୍ କାନ୍ଦିଲା । ବୋହୂଟି ବୁଢ଼ାର ଅନେକ ସେବାଯତ୍ନ କଲା । ବୁଢ଼ାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ତା'ର ଜୀବନ ଫେରିପାଇଛି ।

ଦିନେ ବୁଢ଼ା ସାନପୁଅକୁ ଅନ୍ୟପୁଅମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଚାରିଲା । ସାନପୁଅ କହିଲା, “ବଡ଼-ଭାଇଙ୍କୁ ତ ଟଙ୍କା ନେଇ ବିକିଛ । ମଝିଆଁ ଭାଇ ତ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିବାହ ହୋଇ ନରକ ସନ୍ତାନୀ ଖୋରୁଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭାପୁଅଙ୍କ ତୁମ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଦେଖି ଦୂରେଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆସିବ କିଏ ?” ଏକଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ା ବହୁତ କାନ୍ଦିଲା । ହେଲେ ବିକିଦେଲା ପରେ ଦୂରେଇ ଯାଇଥିବା ପୁଅମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ଥରେ ତ କିଣିଆଣି ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଚତୁର୍ଥଟି ବିକା ହୋଇ ନ ଥିଲା ବୋଲି ଶେଷକାଳରେ ବୁଢ଼ାର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ଓ ଆଶ୍ୱାସନାର ସ୍ଥଳୀ ହୋଇ ରହିଲା ।

କାମର ମହତ୍ତ୍ୱ

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଥିଲେ ଜଣେ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଗ୍ରାମୀଣ । ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଛି । ପାହାର ପାହା ପେଶା, ସେ ଯଦି ସେ ନିଜ ଜମି ଦେଖାଶୁଣା କରି ସୁଖରେ ସେଥିରୁ ସନ୍ତୋଷ ପାଉଥିବ, ତେବେ ତାହା ଦିନାତିପାତି କରୁଥିଲେ । ପାଇଁ ସେ ଗୋଟିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ

ଦିନେ ତାଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କର ଭିଜିଣୀ ବନ୍ଧୁ କହିଲେ ।

ଆସି ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଜଣେ ଥିଲେ ଭିଜିଣୀଯାକ କହିଲେ, “ଏମିତି କହିଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଜଣେ ଗାୟକ, ଏବଂ ତୃତୀୟ ହେବ ? ତୁମେ କ’ଣ ଭାବୁଛ ବ୍ୟବସାୟର ଜଣକ ରାଜକର୍ମରୂପ । ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କର ଜଟିଳତା, ଗାୟକର ପ୍ରତିଭା, ରାଜକର୍ମରୂପର ଯଥାର୍ଥତା ଚର୍ଚ୍ଚା କଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପେଶା ଦାୟିତ୍ୱ — ଏସବୁ କଳା ଶୃଙ୍ଖଳାମଠାରୁ ମହତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଥିବାର ଦୃଷ୍ଟି ?” ପରିଚୟ ଦେଲେ ।

ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ପଚାରିଲେ, “ତୁମର ତ ଏତେ ମୁଁ ଦେଖାଇଦେବି ଯେ ମୁଁ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଷୟରେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି । କହିଲ ଆମ ବଳିଯିବି ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ଭିଜିଣୀ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ କି

“ଆରେ ଭାଇ, କୌଣସି କାମ ବଡ଼, ଏ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଯଦି ନିଜ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କଥା କହିହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମର କରିଦେବେ, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାକୁ ଶହେ

ଦାମ୍ ନେବ କାହିଁକି ?” ଲୋକେ ଏହା ପଚାରନ୍ତେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ବାବୁ, ଯେମିତି ମାଲ, ସେମିତି ଦାମ୍ । ମୋ ମାଲ କେମିତି ଥରେ ଜାଣିଲେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତ ନାହିଁ । ଭୁକ୍ତାଟାରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ଲୋକମାନେ ମୋଠାରୁ କଣୁଛନ୍ତି !”

ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଲୋକେ ତାଙ୍କରଠାରୁ ବେଶୀ ପଇସା ଦେଇ କିଣିଲେ ।

ପରଦିନ ସେ ସହରର କୁଲମଜୁରିଆ ବସ୍ତି-ପାଖ ବଜାରକୁ ବହୁ ପନିପରିବା ଧରି ଯାଇ ସେଠାରେ ଜନସର ଯାହା ଦାମ୍, ସେଥିରୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କମ୍ ଦାମ୍ରେ ବିକିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ କରି ସେ ଫେରିଲେ ।

ବ୍ୟବସାୟୀ-ବନ୍ଧୁ ସ୍ତ୍ରୀକାର କଲେ ସେ ଖରଦ୍ଦାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝନ୍ତି ଓ ସେ ବ୍ୟବସାୟ କରିଥିଲେ ସଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତେ ।

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ତାଙ୍କଠାରୁ ବାକି ଜିନିଷ କିଛିଦିନ ପରେ ଗାୟକ ବନ୍ଧୁ-ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସାଥରେ ନେଇଥାନ୍ତି ଗୋଟିଏ ହରିଣ । ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କୁ ଡକା ହେଲା । ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ କହିଲେ, “ଆମ ଦୁହଁଙ୍କ ଭିତରେ ସଂଗୀତରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେବ । କିଏ ଗୁଣୀ ଗାୟକ, ଆପଣମାନେ ଶୟ

କରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପୁରସ୍କାର ଦେବେ ।

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ସେ ସର୍ତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରି ସେମାନଙ୍କ ସହ ରାଜଧାନୀକୁ ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଘରେ ଅତିଥି ହେଲେ । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କେତୋଟି ଦୋକାନ ଥିଲା । ସେଥିରେ ପନି-ପରିବା ଦୋକାନ ବି ଥିଲା । କିଛି ଭଲ ଭଲ ପରିବା ବାଛିନେଇ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଯାଇ ରାଜ-ଧାନୀର ଧନୀ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମହଲରେ ଯେଉଁ ବଜାର, ସେଥିରେ ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ବସିଲେ । ଅନ୍ୟ ଦୋକାନୀମାନେ ଯେଉଁ ଦାମ୍ରେ ପରିବା ବିକିଥିଲେ, ସେ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଦାମ୍ ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ । “ତୁମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଶୀ

ଦେବେ ।” ଲୋକେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ଗାୟକବନ୍ଧୁ ଶୁଭ ମନଦେଇ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ କଲେ । ତମେ ବହୁତ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ଗୀତ ପରେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଗାଇଲେ । ସେ ଅତି ସହଜ କିନ୍ତୁ ମଧୁର ଗୀତଟିଏ ବୋଲିଲେ । ଜଣେ ବିରାଟା ଯୁବକ କୌଣସି କନ୍ୟାକୁ ବାରମ୍ବାର ରାଣୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି ତା’ ମନକଥା କହୁଛି—ଏହାହିଁ ବିଷୟବସ୍ତୁ ।

ସମସ୍ତେ ଅନାଇଥା’ନ୍ତି—ହରିଶଚି ତମେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଆସିଲୁ—ଯେମିତିକି ସେ ଗୀତରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଛି ।

ଲୋକେ ବାହାବା ଦେଲେ । ଯିଏ ହରିଶକୁ ଗୀତ ଦ୍ଵାରା ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ, ସେ କେତେ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ହୋଇ ନ ଥିବ ! ଏହାହିଁ ହେଲା ଲୋକଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ।

ଆସର ପରେ ଗାୟକ-ବନ୍ଧୁ ପ୍ରବଣାନନ୍ଦଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ହରିଶ କେମିତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା ?”

“ସେଥିରେ କୌଣସି ବିଶେଷତା ନାହିଁ । ହରିଶକୁ ମୁଁ ରାଣୀ ବୋଲି ଡାକିଲେ ସେ ଯେମିତି ପାଖକୁ ଆସିବ, ଏହା ମୁଁ ତାକୁ ଶିଖାଇଥିଲି ।” କହିଲେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ । ଯାହା-ହେଉ ଗାୟକ ଦ୍ଵାରା ମାନିଲେ ।

ଏହାପରେ ଗାୟକ ଯାଇ ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ

ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ କହିଲେ, “ତୁମ ଦରମା ଯେପରି ରାଜା ବଢ଼ାଇଦେବେ, ମୁଁ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବି ।”

“ତୁମର ବାହାଦୁରୀ କମ୍ ନୁହେଁ ! ମୁଁ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ବର୍ଷ କାମ କରୁଛି । ରାଜା ମୋତେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ତୁମ କଥାରେ ମୋର ଦରମା ବଢ଼ାଇବେ ।” କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ ଭରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଉପହାର ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି ହୋଇ ପଚାରିଲେ, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କ’ଣ କରିପାରିବି ?”

“ଖାଲି ଥରେ ରଜାଙ୍କ ସହ କିଛି ସମୟ ଥିଲେ । ରଜା ପ୍ରୀତି ହୋଇ ସେ କର୍ମଗୁଣଙ୍କ ସକାଶେ ସାକ୍ଷାତ୍ କରାଇଦିଅନ୍ତୁ ।” ଦରମା ବତାଇଦେଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ତେ ବାବୁଲ୍ଲ କରଦେଲେ । ପ୍ରଣାବା-
ନନ୍ଦ ଜଣେ କବିକୁ କିଛି ଅର୍ଥ ଦେଇ ରଜାଙ୍କ ପ୍ରଣୟ ସୂଚକ କବିତାଟିଏ ଲେଖାଇ ତାକୁ ମୁଖପ୍ତ କରି ଯାଇଥା’ନ୍ତି ।

ରଜାଙ୍କ ଆଗରେ କବିତାଟି ସେ ବୋଲନ୍ତେ ଯିବା ପରୁଣିଲେ, “ଏହାର ଲେଖକ କିଏ ?”

“ମହାରଜ ! ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣେନା । କିନ୍ତୁ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ, ଯିଏ କି ଆପଣଙ୍କର ଜଣେ କର୍ମଗୁଣ, ସେ ପ୍ରତ୍ୟହ ସକାଳେ ପ୍ରଥମେ ଏଇ କବିତାଟି ବୋଲିଯାନ୍ତି ତା’ପରେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ କାମଦାମ କରନ୍ତି । ଏହା ଶୁଣି ଶୁଣି ଥରେ ଆପଣଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ମୋର ବାସନା ହେଲା ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ନାମ କହି-

କର୍ମଗୁଣ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ ପ୍ରଣବା-
ନନ୍ଦଙ୍କର ନୟ ହେଲା । ସେମାନେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ତାକୁ କହିଲେ, “ତୁମେ ଏଡ଼େ ଚତୁର ଲୋକ । ଗାଁରେ ବସିଛ କାହିଁକି ? ସହରକୁ ଆସ । ବେପାର କରିବ, ନ ହେଲେ ଦରବାରରେ କାମ କରିବ ।”

“ନା ଭାଇ, ମୁଁ ଯେଉଁସବୁ ଚତୁରତା ଦେଖାଇଲି, ତାହା ସାମୟିକ । ପ୍ରକୃତରେ ତୁମ ନିଜ ନିଜ କାମରେ ତୁମେମାନେ ମୋଠୁଁ ବହୁତ ଦକ୍ଷ । ମୋ କାମରେ ମୁଁ ଦକ୍ଷ । ମୁଁ କିଛି ଉପରେ ଯାହା କରିଦେଲି, ତାହା କ’ଣ ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରେଶା ହୁଏବାବେଳେ କରି ମୁଁ ସଫଳ ହୋଇ ପାରୁବି ? ଯାହାର ଯାହା କାମ—ଯେଉଁଥିରୁ ସନ୍ତୋଷ ମିଳିବ—ତାହା ପାଇଁ ସେ କାମ ଭଲ ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ବୁଝାଇଦେଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର

[୨]

ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା ଓ ଧର୍ମରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଥିଲା । ସେ ଥରେ ବୃଷ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ସଫାର କରିଥିଲେ । ତତ୍କାଳୀନ ମୁନି-ରୁଷିଗଣ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କାରଣ ଋଗ୍‌ବେଦରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବାର-ବାର ବୃଷହନ୍ (ବୃଷହନ୍ତା) ବୋଲି କୁହା-ଯାଇଛି ।

ବୃଷ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ନିଧନ କରିବାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅଗ୍ନି ଓ ମରୁତ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବୃଷକୁ ବଧ କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଇନ୍ଦ୍ର ଉରଣ, ବିଶ୍ୱରୂପ, ଅରୁଦ ଇତ୍ୟାଦି ଆହୁରି କେତେକ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ବଧ କରିଥିଲେ ।

କୌଣସି କୌଣସି ପୁରାଣରେ ଲେଖା ଅଛି କି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ପର୍ବତମାନେ ଉଡ଼ିପାରୁଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଡେଣା କାଟିପକାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରୁର କରିଦେଲେ । ପୃଥିବୀ ଏବଂ ଆକାଶକୁ ସେ ନିଜ ଶକ୍ତି ବଳରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା କରିଦେଇଥିଲେ ।

ମନେହୁଏ, ଇନ୍ଦ୍ର ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କୁ ବୁଝାଉ ନ ଥିଲା । ଦୈବ ଶକ୍ତିକୁ ବୁଝାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବହୁବଧ କାର୍ଯ୍ୟ-କଳାପରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୈବ ଶକ୍ତିର ଆବାହନ କରିବା ଦରକାର ହୋଇଛି, ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରାଯାଇଛି ।

ପୁରାଣ ଚରିତ

ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୟାମାନେ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଅଗରେ ଦୟା ଦମନ କରିପାରୁଥିଲେ ।

କୁଣ୍ଡିକ ବଣ ପ୍ରତି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିଶେଷ ଦୟା ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ସେ ସେ ବଣର ଲୋକଙ୍କ ସହ ଏତେ ବେଶୀ ମିଶୁଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହାୟତା କରୁଥିଲେ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୌଣସି ବୋଲ କୁହାଯାଏ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେ କାହାଣୀ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳେ, ସେସବୁର ଭଲ ଅର୍ଥ ରହିଛି । ଗନ୍ଧର ଉପରଠାଉରଥା ଅଂଶ

ଲୋକେ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଭିତର ଅର୍ଥ ପ୍ରତି ସରସର କେହି ମନ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଥରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥ ସହିତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରଥ ବାଡ଼େଇ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ଦୁଇ ରଥ ଅଟକିଗଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଆଲଗା କରିବାକୁ ଯାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥର ଗୋଟାଏ ଚକ ଖସାଇଦେଲେ । ସେହି ଦିନରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକଚକ୍ର ।

ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ? ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବିନା ସୃଷ୍ଟି ଅଟଳ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ଚକ ଥିଲା ବୋଲି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ରଥ ସହ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ହେଲା । ସେ ଏକଚକ୍ର ହେବା ଫଳରେ ଏକନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ନିଜ ଗତିପଥରେ ଯିବାଆସିବା କଲେ, କାହାର ସହ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧାର ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଇନ୍ଦ୍ର ଏଠାରେ ବିଧାତାର ଶକ୍ତି ସୂଚିତ କରୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଯାତ୍ରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ଦେଲେ ।

ଥରେ ଦଳେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ଯଜ୍ଞରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଥିବା ଗାଈମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପବନ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଫେରାଇଦେବା ସକାଶେ ଯେତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଥିବା କଲେ ।

ସେଇଠୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରି
ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହି ଭୂମିକା ସବିସ୍ତ୍ରାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ
ହୋଇଛି । ସେ ସାହସ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ତଥା ଶକ୍ତିର
ପରିଚୟ ଦେଇ ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ।
କିନ୍ତୁ ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଏତେ ମୂଲ୍‌ବାନ୍ ସମ୍ପଦ
ହିସାବରେ କାର୍ତ୍ତିକ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇଛି ?
ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଧରିନିଅନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାଚୀନ
କାଳରେ ଯେହେତୁ କୃଷି ସକାଶେ ତଥା ଦୁର୍ଗ୍ଧ
ସକାଶେ ଗୋ-ସମ୍ପଦର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା,
ତେଣୁ ଗୋ ଏବଂ ଗାଈ ବିଷୟରେ ନାନା ବୃତ୍ତାନ୍ତ
ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।
କିନ୍ତୁ ଏହା ଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନୁହେଁ ।

ବେଦରେ ଗୋ ଏବଂ ଗାଈ ଶବ୍ଦମାନ
ଆଲୋକର ପ୍ରତୀକ । ଆଲୋକକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନେତା
ଅବଶିଷ୍ଟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଭିଯାନ କରିବାର
ଅର୍ଥ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଏଠାରେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ମଣିଷକୁ
ବୁଝାଉ ନାହିଁ—କୁଶକ୍ତିକୁ ବୁଝାଉଛି ।

ବୈଦିକ ଯୁଗର ମୁନିରୂପିମାନେ ଜୀବନକୁ
ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ପୃଥିବୀକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବା ସକାଶେ କହୁ ନ ଥିଲେ ।
ଜୀବନରେ କିପରି ମଣିଷ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଓ ସତ୍ୟ-
ନ୍ୱେଷୀ ହୋଇପାରିବ, ଏହାର ହିରୁଦ୍‌ଶନ
ସେମାନେ ଖୋଜୁଥିଲେ । ତେଣୁ ବେଦବର୍ଣ୍ଣିତ
ଦେବଦେବୀ ଜୀବନଧର୍ମୀ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କ
ଭିତରେ ସେ ଯୁଗର ମଣିଷ ତା'ର ଅଭିପ୍ସା

ସିଦ୍ଧି ସକାଶେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଶକ୍ତି ଦେଖିପାରୁ-
ଥିଲା ଏବଂ ସେ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲା । ସତ୍ୟର ପଥରେ
ଅନେକେ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଦିଗରେ
ସେମାନଙ୍କର ସହାୟକ ଶକ୍ତି ରୂପେ ଇନ୍ଦ୍ର
ଆବୁଧି ଦେଉଥିଲେ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ପାରସ୍ୟର ସୁପ୍ରାଚୀନ
ଗ୍ରନ୍ଥ ଆଭେସ୍ତାରେ ‘ଇନ୍ଦ୍ର’ଙ୍କ ଉଲ୍ଲେଖ ଦୃଷ୍ଟି-
ଗୋଚର ହୁଏ । ତେବେ ସେଥିରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
ଯେପରି ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଦେବୋପମ
ନୁହେଁ । ମନେହୁଏ, ତତ୍କାଳୀନ ପାରସ୍ୟର
ଜ୍ଞାନଗୁଣୀମାନେ ବୈଦିକ ଋଷିମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ
ଆସିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବେଦବର୍ଣ୍ଣିତ ଚରଣମାନଙ୍କର
ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ
ସେମାନଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ହୋଇଯାଇଛି ଦୁର୍ବଳ ।

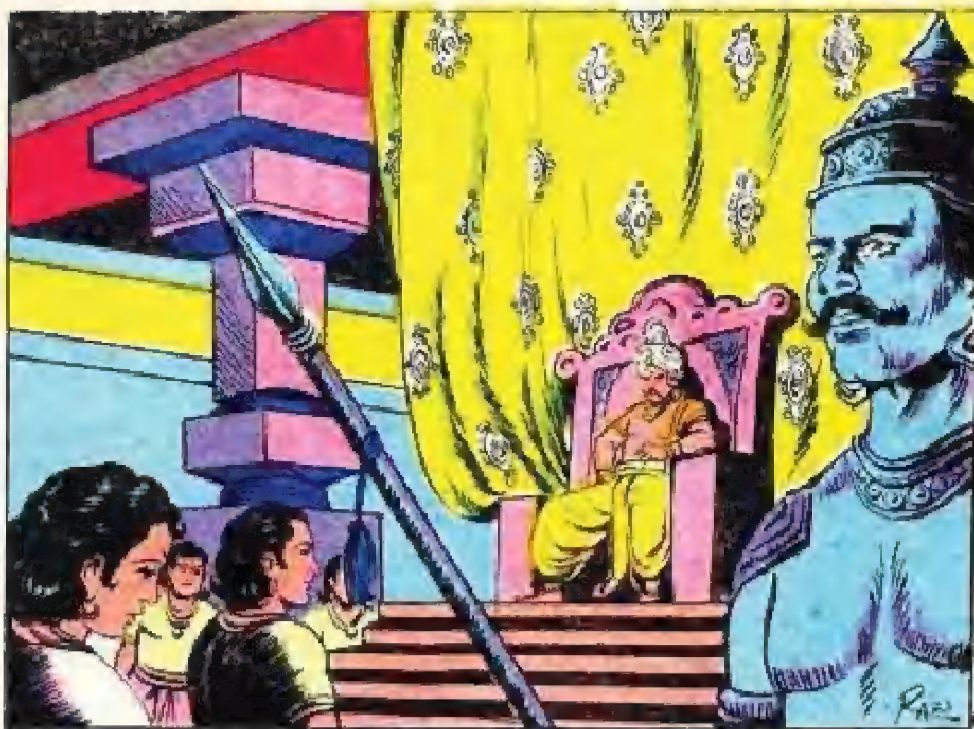
କାଳକ୍ରମେ ଦୈବଶକ୍ତି ରୂପେ ନ ଦେଖି
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଜଣେ ଦେବତା ରୂପେହିଁ ଦେଖା

ହୋଇଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଶେଷ ଆଡ଼କୁ
ଲେଖା ହୋଇଥିବା ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର
ବିଶେଷ ଗୌରବ ଗାନ କରାହୋଇ ନାହିଁ ।
ବରଂ ରାକ୍ଷସମାନେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ହଇରାଣ
କରିବା ଯୋଗୁ ଇନ୍ଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟ-ରାଜାମାନଙ୍କ
ସହାୟତା ଲେଉଟିଛନ୍ତି । ବ୍ରହ୍ମା ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ
ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ଵାରା ତୁଷ୍ଟ କରି ସେ ରାଜା ତଣ୍ଡରଥଙ୍କ
ସାହାଯ୍ୟ କିପରି ପାଇବେ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିଛନ୍ତି । ଇନ୍ଦ୍ର ମଣିଷର ସଙ୍କଟରେ ସାହାଯ୍ୟ
କରିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ମଣିଷମାନେ
ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଛି ।
ଏହା ବେଶ୍ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଦେବଦେବମାନଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ଵ କ’ଣ ସତ୍ୟ ?
ସୁଲ ଗ୍ରାମରେ ଦୁର୍ଗାମାନ ପ୍ରାଣୀସକଳ ଓ ବହୁ-
ସମସ୍ତ ଛଡ଼ା ଅନେକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ରହିଛନ୍ତି ।
ମଣିଷର ଚେତନା ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ
ରହିଛି । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଏ ବିଶ୍ଵାସ ଦୃଢ଼ ।

ସରତ-କାହାଣୀ

ଉଦାରୀନ ରାଜପୁତ୍ର

ପୁରାକାଳରେ ସାବେଳେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା
ଥିଲେ ଓଢ଼ିଆକା । ତାଙ୍କର ଥିଲେ
ଗୁରୁପୁଅ । ସାନରାଣୀ ପଞ୍ଚମପୁତ୍ରକୁ ଜନ୍ମ
ଦେବା ଅବସରରେ ରାଜାଙ୍କଠାରୁ ଏହି
ବର ହାସଲ କରିନେଲେନି ସେହି ନବ-
ଜାତ ସନ୍ତାନଟି ସେମିତି ଭବିଷ୍ୟତରେ
ରାଜା ହେବ । ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ ଗୁରୁପୁଅ
ଏହା ଶୁଣି ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ଗୁରୁ ରାଜପୁତ୍ର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତକୁ ଧରି
ପହଞ୍ଚିଲେ ହୁମାଲପୁ ପାଦଦେଶରେ ।
ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନଗରୀ ଜୟ କରି ସେ-
ମାନେ ବସବାସ କରିବେ ବୋଲି ରାଜା
ସେମାନଙ୍କ ସହ ସୈନ୍ୟଦଳ ପଠାଇ-
ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କପିଳ ନାମ-
ଧାରୀ ଜଣେ ରୁଷିଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ
ଗୋଟିଏ ନୂତନ ନଗରୀ ସ୍ଥାପନ କଲେ ।

ଏହି ନୂଆ ନଗରୀର ନାମ ସେମାନେ
ରଖିଲେ କପିଳବାସୁ—ରୁଷିଙ୍କ ସମ୍-
ମାନାର୍ଥେ । ସେମାନଙ୍କ ବସତି ଶକ
ବୃକ୍ଷରେ ଭରି ରହୁଥିବାରୁ ସେମାନେ
ଶାକ୍ୟ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲେ । ବହୁ
ପୁରୁଷ ପରେ ସେ ବଂଶରେ ରାଜା ହେଲେ
ଶୁକୋଦନ । ଦିନେ ତାଙ୍କ ରାଣୀ ମାୟା-
ଦେବୀ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ କି ଗୋଟିଏ
ଶୁଭ୍ର ହସ୍ତୀ ତାଙ୍କ ତରୁରେ ପ୍ରବେଶ
କରୁଛି ।

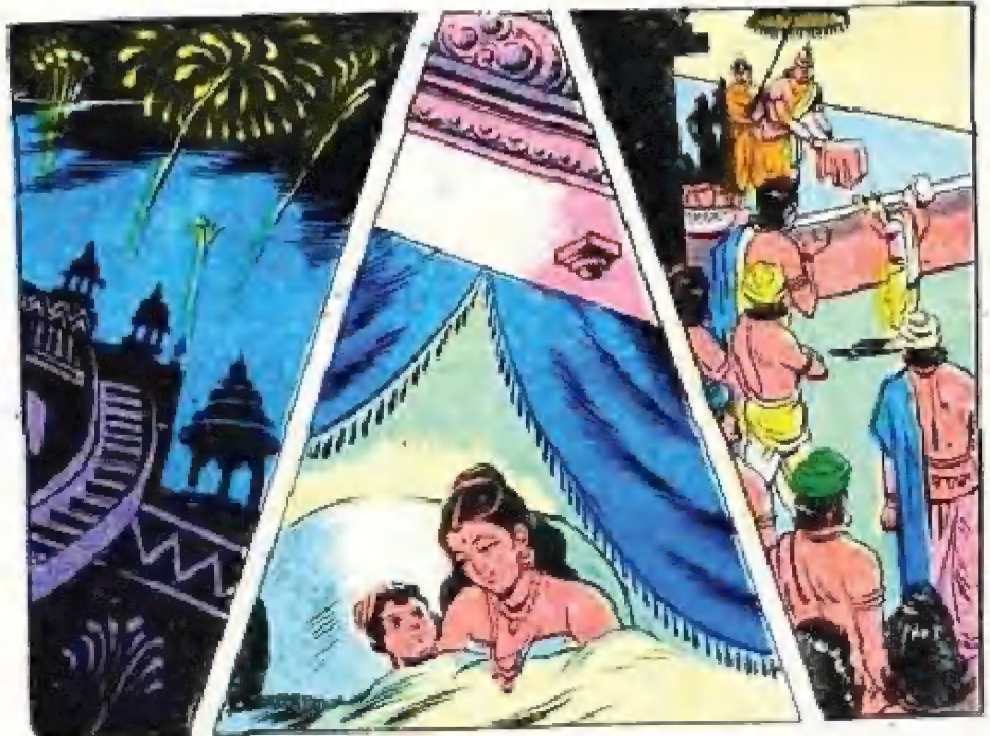

ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ କହିଲେ ସେ ସ୍ୱପ୍ନର
ଅର୍ଥ ହେଲା ରାଣୀ ଗୋଟିଏ ମହାନ
ଆସାକୁ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରିବାକୁ
ଯାଇଛନ୍ତି । ରାଣୀ ଜଳ ପିତୃଗୃହକୁ ଯିବା
ବାଟରେ ଲୁପ୍ତିଜ ନାମକ ଉଦ୍ୟାନରେ
ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିଲେ । ସେହୁଠାରେ ଏକ
ଶାଳବୃକ୍ଷର ଡାଳକୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇ-
ଥିବା ବେଳେ ସେ ଗର୍ଭବେଦନା ଅନୁଭବ
କଲେ ।

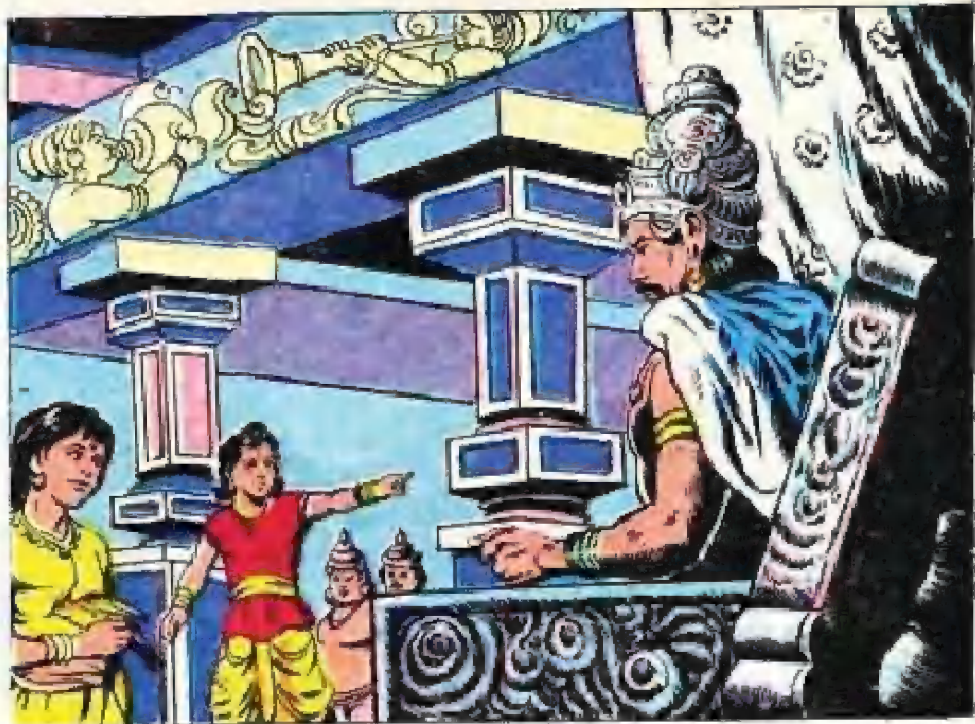
ସେହି ଉଦ୍ୟାନରେ ରାଣୀ ଏକ ପୁତ୍ର
ସନ୍ତାନକୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ମାତା ଓ
ସନ୍ତାନକୁ କପିଳବାସୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ
କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଉତ୍ତାପରେ ଓ
ନରସ୍ତରେ ଉତ୍ସବ ଲାଗିଗଲା । ସେହି
ଉତ୍ସବ ମୁଖର ପରସ୍ପିତରେ ରାଣୀ ଶେଷ
ଜୀବ୍ବାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ନବଜାତ ସନ୍ତାନର ନାମ ସୁଭାର୍ଯ୍ୟ;
ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସିଦ୍ଧ
ହୋଇଛି । ତୁନେ ଶିଶୁରାଜପୁତ୍ର ରାଜୋ-
ଦ୍ୟାନରେ ବସିଥାନ୍ତୁ । ଗୋଟିଏ ଶରବଦ
ପକ୍ଷୀ ଆସି ତାଙ୍କ କୋଳରେ ପଡ଼ିଲା ।
ସେ ଶରବଟିକୁ ବାହାର କରିଦେଇ ପକ୍ଷୀକୁ
ଆର୍ତ୍ତସିଦ୍ଧା ବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ
ତାଙ୍କ ଜୀବ-ଭର ଦେବଦତ୍ତ ।

“ପକ୍ଷୀ ଶିକାର ମୁଁ କରୁଛି । ମୋତେ ଦେଇଦିଅ ।” ଦେବଦତ୍ତ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଦେବକୁ ନାହିଁ କଲେ । ଦୁହେଁ ଦରବାରକୁ ଗଲେ । “ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ ଉପରେ କାହାର ଦାବି ଅଧିକ— ଯିଏ ତା’ର ପ୍ରାଣ ନିଏ ନା ଯିଏ ତା’ର ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା କରେ ?” ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ପଚାରିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଶୁଣୁ ଦେଲେ ।

ଦିନେ ଭୂମିପୁଜା ଉତ୍ସବ ହେଉଥାଏ । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଗୁପ୍ତ ଜମି ଦେଖିବାକୁ ବାହାର ଗଲେ । ବାଟରେ କେତେକ ଲୋକ ଏକ ସାପକୁ ପିଟିପିଟି ମାରୁପକାଇବାର ସେ ଦେଖିଲେ । ସେ ବୁଝିଲେ ହୁଂସା ମାନବର ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ଆଚରଣ । ଏହା ଉପଲବ୍ଧି କରି ସେ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲେ ।

ପୁଅବାର ଅବସ୍ଥା ଫମେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ବ୍ୟଥିତ କଲା । ଲଢ଼େଇ, ହୁଂସା, ଏସବୁ ବିନା କ’ଣ ଜୀବନଧାରଣ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ? ନିଜ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରତାର୍ଥ କରୁଛି ମଣିଷ କ’ଣ ବାସ୍ତବିକ ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବ ? ଜୀବନର କ’ଣ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ, ରହସ୍ୟ ନାହିଁ ? ଏହସରୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ନେଇ ସେ ଚିନ୍ତିତ ବା ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହୋଇ ବସି ରହୁଥାନ୍ତୁ ।

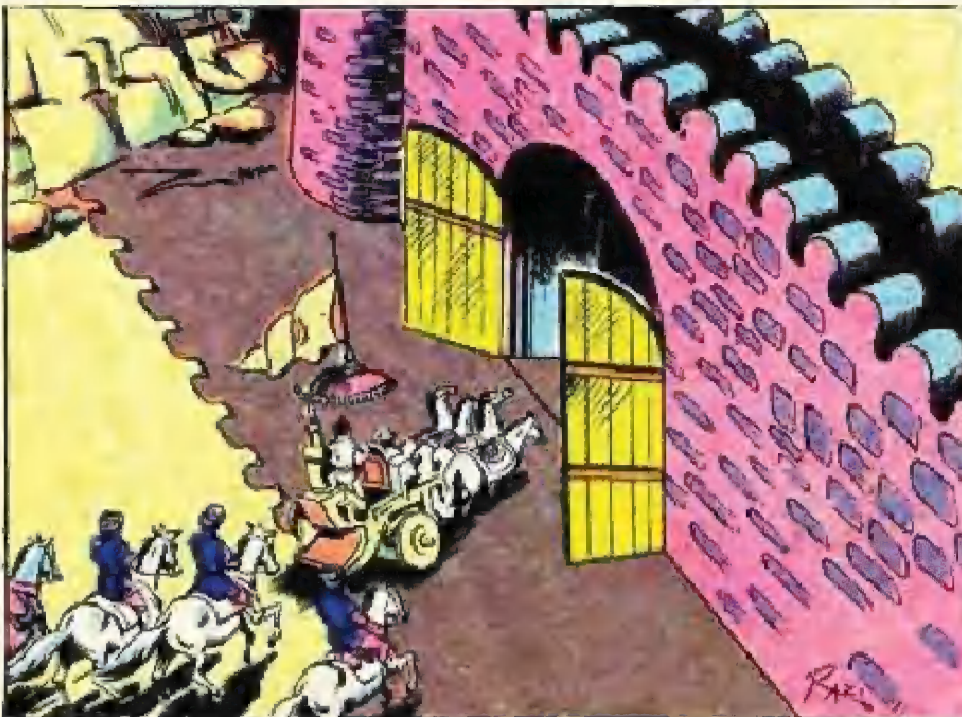

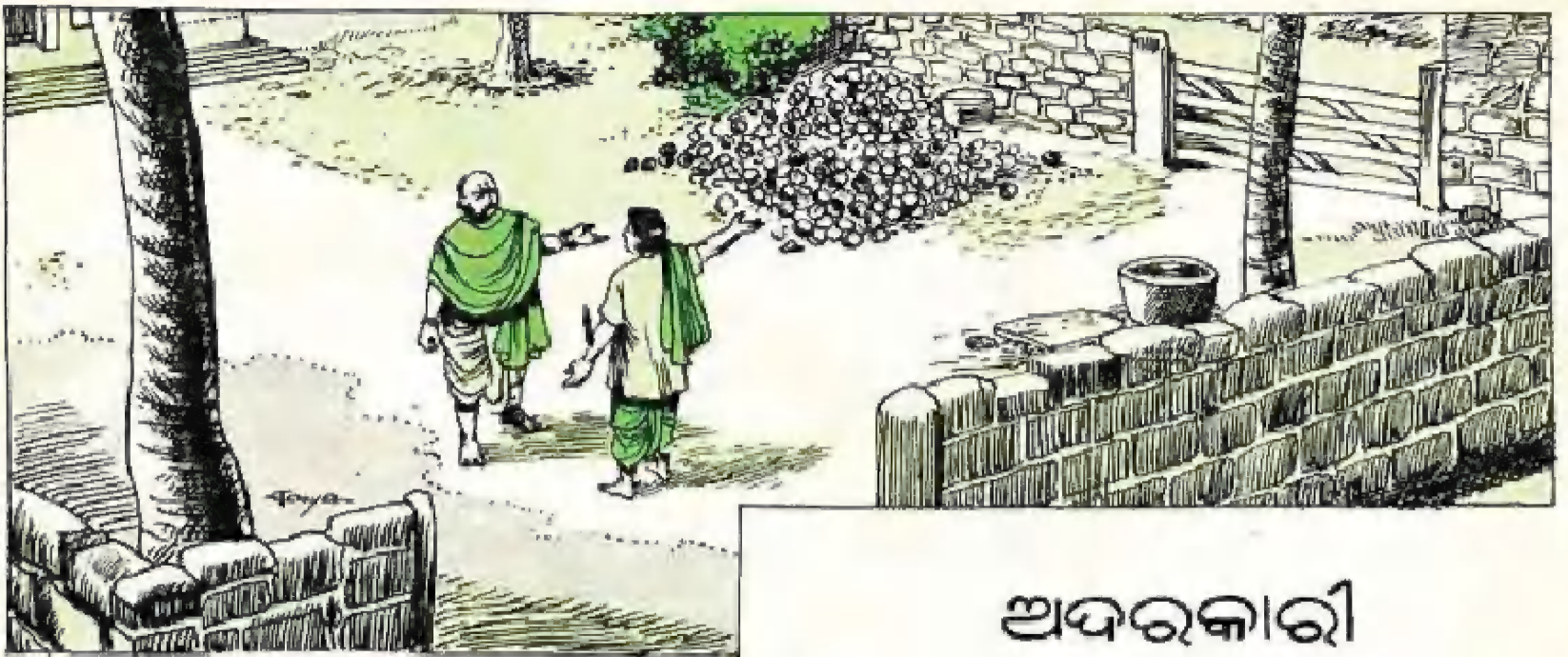
ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ କହୁଲେ କି ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ
ଜାତକ ଏପରି, ସେ ଘରେ ରହୁଲେ
ଜଣେ ରାଜାଧିରାଜ ହେବେ । ଯଦି ସେ
ଆଧ୍ୟାତ୍ମମାର୍ଗକୁ ଯିବେ, ତେବେ ସେଥିରେ
ସେ ହେବେ—ବୁଦ୍ଧ—ଅର୍ଥାତ୍ ସିଦ୍ଧ-
ଚେତା । ରାଜା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କୁ ଘରେ ରଖିବା
ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପକାଶେ ନାନା ବିଳାସ-
ବ୍ୟସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲେ । ନୃତ୍ୟ-
ଗୀତ ଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ଆମୋଦିତ ରଖା-
ହେଲା ।

ସୁପରୁକ ନାମକ ରାଜାଙ୍କର ଯଶୋଧାରା
ନାମ୍ନୀ ଅସ୍ତ୍ରାମାନ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା ଥିଲେ ।
ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପିତା ସ୍ୱୟଂ-
ବରର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ଶୁଭୋଦନଙ୍କ
ନିଦେଶରେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସେଥିରେ ଭାଗ
ନେବାକୁ ଗଲେ । ସମ୍ପର୍କେ ରାଜପୁତ୍ର-
ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼, ଶର-
ଗୁଳନା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ପ୍ରକାର ପ୍ରତି-
ଯୋଗିତା ହେଲା । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ଟପିଗଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ଯଶୋଧାରା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କୁ ବର-
ମାଲ୍ ଦେଲେ । ବିବାହ ଯଥାବିଧି
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । କନ୍ୟା ଧରି ସିଦ୍ଧାର୍ଥ
କପିଳବାସୁ ଫେରିଲେ । କପିଳବାସୁ ପୁଣି
ଉତ୍ସବ ମୁଖର ହେଲା । ରାଜା ଶୁଭୋଦନ
ଏଇଆ ଭାବି ଶୁଣି ହେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ
ପୁଅ ଏଣିକି ଘର ଗୁଡ଼ିବାର ସମ୍ଭାବନା
ନାହିଁ !

ଅଦରକାରୀ

ମଣିପୁରର ରାମବାବୁ ତେଲ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ବେଶ୍ ଦୁଇ-ପଇସା ଆୟ କରି ସୁଖରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ସେ ଦରପା ଥିଲେ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସୁଖ ମଣୁଥିଲେ ।

ଜାଳେଣି ପାଇଁ ସେ ଗୋଟାଏ ଭଲ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ସେ ବଜାରରୁ ପୂରା ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆମାନ କଣ୍ଟାଥିଲେ । କତା ଛଡ଼ାହୋଇ ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ବନ୍ଦି ହେଉଥାଏ, ତାହା ସେ କଣ୍ଟା ନ ଥିଲେ । କତା ହୋଇ ଆସିବା ପରେ ସେ ନଡ଼ିଆ ଛଡ଼ାଇ କତାତକ ଜାଳେଣି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ନଡ଼ିଆଗଣରୁ ତେଲ ବାହାର କରୁଥିଲେ ।

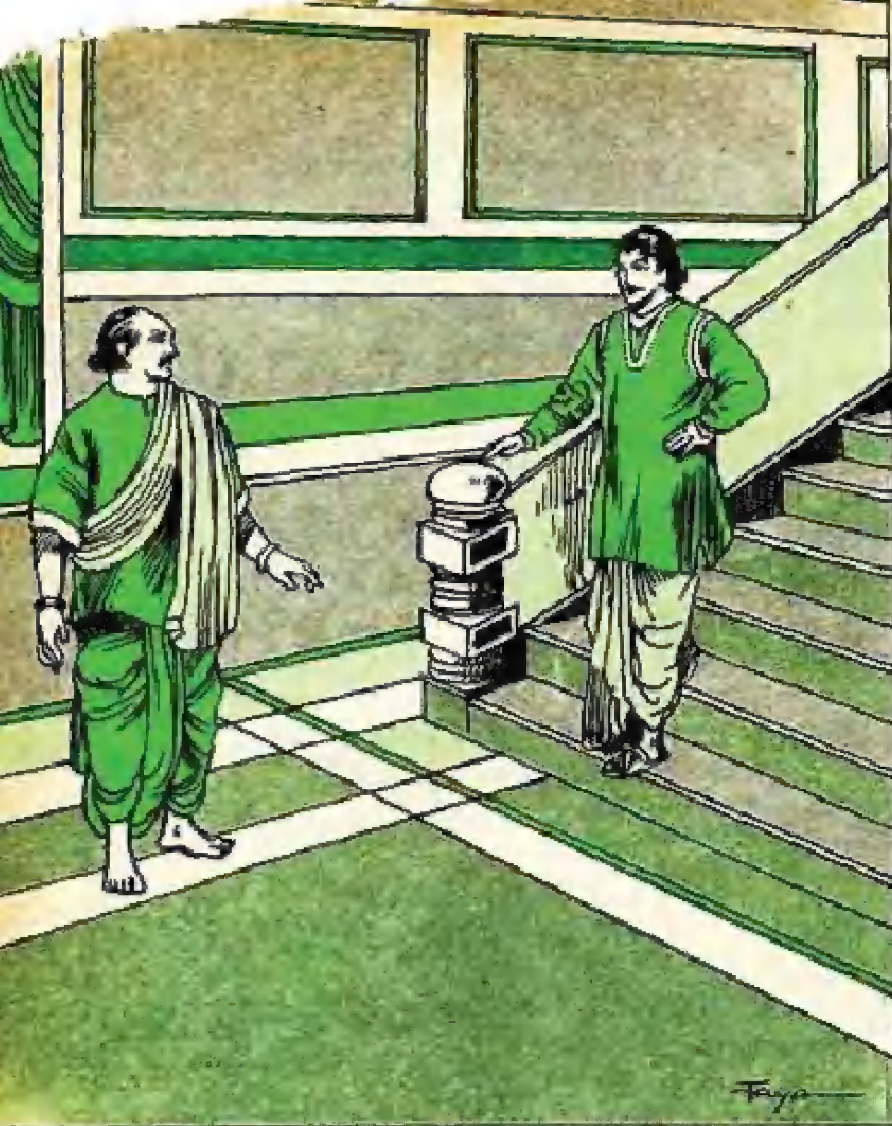
ତେବେ ନଡ଼ିଆସଢ଼େଇମାନ ସେ ଫିଙ୍ଗି-

ଦେଉଥିଲେ । ସେସବୁ ଓଲପଟେ ଜମାହୋଇ ରହୁଥାଏ । କେବେକେମିତି ଗାଁର ପିଲାମାନେ ସେସବୁ ନେଇ ବାଟରେ ଖେଳୁଥିଲେ ଓ ଏଣେତେଣେ ଫିଙ୍ଗିଦେଉଥିଲେ । ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ସେସବୁ ଘସିଯାଉଥିଲା । ଗାଁପାଖ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ନାଳରେପଡ଼ି କାହିଁ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଏମିତି ଚାଲିଥାଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷ । ଦିନେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ ଗାଁର ଯୁବକ ତାଙ୍କ ଦର ଆଗ ଦେଇ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଓଲ ପଟେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଘଡ଼େଇଗଣା ଚଢ଼ି ତାଙ୍କୁ ଅଟକିଲେ, “ଆଜି, ଏସବୁ କରିବେ କ’ଣ ?”

“ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ତ ଫୋପାଡ଼ିଦେଇଛି । କର୍କି ଆଉ କ’ଣ ?” ରାମବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଲଗାଇବ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ କହୁଛି, ଯଦ୍-
କିଛି ମୁଁ ଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ମହେନ୍ଦ୍ର
କହିଲା ।

ରାମବାବୁ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ନା, ନା,
ମୁଁ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଅଦରକାଶ
ଜନସଭା ପୁଣି ମୁଁ !”

ମହେନ୍ଦ୍ର କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ପଇସା ଦେଇ
କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସିନା ଅଦରକାଶ !
ମୋ ପାଇଁ ଦରକାଶ । ଅତଏବ ଯଦ୍-କିଛି
ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।”

ତେଣିକି ପ୍ରତି ପଦରଦିନରେ ଥରେ ଆସି
ମହେନ୍ଦ୍ର ଅଣା-ଭଣ୍ଡି ସଢ଼େଇ ନେଇଯାଏ ।
ଛଅମାସ ଗଲା । ରାମବାବୁ ଆଉ ତା’ର ଦେଖା
ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଶୁଣିଲେ, ମହେନ୍ଦ୍ର କୁଆଡ଼େ
ନିଜ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟସ୍ଥ ଚାଲିଯାଇଛି ।

ତେଣିକି ସଢ଼େଇମାନ ପୁଣି ପୁଣି ଭଲ
ଜମାହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ବର୍ଷା ବେଳେ ନାଳ
ଭିତରକୁ ଘାସିଗଲା । ରାମବାବୁ ସେ ବ୍ୟାପାର
ନେଇ ମୁଣ୍ଡବୁଲାଇବାର କୌଣସି କାରଣ
ନ ଥାଏ ।

ବୁଝୁ ବୁଝୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଚିତ୍ତଗଲା । ରାମବାବୁ
ମହେନ୍ଦ୍ର କଥା ପୁରା ଭୁଲିଗଲେ ।

ଦିନେ ରାମବାବୁ ସହରକୁ ଗଲେ । ସହରରୁ
ଫେରିବା ବାଟରେ ସେ ଦିନେ ଗୋଟାଏ ସମୃଦ୍ଧ

“ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଏସବୁ ନେଇପାରେ ?
ଅବଶ୍ୟକ ଯଦ୍-କିଛି ମୁଁ ଦେବ ।” ମହେନ୍ଦ୍ର
କହିଲା ।

ରାମବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାକୁ ଚାହିଁ-
ରହିଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ଟିକିଏ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ
କହିଲା, “ନା, ନା, ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ
ଥିଲେ ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବିଲି ବୋଧ-
ହୁଏ ଏସବୁ ଏମିତି ପଡ଼ିରହି ନଷ୍ଟ ହୋଇ-
ଯିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ନେଇଯିବି ।”

“ତୁମେ କ’ଣ ଯିଲା ହୋଇଛି ଯେ ସଢ଼େଇ
ନେଇ ଖେଳିବ ?” ରାମବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

“ନା, ଆଜ୍ଞା । ମୁଁ ଖେଳିବି କିଆଁ ? କାମରେ

ଗାଁ ଭିତର ଦେଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲ
ଏକ ବିଶାଳ ତୋଟା । ନଡ଼ିଆ ସମେତ ନାନା
ଜାତିର ଫଳରେ ତୋଟା ଉଛୁଳିପଡ଼ୁଛି ।
ତୋଟା ପଛକୁ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ କୋଠା ।

ସେ ଠିଆହୋଇପଡ଼ିଲେ । “ଏ ତୋଟାର
ମାଲିକ କିପରି ଫଳଗଛମାନଙ୍କର ତରୁ ଭଲ
ଭାବରେ ନେବାକୁ ହୁଏ ସେ କଥା ଜାଣିଛନ୍ତି ।”
ସେ ନିଜକୁ ଏ କଥା କହି ତୋଟା କଡ଼େ କଡ଼େ
ପଦବୁରଣା କରୁଥାନ୍ତି ।

କୋଠାର ପରିପାଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ
କଲ । ସେ ଦେଖିଲେ ପୁରୁଣା ହେଲେ ବି
ତାକୁ ନୂଆ ଭଳି ରଖାଯାଇପାରିଛି ।

ସେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି, ଜଣେ ଲୋକ
ଦୌଡ଼ିଆସି ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କୁ
ଆମ ଜମିଦାର ଡାକୁଛନ୍ତି ?”

“ତୁମ ଜମିଦାର କାହିଁକି ଡାକୁଛନ୍ତି ? ସେ
ତ ମୋତେ ଚିହ୍ନିବା କଥା ନୁହେଁ ।” ରାମବାବୁ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ।

“ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନିଥିବେ । ତାଙ୍କ କଥାରୁ ତ
ସେମିତି ମନେ ହେଲା ।” ଲୋକଟି କହିଲା ।

ରାମବାବୁ କୋଠା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ର
ଦୁଇମହଲ ଉପରୁ ତାଙ୍କୁ ପାହୋଟି ନେବାକୁ
ଜଣେ ଯୁବକ ଓହ୍ଲାଇଆସିଲେ । ସେ ଯୁବକ
ରେଣମୀ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି ।

“ମହେନ୍ଦ୍ର ! ତୁମେ ଏଠାରେ !” ରାମବାବୁ
ବିସ୍ମୟରେ କହିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ହସିଦେଇ ରାମବାବୁଙ୍କ ପରିଚୟ୍ୟା
କଲା ଓ ତା’ପରେ ଗସିଲା :

“ଆପଣଙ୍କ ମନରେ ବହୁତ କୌତୂହଳ
ହେଉଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟବିକ । ଯାହା ହେଲା, ତାହା
ଅବଶ୍ୟ ନାଟକୀୟ । ଦିନେ ଜମିଦାର ହରିସିଂହ
ଆମ ଗାଁ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଥିଲେ ।
ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ ଯୋଗୁଁ ଗାଡ଼ ଓଲଟି ପଡ଼ୁ-
ଥିଲା । ଦୈବକୁ ମୁଁ ସେଠାରେ ଥିଲି । ଗାଡ଼କୁ
ଧରିପକାଇ ମୋ ଶକ୍ତି ଦେଇ ଫଳଶ କରି-
ଦେଲି । ଜମିଦାର ଦାବଡ଼େଇଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ

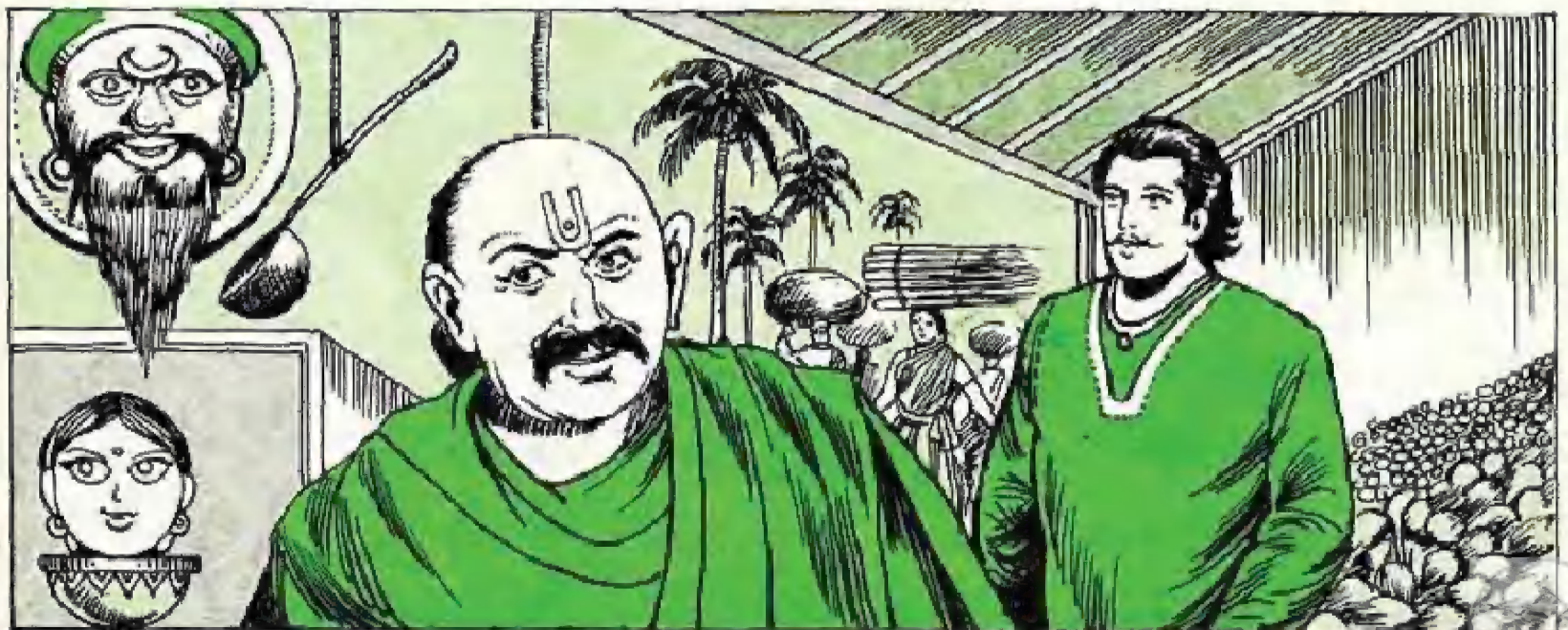
ଓ ସହସ୍ର ଡାକ୍ତର ଧରି ପୁଣି ଗାଡ଼ରେ ବସାଇଲୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଥରେ ତାଙ୍କ ଘରଯାଏ—ଅର୍ଥାତ୍ ଏଯାଏ—ଆସିଲି । ବାଟରେ ସେ ମୋଠାରୁ ଆମ ଘରର ହାଲଗୁଲ ଶୁଣିଲେ । ମୋ ଜେଜେବାପା ଗ୍ଲେଟିଆ ଜମିଦାର ଥିଲେ ଓ ହରିସିଂହ ପରିବାର ସହ ଆମର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ମୋ ବାପାଙ୍କ ସମୟକୁ ଆମେ ଗରିବ ହୋଇ-ଯାଇଥିଲୁ । ହରିସିଂହ ମୋ ପରିଚୟ ପାଇ ମୋ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ମୁଁ କହିଲିକି ମୋ ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ଅଦରକାରୀ ଜନସଭା ବି ମୁଁ ବେପାର କରି ଉନ୍ନତ କରିପାରିବି । ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିଲେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେ ବି ସବୁ ବୁଝାଇଦେବ । ଜମିଦାର ମୋତେ କହିଲେ ସତରେ ଯଦି ମୁଁ ଅଦରକାରୀ ଜନସଭା ଆସୁ କରି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିବି, ତେବେ ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ କନ୍ୟାଟି

ସହ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ବିବାହ ଦେବେ ।

“ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ସତେଇ ସଂଗ୍ରହ କରି ଦୁଇ ଗାଁଉଲ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସେଥିରେ ନାନା ଜନସଭା ତିଆରି କଲି, ଯଥା ଖେଳଣା, ମୁଖା, ଡାକ୍ତି, ଗିନା, ଆଦୃଶ କେତେ କ’ଣ । ସେସବୁ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଜନସଭା ସହରରେ ବିକ୍ରି ହେଲା । ଯେତେବେଳେ ଜମିଦାର ସ୍ୱୟଂ ସହରକୁ ଯାଇ ମୋର କୃତରୁ ଦେଖିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ସର୍ତ୍ତ ରକ୍ଷା କରି ମୋତେ କନ୍ୟାଦାନ କଲେ । ସମ୍ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ପରିଲୋକ ହେଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଏ କୋଠାରେ ରହିଛି ।”

“ଭାଗ୍ୟର ବିଚିତ୍ର ଗତି ସାଙ୍ଗକୁ ତୁମର ଦୃଢ଼ ନିଷ୍ଠା ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ମିଶି ଏ ମଧୁର ଘଟଣା ସମ୍ଭବ ହେଲା !” କହିଲେ ରାମବାବୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରର ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ାଇ ନ ପାରି ରାମ-ବାବୁ ସେଦିନ ତା’ ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ସଦାଚାରୀ

ରମାନାଥ ଥିଲେ ଜଣେ ଧନଲେଖ । ଦିନେ ଉପକାର ଭୁଲିପାରିବ ନାହିଁ । ଦୟାକରି ସଂଧ୍ୟା ପରେ ସେ ଘରକୁ ଏକା ଫେରୁଥିବା ମୋଡେ ମୋ ଘରେ ଛୁଡ଼ିଆସ ।”

ବେଳେ ଦୁଇଗୁରୁଜଣ ତାକୁ ତାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି, ଛୁର ଦେଖାଇ ତାଙ୍କର ସବୁ ଟଙ୍କା ଓ ମୁଦି ଜବରଦସ୍ତ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ । ସେମାନେ ରମାନାଥକୁ ଛୁଡ଼ିଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଚିତ୍କାର କଲେ, “ରକ୍ଷାକର, ରକ୍ଷାକର ।”

ଏହି ସମୟରେ ପାଟି ଶୁଣି ଦ୍ରଠାତ୍ ଜଣେ ଯୁବକ କାନ୍ଦୁ ଆସି ତାକୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମାଡ଼-ଗୋଳ କରି ତାକୁ ଚଢ଼ିଦେଲା ଓ ବୁଡ଼ା ରମାନାଥକୁ ଡଳୁ ହାତ ଧରି ଉଠାଇଲା ।

ରମାନାଥ ସେହି ଯୁବକକୁ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୁମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ନ ଆସିଥିଲେ ସେମାନେ ଛୁରମାରି ମୋତେ ମାରି ପକାଇଥାନ୍ତେ । ମୁଁ ଜୀବନରେ ତୁମର ଏ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ରହିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ପାଉନି ।

“ମହାଶୟ, ଆପଣ ଏ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ? ଆପଣ ଜଣେ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । କିପରି ବେଳେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ତ ଧର୍ମ । ଗୁଲୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଘରେ ଛୁଡ଼ି ଆସିବି ।” ଯୁବକ ବିନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲା ।

ଗୁସ୍ତାରେ ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ରମାନାଥ ବହୁତ କିଛି ଶବ୍ଦର ଯୁବକ ବିଷୟରେ ତାକୁ ପଚାରି ବୁଝି-ନେଲେ । ଯୁବକର ନାମ ଥିଲା ପ୍ରୟାସ । ପିଲା-ଦିନୁ ତା’ର ମା’ବାପା ମରିଯାଇଛନ୍ତି । ଗାଁବାଲ ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରୁଛି । ଏବେ ଗୁଳିରିଟିଏ ଖୋଜି ଏ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲା । ହେଲେ ଏବେ କେଉଁଠି ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରହିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ପାଉନି ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ରମାନାଥ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ସବୁ ଘଟଣା ଶୁଣାଇ କହିଲେ, “ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ନ ଥିଲେ ଏବେ ମୋର ଶବ ଏଠାକୁ ଆଣା ହୋଇଥା’ନ୍ତା ।”

ରମାନାଥଙ୍କ ଝିଅ କଲାଣୀର ଆଖି ଲୁହରେ ଛଳଛଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ କହିଲା, “କେତେ ଥର ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଛି ଅନ୍ଧାର ହେବା ପରେ ଏକା ଯିବାଆସିବା କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋ କଥା ମାନିବେ ନାହିଁ । ଆଜି ମୋର ଭ୍ରାତୃବଳରେ ଆପଣ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ।” ତା’ପରେ ସେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଦେଖାଇଲା ।

“ଏବେ ମୁଁ ଯାଏ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା ।

“ଆରେ, ଏ କି କଥା ? ଏ ଅନ୍ଧାରରେ ପୁଣି ତୁମେ ବସା ଖୋଜି କୁଆଡ଼େ ବୁଲିବ ? ତୁମେ ତ ଆମର ଅତିଥି ।” ରମାନାଥ କହିଲେ ।

କଲାଣୀ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଖରା ସଜା କରିଦେଲା ।

ଖାଇବସିବା ବେଳେ ରମାନାଥ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ କହିଲେ, “ପୁଅ, ମୋ ପାଖରେ ଲକ୍ଷେଟଙ୍କାର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ କଲାଣୀକୁ ଏକ ସଦାବୁଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ବିବାହ ନ ଦେଇଛି ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଶାନ୍ତ ପାଇପାରିବି ନାହିଁ ।”

ତା’ପରଦିନ ସକାଳୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରମାନାଥକୁ କହିଲା, “ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ଏବେ ମୁଁ ଯାଉଛି, କୌଣସି ବୁକିରିର ସନ୍ତାନ କରିବି ।”

“ଆଉ ଖୋଜିବାର ଅଛି କ’ଣ ? ଭାବନା ଅସେ ତୁମକୁ ବୁକିରି ମିଳିଗଲା । ଏ ଗାଁରେ ମୋର ବୁଝେଟି ଲୁଗା ଦୋକାନ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଦୋକାନର ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ବାସ୍ତବିକ ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଲି ।” ରମାନାଥ କହିଲେ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଯେପରି ଅନିଚ୍ଛାର ସହିତ ତାଙ୍କ କଥା ରଖିଲା । କଲାଣୀ ଭାବିଲା ବାପାଙ୍କର ଭଲ ବୁଦ୍ଧି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସବୁବେଳେ ଘରେ ରହୁ

ତାହା ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା । କାରଣ ରମାନାଥଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସେ କଲ୍ୟାଣୀ ସହିତ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ନ ଥିବା ବେଳେ ନାନାରକମ ବ୍ୟବହାର କରି କଲ୍ୟାଣୀକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କଲ୍ୟାଣୀ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହେଉଥାଏ ।

ଦିନେ କଲ୍ୟାଣୀ ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ବାପା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଆମ ଘରେ କେତେଦିନ ରହିବ ? ତା’ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଘରର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରନ୍ତୁ ।”

“ତା’ ବି ଠିକ୍ । ଜଣେ ବାହାର ଲୋକ ଶ୍ରବଣେ ସେ ଆଉ କେତେ ଦିନ ରହିପାରିବ ଆମ ଘରେ ? ସେ ଗୋଟିଏ ସଦାଶୁଣ୍ଠ ପିଲା । ମୁଁ ଭାବିଛି ତୋ ସହିତ ତା’ର ବିବାହ ଦେଇ ତାକୁ ଘରଜୁଆର କର ରଖିବ । ତୋର ମତ କ’ଣ ?” ରମାନାଥ ପଚାରିଲେ ।

ଏ କଥା ଶୁଣି କଲ୍ୟାଣୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ସେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ଏ କଥା କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଅପମାନଜନକ ଲାଗିଲା । ସେ ତା’ର ଜଣେ ସାଙ୍ଗର ଭାଇ ରଞ୍ଜେଶକୁ ବିବାହ କରିବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ କଥା ବାପାଙ୍କୁ କେବେ

ଜଣାଇ ନ ଥାଏ । କାରଣ ରଞ୍ଜେଶର ଜାତି ତାଙ୍କ ଜାତିଠୁ ଭିନ୍ନ ।

କଲ୍ୟାଣୀ ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ କିପରି ଜାଣିଲେ ଯେ ସେ ସଦାଶୁଣ୍ଠ?”

ରମାନାଥ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ଜାଣେ । ଆସନ୍ତା ମାସରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସହିତ ତୋର ବିବାହ ହେବ । ଏ କଥା ନିଶ୍ଚିତ ।”

ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରେ କୌଣସି କଡ଼ାକଥା କହି ନ ପାରି ସେ ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ଦେଖିପାରିଲା କାନ୍ଦୁ କଡ଼ରେ ଠିଆହୋଇ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସେମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣୁଥିଲା । କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଦେଖି ନିଜ ବଶର ଭିତରକୁ ରୁପ୍ କର ପଶିଗଲା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କଲ୍ୟାଣୀ ଶୋଇପାରିଲ ନାହିଁ । ଭାବିଲା ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ରାଜେଶ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବ । ଏଇ ସମୟରେ ହଠାତ୍ ସେ ଶୁଣିଲା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରହୁଥିବା ବଖରା ଭିତରୁ ଚିତ୍କାର । କଲ୍ୟାଣୀ ଚେଇଁଥିଲା । ସେ ସେଠାକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଦେଖିଲା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଖଟ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପଟକୁ ଉଠିବସିଛି ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଧଳା ବିଲେଇଟାଏ ବସିଛି । କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଦେଖି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା, “ତାକୁ ତଡ଼ିଦିଅ ।”

“ସେ କିଛି କରିବ ନାହିଁ, ପୋଷା ବିଲେଇ ।” ଏ କଥା କହି କଲ୍ୟାଣୀ ବିଲେଇକୁ ହାତରେ ଉଠାଇନେଲା ।

“ମୁଁ ବିଲେଇକୁ ଦୂଷା କରେ, ତା’ମାନେ ବୁଝେଁ ସେ ମୁଁ ଡରେ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା ।

କଲ୍ୟାଣୀ କିଛି ନ କହି ବିଲେଇକୁ ହାତରେ ଧରି ଚାଲିଗଲା । ପରଦିନ କଲ୍ୟାଣୀ ରାଜେଶକୁ ସରୁକଥା କହିଲା । “ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମୋ ବାପାକୁ ଜାଲରେ ପକାଇଛି । ଯିଏ ବିଲେଇ ଦେଖି ଡରୁଛି ସେ କିପରି ତାକୁକ ପାଖରୁ ବାପାକୁ ରକ୍ଷା କଲା ?” ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

“ମୁଁ ଏସବୁ ରହସ୍ୟର ସମ୍ଭାନ କରିବି । କିନ୍ତୁ ତା’ପୁରୁଷ ଆମକୁ କିଛି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।” ଏ କଥା କହି ରାଜେଶ କିଛି କଥା ରୁପ୍ ରୁପ୍ କଲ୍ୟାଣୀକୁ କହିଲା ।

ପରଦିନ କଲ୍ୟାଣୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ କହିଲା, “ମୁଁ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମୋ ସହିତ ତୁମେ ଯିବ କି ?”

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇ ତା’ ସହିତ ଗଲା । ଦେବାଦର୍ଶନ ଶେଷ କରି ପାହାଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି । ପୂର୍ବ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ରାଜେଶ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉଡ଼ାଡ଼ରୁ ଚଢ଼ିକରି ବାହାରି କଲ୍ୟାଣୀ ବେକରୁ ହାର ଛୁଣ୍ଡାଇ ନେଲା ।

କଲ୍ୟାଣୀ ଚିତ୍କାର କଲା—“ଗ୍ରେରକୁ ଧରି, ଏ ହାର ତ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ।” ରାଜେଶ ପଳାଇବାର କିଛି ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହିଁ ।

ହାତରେ ହାର ଧରି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ପଚାରୁଛି, “ଏଇ ! ମୋତେ ଧରିବୁ ? ଆସ ତ ଦେଖି, ତୋ ଗଳା ମୋଡ଼ି ପାହାଡ଼ ତଳକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବି ।”

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଏପରି ଧମକ ପାଇ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ଟିକିଏ ବି ହଲିଲା ନାହିଁ । ଡରରେ ତାହାର ଆପାଦମସ୍ତକ ଥରୁଥାଏ । କେନ୍ଦ୍ର ରସ୍ତାରେ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ରାଜେଶ ସେଠାରୁ ବୁଲିଗଲା ।

“ସୁନାହାର ତ ଗଲା, ଯାହାଦେଉ ପ୍ରାଣ ରହିଗଲା ! ବୁଲ ବୁଲ ।” କଲାଣୀ କହିଲା ।

ପରଦିନ କଲାଣୀ ଯେତେବେଳେ ରାଜେଶ ଘରେ ପହଞ୍ଚେ, ସେ କହିଲା, “ଏବେ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ପ୍ରମାଣ ହୋଇଗଲା କି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଏକ ଖରୁ ବ୍ୟକ୍ତି । ତୁମ ବାପାଙ୍କୁ ଡକାୟତ ଧରିବା ନାଟକ ରଚନା କରି ସେ ତୁମ ଘରକୁ ଆସିଛି କେବଳ ସମ୍ପତ୍ତି ଲୋଭରେ । ମୁଁ ତା’ର ଏ ଖେଳ ବନ୍ଦ କରୁଛି । ତୁମେ ଗୋଟାଏ କାମ କର ।” ତା’ପରେ ରାଜେଶ କଲାଣୀକୁ କିଛି ଉପାୟ ବତାଇଲା ।

ପରଦିନ ରାଜେଶ ରମାନାଥଙ୍କୁ ଦେଖାକରି କହିଲା, “ମହାଶୟ, ମୋ ନାମ ରାଜେଶ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ କଥା କହିବି । ଯେଉଁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଆପଣ ଜ୍ଵାଲି କରିବାକୁ ବସିଛନ୍ତି ତା’ର ପ୍ରକୃତ ରୂପ ଦେଖିବେ ଆସନ୍ତୁ ମୋ ସହିତ ।”

ସେ ରାଜେଶ ସହିତ ଗଲେ । ଏଣେ ଅନ୍ଧାର ହେବା ପରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଘରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ କଲାଣୀ କହିଲା, “ତୁମକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଦୁଇ-ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସିଥିଲେ । କହୁଥିଲେ କି ସେମାନେ ତୁମର ବଡ଼ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପାଉଁଶା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ପାଇ-ନାହାନ୍ତି । ଦୁହେଁ କହିଛନ୍ତି ତୁମେ ଶୀଘ୍ର ତାଙ୍କୁ ଦେଖାକର ।” ଏକଥା କହି କଲାଣୀ ରାଜେଶ ଘରଆଡ଼କୁ ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇ ଦେଲା ।

ଏ କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲର ମୁହଁ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ରାଜେଶ ଘରଆଡ଼କୁ ବୁଲିଲା । ରାଜେଶ ଘରଭିତରେ ଦୀପ ଜଳାଇ

ରମାନାଥଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିଦେଲା, “ଆପଣ ପାଖ ଘରେ ଲୁଚିଯା’ନ୍ତୁ । ସେ ଆସୁଛି । ଆଉ ତା’ କଥା ମନଦେଇ ଶୁଣନ୍ତୁ ।”

ଘରଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ଧାରରେ ମଣିଷ ଆକୃତି ଦେଖିପାରିଲା ଓ ଗୁପ୍ତିଯାଇ କହିଲା, “ତୁମେମାନେ ତ ଭାରି ବଦମାସ୍ ! କାହିଁକି ମୋ ଭାବି ଶୁଣୁରଘରକୁ ଯାଇଥିଲ । ସେମାନେ ଚିହ୍ନିପାରିଥିଲେ ତ କଥା ସରିଥିଲା ? ତୁମ କାମର ପୁରସ୍କାର ଖୁବ୍ ଦେଇଛି । ପୁଣି ଶୁଣି ତ ମୋର ବକାସ ପରେ ବୁଢ଼ାଠୁ ସବୁ ସମ୍ପଦ ନେବା ପରେ ତୁମକୁ କିଛି ଦେବ । ଏବେ କିଛି ନାହିଁ । କିଛିଦିନ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରୁହ । କିନ୍ତୁ ଏ ଭିତରେ ତୁମେମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ କାଣିକଉଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ପାଇବ ନାହିଁ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲର ଧମକ ସମାପ୍ତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଦୀପ ଜାଳ ଘରଭିତରୁ ବାହାର-ଆସିଲେ ରାଜେଶ ଓ ରମାନାଥ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପ୍ରଥମେ କାବା ହୋଇ ଜୁଜୁକ୍ତ ଅନାଇ ରହିଲା । ତା’ପରେ ଦେଖାଗଲା ସେ ଥରୁଛି । କପାଳରେ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ହାଲ । ରାଜେଶ ହସିଉଠିଲା ଓ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଝିଙ୍କିନେଇ କହିଲା, “ବାଃ, ବେଶ୍ ବାହାଦୁର ଅଛ ବୋଲିବାକୁ ହେବ ।”

କଲାଣୀ ମଧ୍ୟ ସେତକବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲା, “ବାପା, ତୁମେ ଏଇ ଦଗାବାଜକୁ ସଦାଶୁର କହୁଥିଲ । ଏବେ ରାଜେଶ ନ ଥିଲେ ଆମ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହୋଇଥା’ନ୍ତା ?”

ରମାନାଥ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଘୃଣାର ସହିତ ଶୁଣି କହିଲେ, “ମୋ ସମ୍ମୁଖରୁ ଦୁରକୁ ଯା, ନ ହେଲେ ସିପାହୀ ତାକି ଧରାଇଦେବି ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ତଳକୁ ମୁହଁକରି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ସେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲା । ତା’ପରେ ରମାନାଥ ରାଜେଶର ସତ୍ସାହସରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାକୁହିଁ ନିଜର ଜ୍ଵାଲି କରିବେ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କଲେ ।

ଇଚ୍ଛାପୂରଣ !

ଶାରଦା ବୋଲି ଜଣେ ବଧୂବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମାଗିବାଟା କ'ଣ ସମ୍ଭାଷଣ ଦେବ ?”

ଥାଏ । ତା'ର ପୁଅ ଆନନ୍ଦ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ବ୍ୟାଧି କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଶାରଦା ଏତେ ଲୋଭା ଓ କଞ୍ଜାସ ଥିଲା ଯେ ଆନନ୍ଦର ଶ୍ଵଶୁର-ଠାରୁ ନାନା ଉପାୟରେ ଟଙ୍କା ସୁନା ଆଦାୟ କରିକରି ତାକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିସାରିଥାଏ ।

ଆନନ୍ଦ ଶ୍ଵଶୁରଘରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦିନେ ଶାରଦା ତାକୁ ଏକାନ୍ତରେ ଡାକି କହିଲା, “ପୁଅ, ଏଥରକ ଶ୍ଵଶୁର ପାଖରେ ସୁନାମୁଦଟିଏ ଦାବି କରିବୁ । ତୁ ତ ନୂଆ ବ୍ୟାଜ, ତେଣୁ ତୋ ଇଚ୍ଛା ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନେ ପୂରଣ କରିବେ ।”

ଆନନ୍ଦ ଟିକିଏ ଚିତ୍ତତ୍ରାସ୍ତ କହିଲା, “ମା, ମୋ ବ୍ୟାଧିରେ ଶ୍ଵଶୁର ଗୁଡ଼ାଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ରୁଣ ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିନାହାନ୍ତି । ପୁଣି ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସୁନାମୁଦ

“ପୁଅ, ମୁଁ ତୋ ହାତରେ ସୁନାମୁଦ ପିନ୍ଧି-ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମା'ର ଇଚ୍ଛାକୁ ପୁଅ ପୂରଣ କରେ । ସ୍ତ୍ରୀର ଇଚ୍ଛାକୁ ସ୍ୱାମୀ ପୂରଣ କରେ ।” ଶାରଦା କହିଲା ।

ଆନନ୍ଦ ମା' କଥା ମାନିଗଲା । ଘାସାବଳୀକୁ ସେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଧରି ଶ୍ଵଶୁରଘରକୁ ଗଲା । ଉତ୍ସବ ଶେଷ ହେବାର ବୃତ୍ତିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେଠାରେ ରହି ତା'ପରେ ପଞ୍ଚମଦିନ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲା ।

ପୁଅ ହାତରେ ସୁନାର ମୁଦ ଦେଖି ଶାରଦା ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଗଲା । ମୁଦକୁ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କଲା ମଧ୍ୟ ।

କିଛିଦିନ ବିତିଗଲା । ଦିନେ ଶାରଦା ଆନନ୍ଦକୁ ପଚାରିଲା, “ପୁଅ, ମୁଁ ଟଙ୍କା ଭିତରେ

ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଲୁଗା ରଖିଥିଲି; ଏବେ ପାଉନାହିଁ । ସେ ଟଙ୍କା ତୁ ନେଇଛୁ'କ ?”

ଏତକ ଟଙ୍କା ଶାରଦା ପୁଅବାହାଘରରେ ଦାବି କରି ପାଇଥିବା ଯୋତୁକର କିଛି ଅଂଶ ।

“ହଁ ମା, ମୁଁ ଶ୍ଵଶୁରଘରକୁ ଯିବାବେଳେ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯାଇଥିଲି । ଆଗରୁ ମୁଁ କହି ନ ଥିଲି କି ଶ୍ଵଶୁରଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ? ଆଉ ତୁ ତ ମୋ ହାତରେ ମୁଦ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ । ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣୁଥିଲି, ସେଇଆ ହେଲା । ଶ୍ଵଶୁରଙ୍କର ସେହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୁଁ ଆମରି ଟଙ୍କାରେ ମୁଦ ବନେଇ ନେଇଆସିଲି ।” ଆନନ୍ଦ କହିଲା ।

ଶାରଦା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା, “ଆରେ ମୋ ଟଙ୍କାରେ ମୁଦ କରିବାକୁ ତୋ ମନ ଗଲା କିମିତି ?”

“ମା, ତୁ ହିଁ କହିଥିଲୁ ଯେ ମା'ର ଇଚ୍ଛାକୁ ପିଲାମାନେ ପୂରଣ କରନ୍ତି !” ଆନନ୍ଦ ପଚାରିଲା ।

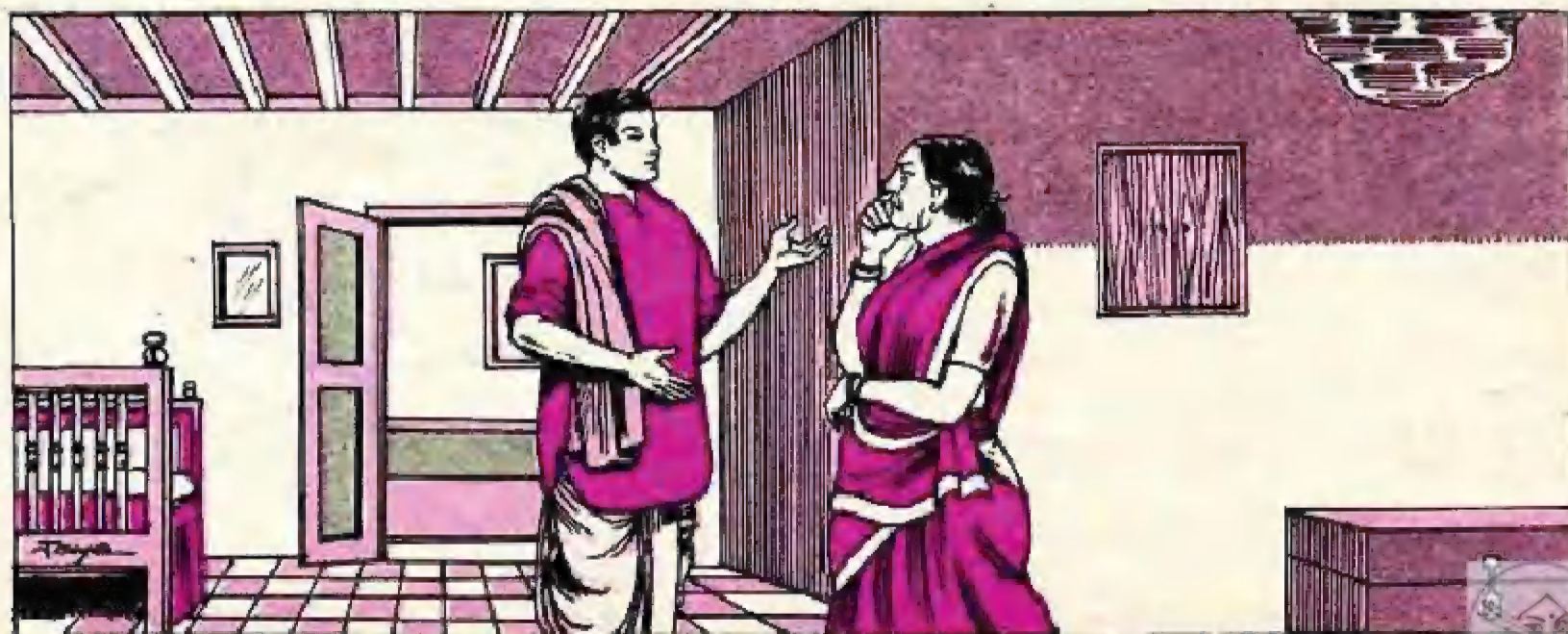
“ଆଜ୍ଞା ଠିକ୍ ଅଛି । ତୁ ମୋ ଇଚ୍ଛା ଏଭଳି ପୂରଣ କରିଛୁ ? ଏବେ ସେ ମୁଦକୁ ବିକି ମୋ ଟଙ୍କା ମୋତେ ଆଣିଦେ ।” ଶାରଦା କହିଲା ।

“ମା, ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଛୁ ସେ ମୁଦ ଏବେ ବି ମୋ ପାଖରେ ଅଛି ? ତୋ ବୋହୂ ରେଶମ ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । ତେଣୁ ମୁଦ ବିକି କରି ଶାଢ଼ି ନେଇଆସିଲି ।” ଆନନ୍ଦ ବୁଝାଇଲା ।

“ଆନନ୍ଦ, ତୁ ଇଏ କ'ଣ କଲୁ ?” ଏ.କଥା କହି ଶାରଦା ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଦେବାକୁ ବସିଲା ।

“ମା”, ତୁ ନା କହିଥିଲୁ କି ପୁଅର ଇଚ୍ଛା ସ୍ଵାମୀ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ ?” ଆନନ୍ଦ ଓଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର କିଛି ଉତ୍ତର ଆଉ ଶାରଦା ପାଇଁ ନ ଥିଲା । ସେ ବହୁତ ଭାବ ଭାବ ଅଗତ୍ୟା ମାରକ ପିଲାମାନେ ପୂରଣ କରନ୍ତି !” ଆନନ୍ଦ ପଚାରିଲା ।

ଢେଢ଼ିଆ ଶିଶୁଟି

ଢେଢ଼ିଆ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକ ଅଶ୍ରୁଦମ୍ପତି ରୂପେ
ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କିଛି କାଳ ବାସ କରିବା
ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।
କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁପୁତ୍ରଟିକୁ ସେ-
ମାନେ ଅରଣ୍ୟ ଭିତର ଦେଇ ବହୁମାନ ନଦୀ
କୂଳରେ ଛାଡ଼ିଦେଇଗଲେ ।

କଳ କଳ ନଦୀ ବହି ଚାଲିଥାଏ । କୂଳବର୍ତ୍ତୀ
ପୁଷ୍ପଲତାମାନେ ସେ ସୁକୁମାର ଶିଶୁକୁ ଦେଖି
ତା’ ଉପରକୁ ମୃଦୁମୃଦୁ ପବନରେ ଡଳିପଡ଼ୁ-
ଥାନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଥାଇ ଶବ୍ଦ
ଶବ୍ଦ ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟ ଶିଶୁର
ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରୁ-
ଥାନ୍ତି ।

କେତେକ୍ଷଣ ପରେ ଅରଣ୍ୟ ଉପର ଦେଇ
ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଗତି କରୁଥିବା ଏକ ବିଦ୍ୟାଧର
ଦମ୍ପତିଙ୍କ ଆଖି ସେ ଶିଶୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଭବିଷ୍ୟାତ ଦୃଷ୍ଟି ସେଠାରେ ଅବତରଣ
କଲେ । ବିଦ୍ୟାଧରଟିର ନାମ ଚମ୍ପକ ଏବଂ
ବିଦ୍ୟାଧରୀର ନାମ ମଦାଳସା । ଚମ୍ପକ ସେହି
ଅସାଧାରଣ ତେଜସ୍ବୀ ଶିଶୁଟିକୁ ଉଠାଇନେଇ
ମଦାଳସା ହାତରେ ନେଲେ । ମଦାଳସା
ବାସୁଲ-ବିଗଳିତା ହୋଇ ବାରଂବାର ଶିଶୁକୁ
ଚୁମ୍ବନ କଲେ ଏବଂ ଚମ୍ପକକୁ ପଚାରିଲେ,
“ଏ ଶିଶୁ କିଏ ? ଏଠାରେ କିଏ ଏହାକୁ
ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଯାଇଥାଇପାରେ ?”

ଚମ୍ପକ ପୁଲକଭରେ ବାରମ୍ବାର ଶିଶୁଟିକୁ

ହେଁହେଁସଂଶର ଉପୁଡ଼ି

ନିଶ୍ଚୟ କରୁଥାନ୍ତି । ସେ ଅପରୂପ ଶିଶୁ ଯେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନରନାରୀଠାରୁ ସମ୍ଭବ ଦୁହେଁ ଏ କଥା ସେ ବୁଝିପାରୁଥାନ୍ତି ।

“କିଏ ଏହାର ଜନକ ଜନମା ?” ମଦଳସା ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ମୋ ପକ୍ଷରେ ସେ କଥା କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ପଚାରିଲେ ସେ ହୁଏତ କହି ପାରିବେ ।” ଚମ୍ପକ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ତତ୍ପରେ ଦୁହେଁ ଶିଶୁଟିକୁ ଧରି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସମୀପରେ ଉପସାଦ ଦେଲେ ।

“ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ତମସା ନଦୀ କୂଳରୁ ଆମେ ଏ ଶିଶୁକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଛୁ । ଏହାର

ପରିଚୟ କ’ଣ ଆମେ ଜାଣୁନା । ଆପଣ କହିଲେ ଆମେ ଏହାକୁ ପ୍ରୀତିଭାବେ ଲଳନ-ପାଳନ କରିବୁ ।” ଚମ୍ପକ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହିଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଶିଶୁଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ରହସ୍ୟମୟ ହସ ପୁଟିଉଠିଲା ।

“ଏ ଶିଶୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ସନ୍ତାନ । ଯଯାତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭୃଷ୍ମ ଏ ସନ୍ତାନର ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଲା ବିଧିର ବିଧାନ । ତୁମେ ଯାଇ ଭୂରନ୍ତ ଏହାକୁ ତମସା ଶାରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଆସ । ନ ହେଲେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛିତ ଅନୁଯାୟୀ ଭୃଷ୍ମ ଅବଳମ୍ବେ ଆସି ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିଯିବେ ।” ଇନ୍ଦ୍ର ବୁଝାଇଦେଲେ ।

“ସତେ ? ବିଧିର ବିଧାନ କ’ଣ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଭୃଷ୍ମ ଏ ଶିଶୁର ଦାୟିତ୍ବ ନ ନେଇ ଆମେ ନେଲେ କିଛି କ’ଣ ?” ମଦଳସା ପଚାରିଲେ ।

ଚମ୍ପକ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରବବିଗଳିତ ହୋଇ କହିଲେ, “ଏହାର ଯେପରି ତତ୍ତ୍ବ ନେବା ବିଧେୟ ଆମେ ସେଥିରେ ସାମାନ୍ୟ ମାଟ ସୂଚି କରିବୁ ନାହିଁ, ଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଉଛି ।”

“ବିଦ୍ୟାଧର ହୋଇ ତୁମେ ଦୁହେଁ ବିଧିର ବିଧାନକୁ ଆନ କଲୁ ଭଳି କଥା କହୁଛ କିପରି ? ଶିଶୁଟିକୁ କିଛି ସମୟ ସକାଶେ ବଣ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ନେଇଆସିବା ହେଲା ତୁମ ପାଇଁ ବିଧିର

ବଧାନ । କାରଣ ଦଳେ ମଉହୁର୍ତ୍ତୀ ବର୍ତ୍ତମାନ
ନଘାକୁଳକୁ ସେମାନଙ୍କ ପିଣ୍ଡାସା ନିବାରଣ
କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସିଛନ୍ତି । ତେବେ ସେମାନେ
ଫେରିଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେଣି । ଯାଅ ।
ଶିଶୁକୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଆଣିଛ, ସେହିଠାରେ
ଥୋଇଦେଇ ଆସ ।” ଇନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ତମିଳ କାଳବିଳମ୍ବ ନ କରି ଶିଶୁଟିକୁ ଯେଉଁ
ସ୍ଥାନରୁ ଉଠାଇଆଣିଥିଲେ ସୁଖି ସେହିଠାରେ
ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଭୁବଂସୁଙ୍କ ଆଗରେ ଯଥା ସମୟରେ ଆବ-
ଭୂତ ହେଲେ ବିଷ୍ଣୁ । ଭୁବଂସୁ ଗଭୀର ଆନନ୍ଦ
ଏବଂ କୃତଜ୍ଞତାରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବଦନା ଓ ପୂଜା
କଲେ ।

ବିଷ୍ଣୁ ଭୁବଂସୁକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ତୁମର
କୌଣସି ବର ଲୋଡ଼ା ?”

“ମୋର ଲୋଡ଼ା ଗୋଟିଏ ପୁଅ-ସନ୍ତାନ ।”
ଭୁବଂସୁ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

“ତୁମେ ମୋହର ସନ୍ତାନକୁ ପୁଅ ରୂପେ
ପାଇବ । ତମସା ଏବଂ କାଳିନ୍ଦୀ ନଦୀର ସଙ୍ଗମ
ସ୍ଥଳକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଚାଲିଯାଅ । ସେଠାରେ ସେ
ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟମାନ ।” ବିଷ୍ଣୁ ଜଣାଇଲେ ।

ଭୁବଂସୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ । ବିଷ୍ଣୁ
ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ପରେ ସେ ଯାଇ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ସେ ଶିଶୁକୁ ଦେଖି ଅପଲକ୍ଷ୍ୟ

ନେତରେ ତାକୁ ଅନାଇରହିଲେ ।

“ବନ୍ଧୁ ! ବହୁ ତପସ୍ୟା ଫଳରେ ଆଜି
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ କରୁଣାରୁ ତୋତେ ପାଇଲି !” ଏହା
କହି ଭୁବଂସୁ ଶିଶୁକୁ କୋଳ କରିନେଲେ ଏବଂ
ନିଜ ନବରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ ।

ନଗର ବ୍ୟାପି ଉତ୍ସବ ଲାଗିଗଲା । ଗଜ-
ପ୍ରାସାଦ ଘରମାଳା ଓ ପୁଷ୍ପାଦରେ ସଜ୍ଜିତ ହେଲା ।
ରାଣୀଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ଶିଶୁର
ନାମ ହେଲା ହୈହୟ ତଥା ଏକଗୀର । ଯଥା
ସମୟରେ ହେଲା ଶିଶୁର ଅନ୍ତ୍ରପ୍ରାଣନ । ହାତଶ
ବର୍ଷରେ ହେଲା ଉପନୟନ । ତା’ପରେ ଏକ
ଦିଗରେ ଶିଶୁକୁ ଦିଆହେଲା ବେଦଶିକ୍ଷା ଏବଂ

ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ।

ତା'ପରେ ରଜା ତୁମ୍ଭେ ରାଣୀଙ୍କ ସହ ବାଳପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରି ଏକସାରଙ୍କୁ ସିଂହାସନରେ ଅଭିଷିକ୍ତ କଲେ । ବଣ ଭିତରେ ଦେଶୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି କରି ରଜାରାଣୀ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ହେଲେ । ସେ ସମ୍ଭାବ ପାଇ ହେଁହେଁ ପାଳିତ ମାତାପିତାଙ୍କର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିଦିୟା ସମ୍ପାଦନ କଲେ । ତା'ପରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ମଙ୍ଗଳଜନକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନୋନବେଶ କଲେ ।

ତାଙ୍କ ରାଜୁତିରେ ଦେଶରେ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ବିରାଜମାନ କଲା । ଦେଶ ସବୁଦିଗରୁ ସମୃଦ୍ଧିର

ସ୍ବାଦ ଉପଭୋଗ କଲା । ବଣ ପଟ୍ଟରେ ଅବଶ୍ୟ ଦାନବ, ରାକ୍ଷସମାନେ ରହୁଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ରଜା ଏକସାରଙ୍କ ଉତ୍ସରେ ସେମାନେ ଜନପଦରେ ଉପଦ୍ରବ କରିବାକୁ ସାହସ କରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଦୟାଭୟ ଦେଶରୁ ପୁରୁଷର ଦୂର ହୋଇଥାଏ । ଲୋକେ ନିରାପଦରେ ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ଏକସାର ରଜା କୂଳେ କୂଳେ ବହୁ ଦୂର ଚାଲିଗଲେ । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ପୁଷ୍ପଲତା ଶୋଭିତ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କୁଡ଼ିଆ ଥିବାର ସେ ଦେଖିଲେ । ସେଠାରେ ମୁନିରାଷିମାନେ ରହୁଥିଲେ । ପ୍ରସନ୍ନଚିତ୍ତରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଏକସାର ଜଣେ ନାରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ସେ ଥିଲେ ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନା; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତାରେ ସେ ବିଷଣୁ ଦିଶୁଥିଲେ ।

“ଆପଣ କିଏ ? ଦେଶୀ ନା ମାନସୀ ? ଆପଣଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ହେତୁ କ'ଣ ? ମୋତେ ଯଦି ତାହା କହିବେ, ତେବେ ତାହା ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଯଥା ସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବି; ଚିନ୍ତାର ହେତୁ ଭୌତିକ ହେଉ ବା ଆଧିଭୌତିକ ହେଉ ।” ଏକସାର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

ନାରୀଜଣକ କହିଲେ, “ମୁଁ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ରଜା ରତ୍ନ ଏବଂ ରାଣୀ ରୁକ୍ମରେଖାଙ୍କର ଅନ୍ତେବାସୀ । ମୋ ନାମ ଯଶୋବତୀ । ବହୁ ଦିନ ଧରି ରଜାରାଣୀଙ୍କର ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ନ ଥିଲେ ।

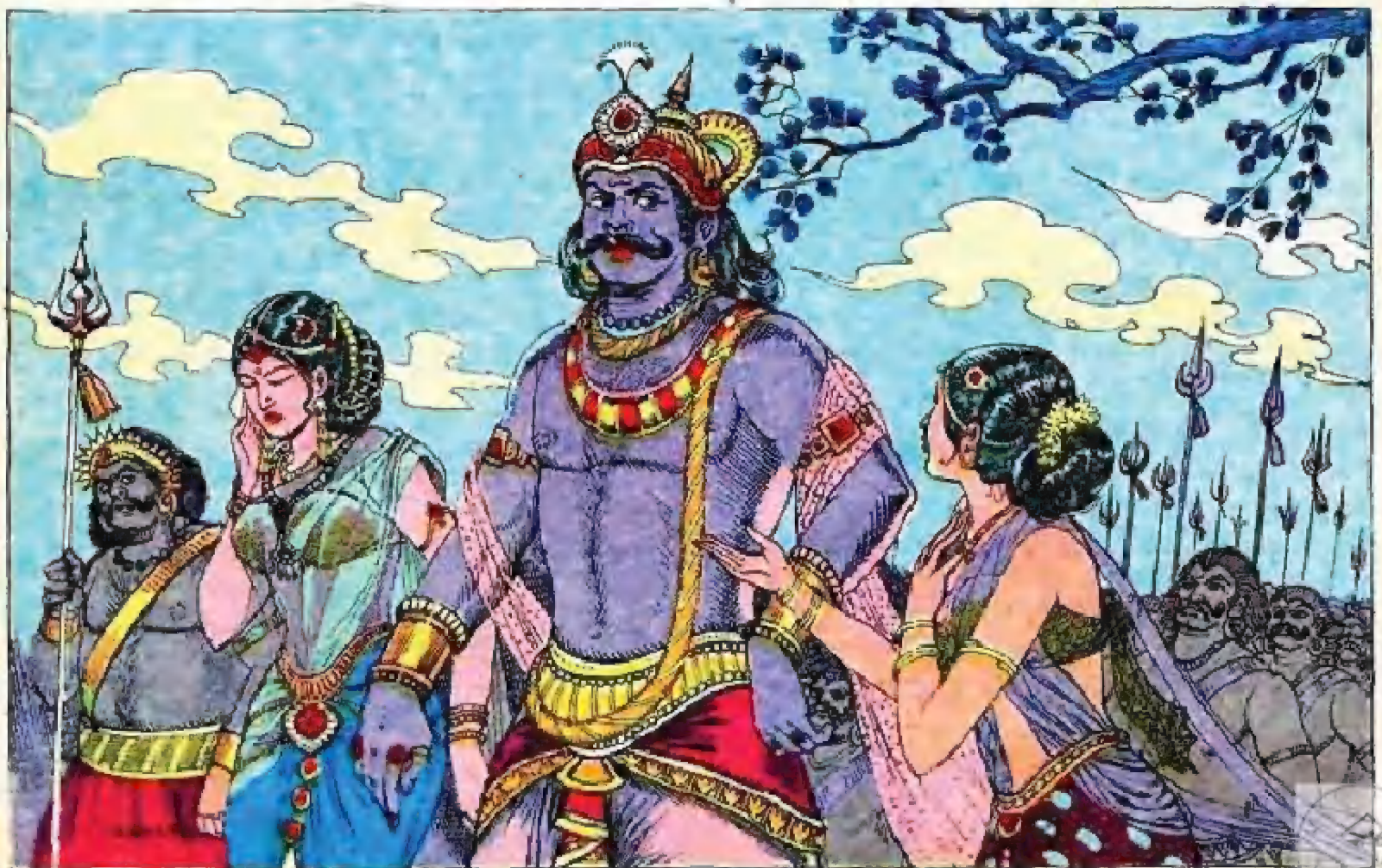

ରାଜା ଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନ କଲେ । ସୁନାର କଣ୍ଠେଇ ଭଳି କନ୍ୟାଟିଏ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରୁ ଉଦ୍ଭୂତ ହେଲା । ସେ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କଥା ଆଉ କ'ଣ କହିବ । ପୁରୋହିତ ସେ କନ୍ୟାର ନାମକରଣ କଲେ ଏକାବଳୀ । ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ କି ପୁଅକୁ ଯେପରି ନାନା ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ବିଧି ରହିଛି, କନ୍ୟା ଏକାବଳୀକୁ ଯେପରି ସେ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା ଦେବେ ।

“ରାଜା ଓ ରାଣୀ ଆହ୍ଲାଦରେ ଶିଶୁକନ୍ୟାକୁ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ ଘେନିଗଲେ । ଅତିରେ ରାଣୀ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ କନ୍ୟାଟି ନିଜ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ନୁହେଁ, ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାପ୍ତ । ସେ ସବୁ ସ୍ନେହ ଭାଳିଦେଇ ଏକାବଳୀକୁ ବଡ଼ାଇବାକୁ

ଲାଗିଲେ । ଏକାବଳୀ ଅସାମାନ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ।

“ମୁଁ ହେଲି ରାଜା ରତ୍ନଧ୍ୟଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କନ୍ୟା । ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସମବୟସୀ ତଥା ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ସ୍ନେହର ସଖୀ । ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ଶତଦଳ ପଦ୍ମ ପ୍ରତି ଗୟାର ଆସନ୍ତି ଥାଏ । ସେ ପଦ୍ମ ସନ୍ତାନରେ ଆମମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରାୟ ବଣ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିବା ସରୋବରମାନଙ୍କ ସନ୍ତାନରେ ଆସନ୍ତି । ରାଜା ଏହା ଜାଣି ଗଡ଼ ଭିତରେ ଭିନିଗୁରିଗୋଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଖନନ କରି ତହିଁରେ ପଦ୍ମଗୁରୁ ରୋପଣ କଲେ ଓ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ଏଣିକି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସରୋବରମାନଙ୍କୁ ନ ଯାଇ ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ ଥିବା ପୁଷ୍କରିଣୀରୁ ପଦ୍ମ ଚୟନ କରିବେ ।

କରୁଥିଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଶୁଣି ହେଲେ ଓ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେଖି ଶୁଣି ହେଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ସେମାନଙ୍କ ସହ ନଦୀରେ ଜଳସ୍ନାନ କରୁଛନ୍ତି, ଆମେ ସଖୀ-ମାନେ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଛୁ ଓ ସୈନ୍ୟ-ମାନେ ଅଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ କାଳକେତୁ ନାମକ ରାକ୍ଷସ ଆସି ସତଳବଳେ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲି । ସେ ନଦୀରୁ ଉଠିଆସି ଆମ ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲେ । ଅସ୍ପଷ୍ଟମାନେ ପଳାଇଗଲେ । ରାକ୍ଷସ ଆମ ପାଖକୁ ଆସି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଭିଡ଼ିନେଇଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ଆମ ଦେହ-ରକ୍ଷାମାନେ ଆସି ବାଧା ଦେବାରୁ ରାକ୍ଷସ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଲୋକା ଫମେ ମାରିଦେଲା ।

“ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବାଦ୍ଦେଇ ମୋତେ ଧରିନେଇଯିବାକୁ ମୁଁ ରାକ୍ଷସକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ନେଇଗଲା ।

“ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତେ ରାକ୍ଷସ ଶତ୍ରୁ ଉଠାଇ ମୋତେ ଓ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣରୁ ମାରିଦେବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ।

“ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ରାଜ-

“କିନ୍ତୁ ଅଲିଅଳ ରାଜକନ୍ୟା ବଣ ଭିତରକୁ ଯିବା ଅଭ୍ୟାସ ରୁଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଆମମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସେ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ବୁଲିଯା’ନ୍ତି ।

“ପରିସ୍ଥିତିର ବଣବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରାଜା ଅଗତ୍ୟା ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ନିରାପତ୍ତ ସକାଶେ ଏକଦଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୈନ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ପ୍ରାସାଦରୁ ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ସେ ସୈନ୍ୟଦଳ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି ।

“କିଛିଦିନ ତଳେ ଆମେ ନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ ଏହି ମନୋରମ ସ୍ଥାନରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲୁ । ସେତକିବେଳେ ଦଳେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନଦୀରେ ସ୍ନାନ

କନ୍ୟାଙ୍କ ମନରେ ଟିକିଏ ଦମ୍ଭ ଆସିଲା ।
ସେ ମୋତେ ଧରି ରାକ୍ଷସ ସହ ଚାଲିଲେ ।

“ଦୁରରୁ ତା’ ସୁନ୍ଦର ନବର ଦେଖାଇ
ରାକ୍ଷସ କହିଲା କି ତାହା ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ତୁଳନାରେ
ଉଷା ନୁହେଁ । ରାଜକନ୍ୟାକୁ ସେ ସେହି
ନବରର ରାଣୀ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । କିନ୍ତୁ ରାଜ-
କନ୍ୟା ତା’ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତା ହେଲେ ନାହିଁ ।

“ଆମେ ଦୁହେଁ ରାକ୍ଷସପୁରୀରେ ବନ୍ଦୀ ହେଲୁ ।
ରାକ୍ଷସ ବାରଂବାର ମୋତେ କହେ କି ମୁଁ ଯଦି
ତାକୁ ବିବାହ ହେବା ସକାଶେ ରାଜକନ୍ୟାକୁ
ସମ୍ମତା କରାଇପାରିବି - ତେବେ ସେ ମୋତେ
ବହୁତ ପୁରସ୍କାର ଦେବ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବା କାହିଁକି
ସେ ଅପତେଷ୍ଟା କରିବି !

“ଶେଷକୁ ଦିନେ ରାଜକନ୍ୟା ତାକୁ ଶୁଣାଇ-
ଦେଲେ କି ତାକୁ ବିବାହ କରିବା ତାଙ୍କ
ପକ୍ଷରେ କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ତାଙ୍କ
ପିତା ତାକୁ ହୈନ୍ଦବ ନାମକ ତରୁଣ ରାଜାଙ୍କ
ସହ ବିବାହ ଦେବାକୁ ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର
କରି ତାକୁ ଜଣାଇଥିଲେ ଓ ରାଜକନ୍ୟା ତାହା
ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଥରେ ସେ ହୈନ୍ଦବକୁ
ବିବାହ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ଅର୍ଥ
ହୈନ୍ଦବ ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।
ଅତଏବ ସେ ଆଉ କାହା ପତ୍ନୀ ହେବେ
କିପରି ? ରାକ୍ଷସ ଏହା ଶୁଣି ତର୍ଜନଗର୍ଜନ

କରି ଚାଲିଗଲା ।”

ଯଶୋବନ୍ତାଙ୍କଠାରୁ ଏ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣି ହୈନ୍ଦବ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତଥା ପୁଲକିତ ହେଲେ । ସେ
କହିଲେ, “ଭଦ୍ରେ ! ମୋହର ନାମ ହୈନ୍ଦବ
ତଥା ଏକସାର । ମୋ ନାମଧାରୀ ଆଉ କୌଣସି
ରାଜା ଥିବାର ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।”

ଯଶୋବନ୍ତା ହସି କହିଲେ, “ଆପଣ ଯେ
ହୈନ୍ଦବ, ସେଥିରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।
ଆପଣହିଁ ଆମ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ବର । ଆମେ ବନ୍ଦୀ ରୂପେ ଥାଇ ଦେଶ ମହା-
ମାୟାକୁ ଧ୍ୟାନ କଲୁ । ଗତ ରାତିରେ ଦେଶ
ମୋତେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖା ଦେଇ ଏ ସ୍ଥାନକୁ

ଆସିବା ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଏବଂ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ଆପଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇବି ବୋଲି କହିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାକ୍ଷସପୁରୀ ଭିତରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ କପରି ବାହାରିଆସି- ହେବ, ସେ ମନ୍ତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ କହିଦେଲେ ।”

“ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟ । ତୁମେ ମୋତେ ରାକ୍ଷସପୁରୀକୁ ବାଟ ଦେଖାଅ ।” ହୈହୟ କହିଲେ ।

“ଧନ୍ୟବାଦ । ମହାଦେବଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଶିଖି- ଥିବା ମନ୍ତ୍ରଟି ଆପଣଙ୍କର ସହାୟତା କରିବ । ତାହାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆପଣ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ୟ ରାକ୍ଷସ- ପୁରୀ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବେ ।” ଯଶୋ- ବତ୍ସା କହିଲେ ଏବଂ ତ୍ରିଲୋକଚଳକ ନାମକ ମନ୍ତ୍ର ହୈହୟକୁ ଶିଖାଇଦେଲେ ।

ରାଜା ହୈହୟ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଧରି ରାକ୍ଷସ- ପୁରୀ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । କାଳକେତୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ସେନାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦୌଡ଼ିଯାଇ ରାଜକନ୍ୟାକୁ

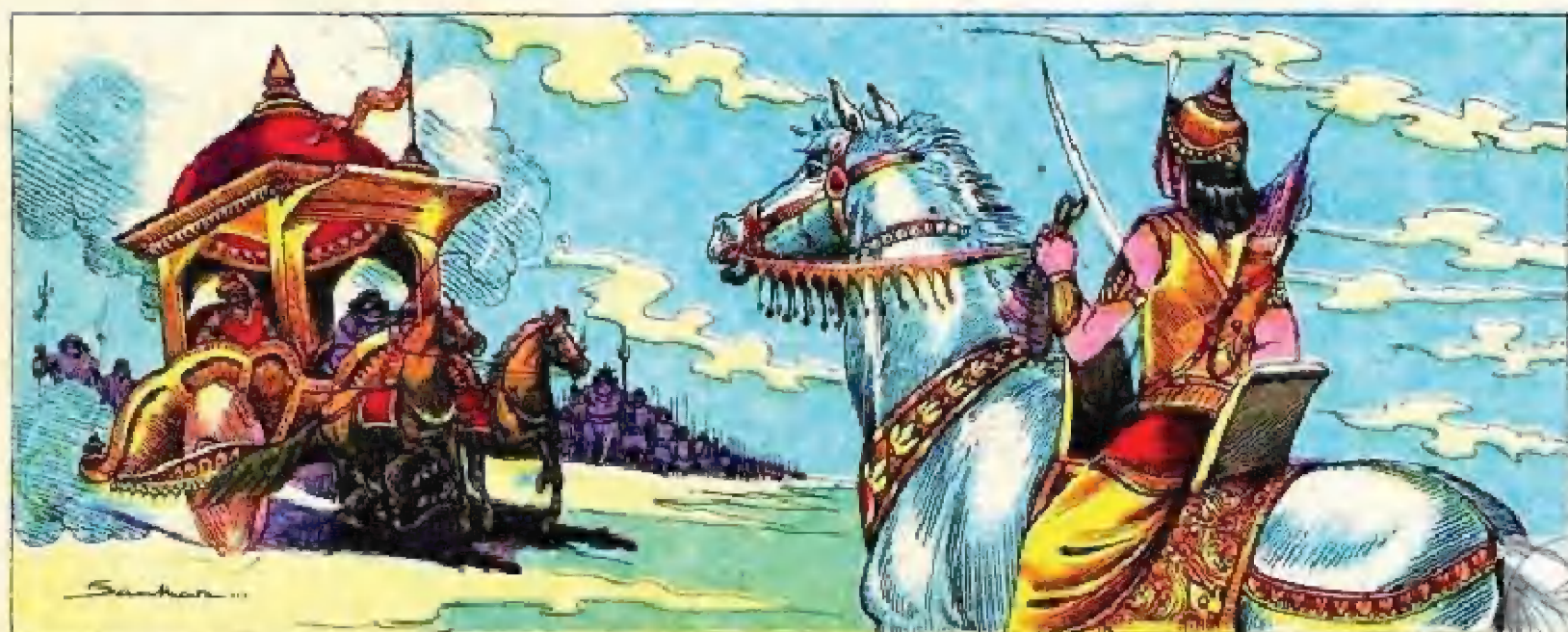
ପଚାରିଲା, “ଏମାନେ କିଏ ଆସୁଛନ୍ତି ? ଯଦି ତୁମର ପିତା ହୋଇଥିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବ । ନ ହେଲେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ ।”

“ମୁଁ ଏଠାରେ ବନ୍ଦୀ । କିଏ ଅସୁଛି ଜାଣିବି କିପରି ?” ରାଜକନ୍ୟା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ରୁହୁଁ ରୁହୁଁ ହୈହୟ ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବରେ ରାକ୍ଷସମାନେ ପୂର୍ବରୁ ବାଧା ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ଘମାଘୋଷ ଲଢ଼େଇ ହେଲା । ହୈହୟଙ୍କ ହାତରେ କାଳକେତୁର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ।

ରାଜକନ୍ୟାକୁ ନେଇ ହୈହୟ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇଦେଲେ । ମହାଡ଼ମ୍ବରେ ହୈ- ହୟଙ୍କ ସହ ଏକାବଳୀଙ୍କ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

ଏକବାରଙ୍କ ପୁତ୍ରଙ୍କ ନାମ କୃତସାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପୁଅ କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟ । ଏହିପରି ଭାବରେ ବିଶ୍ୟାତ ହୈହୟବଂଶର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

କପୋତକପୋତୀ

ପୁରୁକାଳର କଥା । ବିଜୟ ନାମକ ରଜାଙ୍କର ରତ୍ନାବଳୀ ନାମକ କନ୍ୟା ଥିଲେ । ସେ ଯେତେବେଳେ ଛୋଟ ଶିଶୁଟିଏ, ସେତେବେଳେ ତା' ଧାଇଁ ତାକୁ ନିଜ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହୁଥାଏ । ସେହି କାହାଣୀମାନଙ୍କରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା :

ଗୋଟାଏ ବଣରେ ବସା ବାନ୍ଧ ରହୁଥିଲେ କପୋତକପୋତୀ । ସେମାନଙ୍କର କେତୋଟି ଶାବକ ଥିଲେ । ଥରେ ବଣରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା । ପକ୍ଷିଶାବକମାନେ ଉଡ଼ିଶିଣି ନ ଥିଲେ । ଫଳରେ ସେମାନେ ପୋଡ଼ିମଲେ ।

କପୋତୀ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ି କହିଲା, “ଆଉ ବଞ୍ଚିରହି ଲଭ କ’ଣ ? ବୁଲ ନିଆଁକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ପ୍ରାଣ ହାରିବା ।” କପୋତ ସେଥିରେ ରାଗ ହୋଇଗଲା । ଦୁହେଁ ନିଆଁ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ-

ପଡ଼ିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କପୋତର ମନ ବଦଳିଗଲା । ସେ କହିଲା, “ପ୍ରାଣ ହାରି ଲଭ କ’ଣ ? ଖାଇଥିଲେ ହୁଏତ ପୁଣି ସନ୍ତାନ ଲଭ କରିବା ।” ଏହା କହି ସେ ନିଆଁ ପାଖରୁ ଦୂରେଇଗଲା । କିନ୍ତୁ କପୋତୀ ତା’ କଥା ନ ଶୁଣି ନିଆଁରେ ଝାସ ଦେଇ ମରିଗଲା ।

କାହାଣୀଟି କହିସାରି ଧାଇଁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଉଥାଏ, “ପୁରୁଷଲୋକକୁ କପି ନୁକାଳେ ପରତେ ଯିବ ନାହିଁ ।”

ରାଜକନ୍ୟା ଗଭୀର ମନଯୋଗ ସହକାରେ କାହାଣୀଟି ଶୁଣୁଥାନ୍ତି ଓ ଶୁଣିସାରି ପଚାରୁଥାନ୍ତି, “ଆଜ୍ଞା, କପୋତୀଟି ମରିଗଲା ?”

ହସି ହସି ଧାଇଁ କହୁଥାଏ, “ମରିଗଲା ଯେ, ତା’ପରେ କିନ୍ତୁ ରାଜକନ୍ୟା ରତ୍ନାବଳୀ ରୂପେ ଜନ୍ମ ନେଲା !”

(ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ତଳର ‘ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା’ରୁ ଗ୍ରହଣ)

କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଧାଈର ପରଲୋକ ହୋଇ-
ଗଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଇଟି
ଧାରଣା ବଦମୂଳ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ
ହେଲା, ପୁରୁଷଲୋକକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ ।
ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଲା, ସେ ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ କପୋତା
ଥିଲେ ।

ସେ ଟିକିଏ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ରାଜାକୁ
କହିଲେ, “ବାପା ! ମୁଁ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ
ଥିବା ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁଛି । ମୋତେ କେବଳ
ମୋ ସଖୀମାନେ ଜଗିବେ । କୌଣସି ପୁରୁଷ-
ଲୋକର ମୁହଁ ମୁଁ ଚାହିଁବ ନାହିଁ ।”

“ହୁଅ ! ସିଏ କି କଥା ? ମୁଁ ତ ତୋ

ବିବାହ ସକାଶେ ବର ଖୋଜୁଛି !” ରାଜା
କହିଲେ ।

“ବାପା, ମୁଁ କସିନ୍ କାଳେ ବିବାହ ହେବ
ନାହିଁ । ଏ ଜନ୍ମରେ ନୁହେଁ କି ଆଗାମୀ
କୌଣସି ଜନ୍ମରେ ନୁହେଁ । ରାଜକନ୍ୟା ଦୃଢ଼
ଭାବରେ କହିଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ଉଦ୍ୟାନ-ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁଥାନ୍ତି ।
ଦିନେ ଦୁଇଦେଶର ଜଣେ ରାଜପୁତ ତାଙ୍କ ସଖା
ସହିତ ଦେଶତ୍ରାସଣରେ ବାହାରି ସେ ଉଦ୍ୟାନ
ପ୍ରାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଉଦ୍ୟାନର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ
ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯେମିତି ସେମାନେ ଭିତରେ
ପଶିଛନ୍ତି, ସେମିତି କେତେଜଣ ନାରୀ ଦୌଡ଼ି-
ଆସି କହିଲେ, “ଏ ଉଦ୍ୟାନକୁ କୌଣସି
ପୁରୁଷର ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ । ତୁମେ ଦୁହେଁ
ବିଦେଶୀ ପରି ଦିଶୁଛ । ଦ୍ୱିଏତ ଏ ନିୟମ
ଜାଣିନାହିଁ । ତେଣୁ ତୁମକୁ ବନ୍ଦୀ ନ କରି
ଛାଡ଼ିଦେଲୁ । ବାହାରିଯାଅ ।”

“ଆମେ ଏମିତି ନିୟମ କେଉଁଠି ଶୁଣି ନ
ଥିଲୁ । କିଏ ଏହି ଉଦ୍ୟାନର ମାଲିକ ?”
ପଚାରିଲେ ରାଜପୁତ ।

“ରାଜକନ୍ୟା ରହାବଳୀ । ସେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ
ଦୃଶା କରନ୍ତି । ଭାଗ !” ଉତ୍ତର ହେଲା ।

ଉଦ୍ୟାନରୁ ବାହାରିଯାଇ ରାଜପୁତ କହିଲେ,
“ବନ୍ଧୁ ! ଇଏ ଗୋଟାଏ ମଜାର ପରିସ୍ଥିତି ।

ଜଣେ ରାଜକନ୍ୟା କାହିଁକି ପୁରୁଷଜାତିକୁ ଘୃଣା କରିବ ? ଭଲ, ତା'ର ସେ ରୋଗ ଦୂର କରିବା ।”

ଦୁଇବନ୍ଧୁ ରାତିରେ ମାଲୁଣୀ ଘରେ ଅତିଥି ହେଲେ । ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ସଖା ମାଲୁଣୀକୁ କହିଲେ, “ତୁମ ରାଜକନ୍ୟା କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଅସୁନ୍ଦର ?”

ମାଲୁଣୀ ରାଗିଯାଇ, କହିଲା, “ରୁପ ! ଆମ ରାଜକନ୍ୟା ଭଲ ସୁନ୍ଦରୀ ଦୁନିଆରେ ଅଛନ୍ତି ? ତେବେ ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ହତଭାଗା ପୁରୁଷଲୋକେ ପାଇବେ ନାହିଁ ।”

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ମାଲୁଣୀକୁ ନିଜ ପରିଚୟ ଦେଲେ । ମାଲୁଣୀ ଶୁଣି ହୋଇ କହିଲା, “ଆହା, ରାଜକନ୍ୟାର ଏମିତି ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବା ରୋଗ ଯୋଗୁ ରାଜାଙ୍କ ମନରେ କେଡ଼େ ଦୁଃଖ । ତୁମେ ଯଦି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ସେ ରୋଗ ଭଲ କରିପାରନ୍ତି, କେଡ଼େ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା !”

ଦୁଇବନ୍ଧୁ ମାଲୁଣୀ ସହ ଘନଷ୍ଟ ହୋଇ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ଘୃଣାର କାରଣ—ଧାରି କହିଥିବା ସେ ଗପ କଥା ଶୁଣିଲେ । ମାଲୁଣୀ ସହ ଦୁହିଁଙ୍କର ଅନେକ ଗୋପନ ପରାମର୍ଶ ହେଲା ।

ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗୁଣ ଥିଲା : ସେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଯାଦୁକତା ଜାଣିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ପଗଡ଼ି ଭିତରୁ କେତୋଟି କପୋତ, କେତୋଟି ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ, ଫେଣାଏ କଦଳୀ ଏବଂ

ଶେଷକୁ ଗୋଟାଏ ଠେକୁଆ ସେ ବାହାର କରି ପାରୁଥିଲେ । ପୁଣି ସେସବୁ ପଗଡ଼ି ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ପଗଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଉଥିଲେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ସଖା ପଗଡ଼ିର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତ ଟାଣିଦେବାରୁ ପଗଡ଼ି ଖୋଲିଯାଉଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଥିଲେ ତାହା ଖଣ୍ଡିଏ ସଫେଦ କନା ମାତ୍ର । ସେସବୁ କପୋତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥୀର କ'ଣ ହେଲା କେହି ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ପରଦିନ ମାଲୁଣୀ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲା, “ଏ ସହରକୁ ଜଣେ ଯାଦୁକର ଆସିଛି । ତୁମେ ଯାହା ଦେଖିପାରିବ ନାହିଁ !

ପରେ ମାଲୁଣୀ ଶିଖାଇଥିବା ମତେ ରଜା
ଯାଦୁକରକୁ ପଚାରିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ତୁମେ ନାଶ୍ଟ-
ମୁହଁ ଦେଖନାହିଁ କାହିଁକି ?”

ରଜପୁତ ଟିକିଏ ଜୀରବ ରହି କହିଲେ,
“ମହାରଜ, ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ମିଛ କହିବା
ପାପ ହେବ । ସବୁ କହୁଛି । ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ
ମୁଁ ଗୋଟିଏ କପୋତ ଥିଲି । କପୋତା ଓ ମୁଁ
ଗୋଟିଏ ବଣ ଭିତରେ ରହୁଥିଲୁ । ଥରେ
ବଣରେ ଅଗ୍ନିହୂତ ବଢିବାରୁ ଆମ ଶାବକ-
ମାନେ ମରିଗଲେ । ମୁଁ ଓ ମୋ ଶ୍ରୀ ନିଆଁରେ
ଝାସ ଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ । ଠିକ୍ ଝାସ ଦେବା
ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋ ଶ୍ରୀ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଗଲା ।
ମୁଁ ଝାସ ଦେଇ ମଲି । ମଣିଷଜନ୍ମ ପାଇ
ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପୂର୍ବଜନ୍ମ କଥା ଭୁଲିପାରିଲି ନାହିଁ ।
ଶ୍ରୀଜାତି ପ୍ରତି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଭୁଟିଯାଇଛି ।”

“ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର କଥା ତ !” ରଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇ କହିଲେ ।

“ହଁ ମଣିମା । ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ସେ ଅଭିଜ୍ଞତା
ମୋ ମନରେ ଏପରି ରେଖାପାତ କରିଛି ଯେ
ମୁଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଘୃଣା
କରେ । ମୋ କପୋତା ଏପରି କରିବ, ଏହା
ମୁଁ କଳ୍ପନା ବି କରି ନ ଥିଲି ।” ରଜପୁତ
କହିଲେ ।

“ମିଥ୍ୟା କଥା । ମୁଁ ଝାସ ଦେଲି । ତୁମେ

କାରଣ ତୁମେ ଯେମିତି ସୁରୁଷମୁହଁ ଦେଖନାହିଁ,
ସେ ଯେମିତି ନାଶ୍ଟମୁହଁ ଦେଖେନାହିଁ ।”

ମାଲୁଣୀ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଯାଦୁଖେଳ ଦେଖିବା
ପାଇଁ ରଜକନ୍ୟା ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।
ରଜକନ୍ୟା ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ବଗିଚାରେ
ଯାଦୁଖେଳ ହେଲେ ସେ ଲୁଚିରହି ଦେଖିବେ ।
ରଜା ଯାଦୁକର-ରୂପୀ ରଜପୁତକୁ ଡକାଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗ କହିଲେ, “ମହାରଜ ! ମୋ ଗୁରୁ
ମହାନ୍ ଯାଦୁକର । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବ୍ରତ ହେଲା,
ସେ ନାଶ୍ଟଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ।”

ଯାଦୁଖେଳ ବଗିଚାରେ ହେଲା ଓ ରଜକନ୍ୟା
ଲୁଚିରହି ଦେଖିଲେ । ଯାଦୁଖେଳ ଶେଷ ହେବା

ଶଯି ପଳାଇଗଲା !” ବଡ଼ପାଟିରେ ଏହା କହି
ରାଜକନ୍ୟା ବାହାରିଆସିଲେ ।

“ଓ, ତୁମେ ଏଠି ରାଜକନ୍ୟା ରୂପେ ଜନ୍ମ
ନେଇଛ ପରା !” କହିଲେ ରାଜପୁତ୍ର । ତା’ପରେ
ହୋଧର ଅଭିନୟ କରି ସେ ପୁଣି କହିଲେ,
“ତୁମକୁ ଲଜ ନାହିଁ ? ମୁଁ ତୁମ ମନ ପଶିକ୍ଷା
କରିବା ପାଇଁ ନିଆଁରେ ଝାସଦେବା ବିପକ୍ଷରେ
ଗୋଟାଏ ଯୁକ୍ତି ବାହାର କରିବା ମାତ୍ରେ ତୁମେ
ପଳାଇଗଲା !”

“ମୁଁ ପଳାଇବି କାହିଁକି ? ମୁଁ ତ ନିଆଁରେ
ପଡ଼ି ମରି । ରହିଗଲା ତୁମେ !” ରାଜକନ୍ୟା
କହିଲେ ।

“ମୁଁ ରହିଗଲି ମାନେ ? ଏଣେତେଣେ ତୁମକୁ
ନ ପାଇ କେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରେ ମୁଁ ତ ପ୍ରାଣ
ବିସର୍ଜନ ଦେଲି !” ରାଜପୁତ୍ର କହିଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ଅଧୋବଦନରେ ରହିଲେ ।
ତା’ପରେ କଣ୍ଠସ୍ଵର ନରମ କରି କହିଲେ, “ମୁଁ

ମରିଗଲି ବୋଲି ତୁମ ମୁଖରୁ ଦେଖି ନ ପାରି
ଭୁଲ ବୁଝିଥିଲି ! କିଛି ମନେ କରି ନାହିଁ ।”

“ତୁମେ ବି ମୋତେ ଭୁଲ ବୁଝିବ ନାହିଁ ।
ପ୍ରବଳ ଧୂଆଁ ହେତୁ ତୁମେ ନିଆଁରେ ଝାସ-
ଦେବାଟା ମୁଁ ଦେଖି ନ ପାରି ଧରିନେଲି ତୁମେ
ପଳାଇଗଲା !” ରାଜପୁତ୍ର କହିଲେ ।

“ଏମିତି ଭୁଲ ବୁଝାବୁଝି ହୋଇଥାଏ ।
ଏଥର ତ ସବୁ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ
ଏ ଜନ୍ମରେ ଦୁହେଁ ବିବାହ ନ ହେବ କିଆଁ ?”
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ସଖା କହିଲେ ।

ରାଜପୁତ୍ର ପ୍ରାସାଦରେ ରାଜାଙ୍କ ଅତିଥି ହୋଇ
ରହିଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ତାଙ୍କ ସହ ମିଶାମିଶି
କରିବା ଭିତରେ ପୁରୁଷଜାତି ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି
ରୁଲିଗଲା । ତେଣିକି ରାଜପୁତ୍ର ତାକୁ ସବୁକଥା
ଖୋଲି କହିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ
ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ରୋଗ ଦୂର ହୋଇଯାଇଥିଲା ।
ବିବାହ ପାଇଁ ସେ ଆଉ ଆପତ୍ତି କଲେ ନାହିଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ର-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା : ପୁରସ୍କାର ଟ ୨୫ ପୁରସ୍କୃତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୮୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

- ★ ଭାରତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଦୁଇ ଶୁଭ ଧାତୁରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରିସର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ ।
- ★ ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ପୂଜା ପରିଚୟୋକ୍ତି ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର ।
- ★ ସର୍ବାଧିକ ଭାରତୀୟ ବିବେଚିତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ପାଇଁ ଟ ୨୫୦୦ ପୁରସ୍କାର ପଠାଯିବ ।
- ★ ପରିଚୟୋକ୍ତି ସହ ପ୍ରେରକର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ଲେଖା ହୋଇ (ଯେଉଁରେ ଅନ୍ୟ କଥା ରହିବା ଅନୁଚିତ) ଜୟମାମୁଁ ଫଟୋ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଚନ୍ଦ୍ରମାମା ବିଲଡିଂସ୍, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

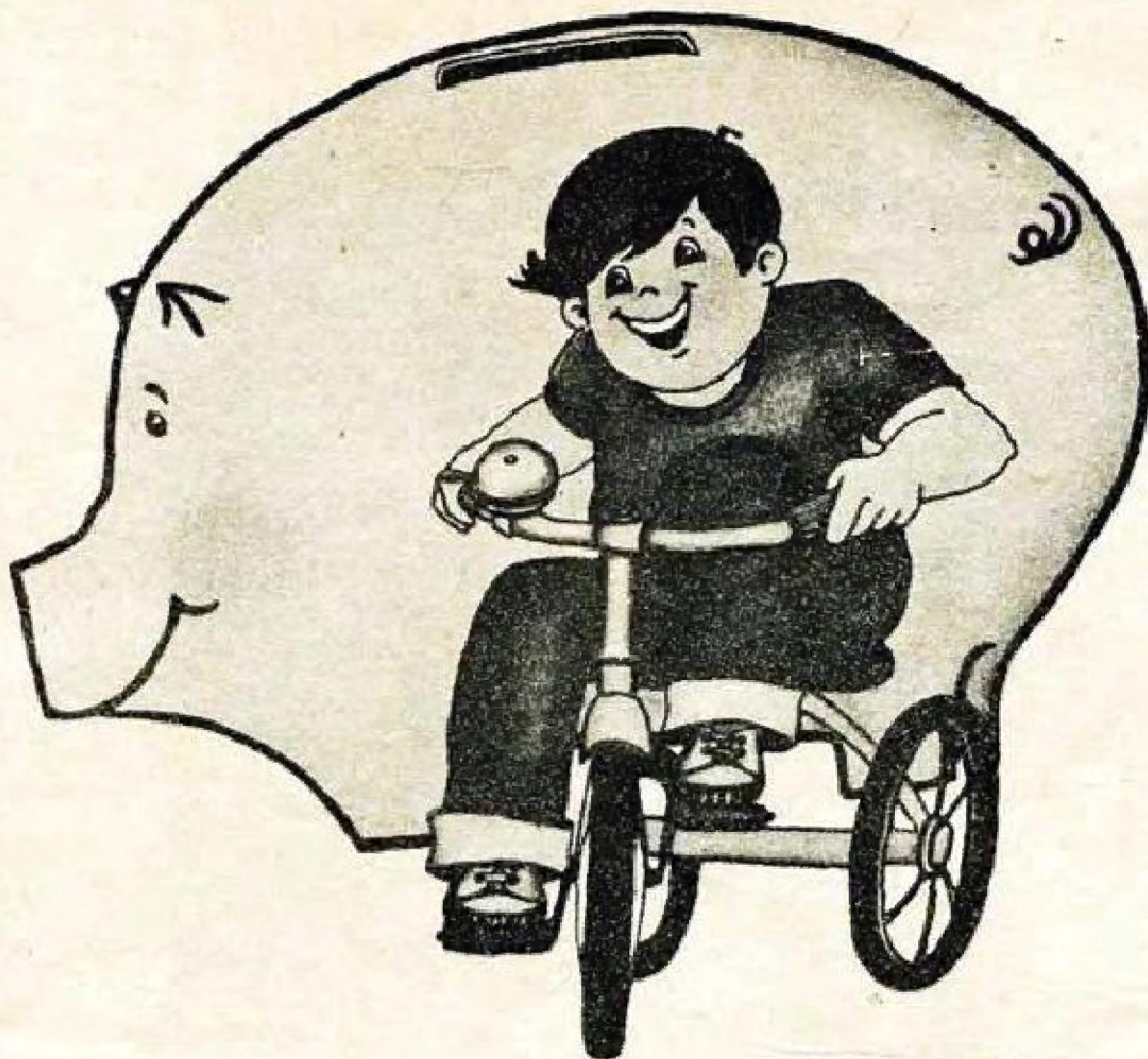
ଜୁନ୍ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚନ୍ଦ୍ର : ସଜାଡ଼ି ରଖୁଛୁ ଭଜନ ଅରବ ରୁମ ଅରବିନ୍ଦ ପାଇଁ,
ଦ୍ୱିତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର : ଟିକି ଜୀବନେ ମୋ ଟିକିଏ ଆଶୀର୍ଷ ଦିଅ ହେ ଜଗତ ପାଇଁ ।
ପୁରସ୍କାର ବିଜୟିନୀ : ନିର୍ମଳା ମହାନ୍ତି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ।
ବିଜୟିନୀଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଆଣ୍ଟ ବୁକିଲେହିଁ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ...

ହେଁ ମଦି କମାନ୍ତି ଦେବେ ତ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହେବ ! ଭୁମ୍ଭର ଦଣ୍ଡ
 ଚଳାଇ ? ସାଢ଼କେଲ ? କଣ୍ଢେଇ ସର ? ତା ଗୋଟିଏ ଦୁଆ
 କଣ୍ଢେଇ ? ହେଁ ଯାହା ଦେଖିବା କାହିଁକି ତାହା ତ ଭୁମ୍ଭେ କିଏ ଟଙ୍କାରେ
 ବଞ୍ଚି ପାରିବ । କାନ୍ଦାଡ଼ା ବ୍ୟାଙ୍କର ବାଳକ୍ଷେମ ଉପୋକ୍ତିଟି ପ୍ରଚଳନ ତ
 ଭୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ପାଇଁଟି ଇଚ୍ଛା । ଶୁଭ ଉପ ପୁରଣ ଏହି ବାଳକ୍ଷେମ
 ଶେରୁ'ସ ବାବୁରେ ମନ ବୁଝିବେ ବୁଝିବ ପରସା କମାଇ ପାଆ ।
 ରାଣ୍ଡି ଦୋରାରେ କାନ୍ଦାଡ଼ା ବ୍ୟାଙ୍କର ଶାଖାରେ କମାଦେଇ ପୁଣି
 ନୁଆ କର କମାଦବା ଅଗଣ୍ଡ ବର । ଦେଖିବ, ଭୁମ୍ଭର କମା ହେ ।
 ବସନ୍ତ ବଢ଼ି ପାରିବ—କାନ୍ଦାଡ଼ା ତା' ଗହଳ ଆମେ ତ ପୁଣି କିଏ ଟଙ୍କା
 ଭୁମ୍ଭର ଦେବ, ଶେରୁ'ସପାଇଁ । ଦେଖିବ ଶାନ୍ତ ମନପୁରାତର କହଣ
 ବଞ୍ଚିବାର ଟଙ୍କା ଭୁମ୍ଭେ ପାଇ ପାରିବ ।
 ଦେଖିବ ତ—କାନ୍ଦା ପୁରଣର ଇଚ୍ଛାକୁ ଦେଖିବ ମନାବାର ! ତା' ଇଚ୍ଛା
 ଦେଇବେ ଦେଇବେ ତ ଟଙ୍କା ବସନ୍ତ କମାଦବାବୁ ହେବ ତାହାର
 ଶିଖିଗଲ, ବୁଝିବ କି ?
 ବସନ୍ତ ଭୁମ୍ଭରେ କାହିଁକି ପାଇଁ କାନ୍ଦାଡ଼ା ବ୍ୟାଙ୍କର ଉପକୃତି ଯେତେବେଳେ
 ଶାଖାକୁ ଗୁଲିଆସ । ଅମଳ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଣ୍ଢେଇ ପ୍ରଚଳନ ମଧ୍ୟରେ ଗହଳ
 କାମଧେବୁ, ବଦ୍ୟାପକ୍ଷ ଓ କିନ୍ତୁର ।

ବାଳକ୍ଷେମ ଡିପୋଜିଟ

କାନ୍ଦାଡ଼ା ବ୍ୟାଙ୍କ

(ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ବ୍ୟାଙ୍କ)

କାନ୍ଦା ଡେଶରେ ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କର
 ୧୨୦୦ ରୁ ଅଧିକ ଶାଖା ରହିଛି

చందమామ ఇతివేది తాతా

తాతా చందమామ పాఠశాల పాఠ్య పుస్తకాలను ప్రచురించును

తాతా చందమామ పాఠశాల పాఠ్య పుస్తకాలను ప్రచురించును

Chandamama is published in
TWELVE INDIAN Languages
including English: educating and
entertaining millions of readers.
Our SINHALA Language edition
is now dedicated to delight the
children of SRILANKA

CHANDAMAMA

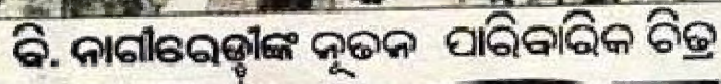
the magazine for children
makes the young and old WISE.

తాతా **CHANDAMAMA** చాందోబా

6649

ଉତ୍କଳର ଉତ୍ଥାନ—ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଚାଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟ

အကျိုး၊ ခံစားရသူ၊ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူ၊ အကျိုးခံစားမှု၊ အကျိုးခံစားမှုပုံစံ၊ အကျိုးခံစားမှုပုံစံများ

ପ୍ରସ୍ତୁତ: ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି

5051A-22-0A

କିନ୍ ବିଲେ ସ୍ନେହ ଗହାଜି, ସ୍ନେହ ପାଠକ କହି ଶୁଣାନ୍ତି

ସ୍ନେହର ଉପହାର
ପାଠକେ ଶୁଣେ
ସ୍ନାତ ମଧୁର
ଶକ୍ତିରେ ଭରସୁର

ହାଲ, ଗହମ, ଚାନ୍ଦି ଓ ଗୁଣ୍ଡାଳର
ଶକ୍ତିବାସ୍ତବ ତତ୍ତ୍ୱରେ ଭରସୁର

ଓପାଲ୍ ସିଲେକ୍ସନ୍
ପାର୍ଲେଟିଭିଡ୍ ଚୁକେଟା

ପାର୍ଲେ
ଶୁଣେ

ଭାରତର ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ବିକ୍ରି ହେଉଥିବା ବିସ୍କିଟ୍

